Ilustrația copertei de *Ion Olaru*

magda isanos **cîntarea** munţilor

VERSURI, PROZĂ ŞI PUBLICISTICA

EDIŢIE ŞI TABEL CRONOLOGIC DE MARGARETA HUSAR PREFAŢA DE CONSTANTIN CIOPRAGA

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI © 1988 EDITURA A'-INERVA • BUCUREŞTI

973—21 —
0036—2

PREFAȚA

Existența Magdei Isanos e imaginea unui destin întrerupt. Poetă a vieții totale, ea cădea fulgerată de moarte la mai puțin de douăzeci şi nouă de ani. Deşi învederînd mari freamăte

interioare, confesiunile sale sînt de o linearitate arhitectonică clasică. Melancoliei de substructură i se opune un optimism rațional, un nealterat sentiment al luminii triumfătoare. în

aceeaşi ordine a antinomiilor, cutezătoarea năpădită de obstacole, cardiacă, vrea să ajungă „cea dinții" sus pe munți. Ea, cea atît de concret implantată în istoria curentă, trece — postum

— într-un timp al mitului. De la înaintaşii în linie paternă, cu sînge grecesc, „iluştri nebuni" pasionați „de-adevăr şi frumos", credea a fi moştenit elanuri solare şi fervoare. Fiica medicilor

Mihail şi Elisabeta Isanos (născută *la* iaşi, la 17 aprilie 1916) furnizează în *Străbunii* şi *Sapho* refériri patetice. O postumă, *Pentru tine* — apărută în *Manuscriptum,* nr. 2, 1972, —

întăreşte aluziile în cauză. Mărturia din noiembrie 1934, cu inflexiuni în genul Otiliei Cazimir, e o pagină tipică :

In neamul meu femeile-s ciudate, Cu părul brun de tot şi faţa pală, Le place mult iubirea, însă toate îşi uită jurămintele şi-nşală.

De-aceea nu-ntreba cit poate ține
Iubirea noastră — nimenea nu ştie,
Iubeşte-mă şi nu-ntreba ; că-n mine
E inima străbunilor mai vie

Şi mîine poate totul să dispară. Să-
mi pari urît şi prost şi să te las, Căci
vin din minunata caldă țară. Şi
sufletul fierbinte mi-a rămas...

In aceiaşi 1934, medicii Mihail şi Elisabeta Isanos colaborau la un volum jubiliar — consacrat profesorului C. I. Parhon — cu un text de specialitate : *Deux cas de suicide chez Ies parkin- sonniens post-encephalitiques.* Practicîndu-şi profesiunea la spitalul din Costiugeni, lingă Chişinău,, părinții poetei şi-au dat fiicele la „Liceul Eparhial" din acest oraş. La şaisprezece ani. liceana Magda Isanos debuta în revista şcolară *Licurici* (1932, nr. 2) cu *vrea un basm* şi *Primăvara ; o* altă poezie, *Gelozie,* îi apărea în numărul pe aprilie

Au urmat prezențe sporadice în *Cuget moldovenesc, Pagini hasarabene* şi *Viața Basarabiei.* De *însemnări ieşene* — eontinumd spiritul *Vieții româneşti* acum strămutate în Bucureşti — poeta e ataşată de la începuturile revistei (1936) pînă la suprimarea ei, în 1940. Din cele douăzeci şi cinci de poezii publicate în *însemnări* — între care *Dragostea mea, învrăjbire, La marginea cimitirului, Calul de la birja de'noapte, Logodnă da primăvară, Vis vegetal, Ziua mea netrăită, Murim... ca mine* — foarte puține au fost incluse în volumele pregătite de autoare. Gazeta ieşeană *Lum$a* atrăgea atenția, la 29 decembrie 1937, asupra talentului Magdei Isanos, colaboratoare anul următor, cu versuri, recenzii şi impresii, la o altă gazetă, *laşul.* De la Suceava venise la Iaşi Eusebiu Camilar, care în 1936 publicase două plachete de poeme : *Chemarea apelor* şi *Nocturne.* Literaiura 1-a apropiat de Magda Isanos, care la 31 martie 1938 se căsătorea „împotriva voinței familiei" cu bucovineanul, fapt dezvăluit de Veronica Zosin-Gorgos

1933. Toamna, în cadrul liceului lua ființă Societatea culturală „Iulia Hasdeu", care în 1934 lansează o nouă revista. *Ghiocei;* în fruntea comitetului de redacție e Magda Isanos, care publică două proze scurte, *Creionări* şi *Inseparabilele,* şi o poezie, *Macii.* începînd din- toamna anului 1934, poeta era studentă la Universitatea din Iaşi. Printre colegii ieşind în grupuri de la cursuri putea fi văzută viitoai;ea autoare a *Cintării munților :* fragil'ă, cap oval, păr negru cu cărare la mijloc, îmbinat spre spate, Refuzînd să continue cariera părinților (preluată de o soră, Silvia), se înscrisese la Facultatea de litere şi filozofie, dar şi la drept. După un stagiu explorator la ambele facultăți, a frecventat doar cursurile juridice. Deseori, mi s-a părut a descoperi în ochlî negri, meditativi, ai colegei de aceeaşi vîrstă, semnele unei vieți alternative, între suavitate şi energetism. Sigur e că în personalitatea studentei în drept se articulau, în proporții mereu schimbătoare, lirismul clocotitor, reflexivitatea şi sentimentul tragic, Era. fără să pară. un temperament fascinant.

(Manuscriptum, nr. 3, 1974), fostă prietenă şi colegă de facultate a poetei. Unul din martori la „Oficiul stării civile" a fost George Lesnea. Colaborarea la *Jurnalul literar* (1939), cu poezii şi comentarii critice, e prilej de emulație, ştiut fiind că la săptămânalul condus de G. Călinescu publicau numeroşi tineri. Vor urma contacte cu *Revista Fundațiilor,* cu *Vremea* şi alte periodice. La 28 noiembrie 1941, decanul Baroului de Iaşi primea din partea tinerei Magda Isanos, avocat stagiar, o petiție obişnuită : „Cu onoare vă rog să binevoiți a lua în considerare prezentul Certificat medical, dînd delegațiune pentru amînarea proceselor-mele d-şca- rei Veronica Zosin şi considerînd tot acest timp ca util pentru stagiul meu, deoarece din motive independente de voința mea sînt ținută să nu activez..."[1] Alte întreruperi, provocate de o endo- cardită lentă malignă, aveau să se repete. Războiul şi perspectiva morții, teme frecvente în noua etapă, accentuează în fulguranta traiectorie a poetei conştiința tragică. Puritate, tandrețe să nu mai fie despărțite,

scrie ea într-o postumă : *„Sint sora ierbii tinere de-afară..."* Epuizată de boală, muribundă, ea face elogiul bucuriei de a trăi. Totul trebuie spus cu simplitate, ca într-un dialog ; cu empatie, cu adeziune ori cu revoltă. Cu moartea în suflet, sfidînd, ea îşi trăieşte destinul cu măreția tihei eroine da tragedie antică :

Uneori, în dimineţile claré,, mă uit drept
în soare rîzînd şi nu pot crede c-am să mor
în curină „ viața mea sună înalt, fără-
ntristare.

Cred în ea, cred în numele ei
şi-n culorile anotimpului meu,
zveltă ca mestecenii, mereu,
să freamăt aş vrea în soarele-acesta dinții.

O plachetă, de Poezii, apărută la Iaşi în 1943, e singura culegere-antumă a Magdei Isanos, ineluzînd treizeci şi opt de titluri. La 17 noiembrie 1944, ea se stingea în casa părinților săi, retraşi dupi pensionare la Bucureşti, în strada Popa Nan, 49. Postumele *Cintarea munților* (1945) şi *Țara luminii* (1946) însumează 31 şi. respectiv, 50 de titluri. Alte poezii, aproape nouăzeci, au fost grupate în *Addenda* la *Versuri* (1964), ediție îngrijită de Marin Bucur Patru inedite au fost publicate de G.G. Ursu în *Manuscriptum* (tir. *2,* 1972). în aceeaşi revistă (nr. 3, 1974), de menționat trei proze scurte postume — *Domnişoara Vanda, Toto* şi *Omul .cu cizme roşii* — cu o prezentare de Al. Husar.

Referindu-se la halucinatul Edgar Poe, nu mai puțin straniul Baudelaire considera că pasiunea e „beția inimii" iar adevărul

Poezie de simultaneități, unificînd iubire şi maladie, maternitate şi aprehensiunea morții, cotidianul şi ritmurile eterne. Efervescența. mobilismul, gesticulația retorică, iluminările, exterioritățite de tot felul, nu disimulează anxietățile, răsucirile lăuntrice spaimele — însă față de întreaga lirică feminină de pînă la ea, nu

„hrana rațiunii". La Magda Isanos7 pasionalitatea e o formă complementară a lucidității, resort determinîndu-i modul de a eKîsta, fizionomia morală, orientînd-o spre o poezie de flăcări înalte şi exaltări pluriforme. Cîntînd ca „privighetorile oarbe", poeta practică, instinctiv parcă, un fel de hierofanie, de unde revelarea legăturilor dintre oameni şi lucruri, dintre cuvînt, ca instrument de confesiune, şi senzația de insecuritate, marcată de războiul mondial al doilea. Un vers ca *„Nu ştiu, eu sorb cîntecul sau el mă soarbe"* punctează prin familiarul *nu ştiu* natura spontanii a poeziei sale, ea, poetâ, fiind o voce a lucrurilor Ca unul cire se repetă de cîteva ori, acest „nu ştiu" merită o oprire în loc. *„Nu pot să ştiu ce-a fost prin vremi, odinioară ştiu doar ce văd",* avea să spună Blaga, într-o postumă : *A fost cindva pă- mîntul străveziu. „Nu ştiu ce-a fost mai de mult. / Am uitat",* scrisese Magda Isanos, afiliată regnurilor, vegetalului în special de la care aşteaptă răspunsuri : *„Cu fiecare lucru, azi ştiu, / mă-nrudesc şi de zarea mea țiu (...) / / Ce-a fost de mult am uitat. / Poate-am dormit şi-am visat. / în bulbii de morcovi şi cep? / e încă un vis care-ncepe..." (Amiaza).* Lui *nu ştiu* şi lu: *ştiu.* vocabule corespunzînd diverselor etaje ale conştiinței, li se aliază repetat un *simt,* traducînd dimensiunea emotivă, disponibilitățile compensatorii ale unei sensibilități acute, avînd ca efect, perceperea lumii în unitatea ei indisolubilă. Solitudinea — condiție insulară — e o infirmitate :

Mă simt în camera mea ca pe-o insulă.

Mă gîndesc tot mai grăbită şi sufăr
de tinerețe, ca de-o boală sau dragoste.

şoapta, nu suavitățile îi marchează rostirea. Tumulturile ei, cu arcuşuri spectaculoase, accentele în notă socială activă, revoluționară chiar, relaxările, coborîrile în mîhnire, toate comporți trăsături aspre, energice, cu un aer masculin. Excepții sînt de găsit în confesiunile tinerei de şaisprezece-şaptesprezece ani, în *Gelo-*

*zie*bunăoară ; reproşurile erotice tandre, cochetăria, în alte locuri detaliile florale, rochia bunicii din *„lada mirosind a molii şi-a parfum",* duc spre Otilia Cazimir. Nu e deloc sigură legătura cu puţir Cunoscuta Alice Călugăru, dar *ploaia* şi *şerpii* din singurul volum antum al Magdei Isanos — *Poezii* — relevă un temperament congener. senzual, convulsiv, ardent, de unde coincidenţe în opţiunea pentru imagini fruste. Nu frapează încă viziunile planetare, co-

îosaiul, imaginea şocantă : *„Cine va cînta tinteeul mare, / în care să-ncapă pămîntid şi toate / lucrurile blînde şi întunecate, i rădăcini, amintiri amare ?..."* Copilăria, candorile, vegetalul sini motive de rememorări în lumină '(lumina e obsesie) ; *„vijelioase ' Flori* saltă din „pc*mint aburind, ca nişte strigăte-";* un animism cosmic le pune în comunicare cu lumea de desubt: *„Mînile micilor flori intru-n pămînt. / Morţii cină le sărută ştiu dacă-i vînt, / şi de pe dinsele sorb ploaia şi veştile. / Astfel, în flori îşi deschid morţii fereşîile..."* Copil, poeta voia să pipăie stelele. în vara în care, întins *„într-o ladă frumoasă",* bunicul a fost dus *„pe sub marii castani",* ingenuitatea copilăriei s-a spulberat. Tinerețea stă pe vis şi iluzii, cîtă vreme *„volburi", „furtuni"* par departe. Timpul nu suscită temeri : *„nu pot crede c-am să mor în eurînd; viaţa mea sună înalt, fără-ntristare".* Optimism şi mefiență, pe un fond subconştient trădînd oroarea de moarte, îşi dispută cuvîntul mai degrabă ca senzaţii decît ca stări de conştiință. într-un fel de dormitare a raţiunii, privitoarea cu ochi mari, negri, emanînd melancolie, rîde în soare. *„Mă scald în zi ca un copil în rîu. ! N-am ieri nici mine, şi voioasă-n uliţi, / privesc cum- trece soarele cu sitliţi, l şi mă gîndesc la vară şi la grîu..."* înconjurimea, kn crurile, pădurea, toamna, ploile persistînd în auz, *„duioşii tini",* păsări visîndu-se z'ourînd, iată imagini ale veşniciei prin revenire la elementar : *„Cine-a scornit vorbele «astăzi» şi ■'■-mine»- ? ¡ Ca şi tind n-ar fi totul veşnic, / şi soarele şi luminarea din sfeşnic, l în măsura în care ard şi există..."*

Dar peste timpul Magdei Isanos veghează implacabil — după expresia lui Camus — *sîngeroasele matematici ale morţii,* motiv de aprehensiuni şi revolte *(„Nu pot muri ca sălbâtăeiunile, / în re-semnare şi pace"),* pretext de monologuri neliniştitoare, ca în *Poemul femeii care iubea primăvara : „Florile din pomi oor fi mere. j Cînteeul din iasomii — tăcere, / şi stelele — pulbere-n vînt şi părere... / / Tu cîntă şi nu te teme. I Mai înainte de vreme / nu vei muri..."* Un *„hai să-nflorim"* asemenea pomilor, implică ideea trecerii lente, trecere totuşi. Prefață a morţii e senzaţia de închircite a lumii în general: *„Da, Nu ştiu cum s-a făcut. / Pămîniu-i mic şi zările-av scăzut..."* Soarele pare *„u* inel sub- ţire..."- Se schițează motive ulterior reluate, adîncite, sugerînd asimilarea prin moarte cu lumea vegetală, neutralizarea plînsului graţie ploilor purificatoare ori somnului ; e invocat un Dumnezeu cu profil de plugar, care „seamănă, pune vie, culege. / Uneori nici n-aşteaptă să lege" (Ion). Dincolo de reminiscenţe argheziene (îngeri, halucinaţii), ciclul Spital fixează experienţe cărora introspecţia, proiectarea în dramele altora, neliniştile multiforme, le imprimă note personale tragice. Poeme ca Febră, Solii pămîntu- lui, Păsările devin veritabile documente psihologice şi etice des pre condiţia umană în situaţii-limită. Pompiliu Constantinescu remarca la Magda Isanos lirismul de „substanţă, ca ceva natural", o „simplitate patetică, în lirica atît de feminină, însă fără pic de dulcegărie", un vers „sugerînd mai mult decît spune în esenţă..." (Vremea/iulie 1942, nr, 7).*

Ridicarea de la drama personală la cea a războiului ca fenomen de criză colectivă echivalează cu instituirea unui limbaj deasupra melancoliei, de unde *Cîntarea munţilor,* opera.unei femei- tribun acţionînd sub semnul furtunii morale. *„Trebuie să preamăresc ceva şi să mor... t Trebuie să scriu cu puţine cuvinte d< ţarini şi oamenii lor" (Cine va cînta).* Revendicativă, plastică, in tens-retorică, oraculară, cîntarea în cauză urmează un program pluridimensional, în care socialul, politicul şi eticul fuzionează într-un umanism activ, dinamizator, cu ecouri prelungi. Versuri cu resorturi imperative cheamă într-o lume concretă, pe un pămînt Zbuciumat, lingă *„sîngele cald al martirilor",* în căutarea unui *„sens luminos al lumii."* Aşteptare anxioasă, scrutări agitate, apeluri directe şi proiecţii alegorice se organizează în viziuni uneori familiare, mai frecvent solemne, cu mulţimi înaintînd spre viitor, cu răsturnări de noime şi întocmiri. Simbolizare a verticalităţii, *muntele* e punct ele

observație spre zări, spațiu de meditație şi nu în ultimul rînd metaforă a Eului cumulativ, care-şi asumă destinele comunității : *„Ce-ar fi şi tu să te-nalți ! cu mine, peste munți înalți, 7 / să fim, împreună, holdă şi soare / în alte timpii, viitoare?" (Zăriți veşnicul munte?).* Mai impetuos ca la Ada Negri din *Tempeste*, limbajul Magclei Isanos e răscolitor, pre-vizionar, cu jeturi de flăcări, dar. într-un alt sens, nu lipsit de un anumit mister. întorcînd spatele durerii proprii, practicînd alteritatea, vocea poetei pare o voce a destinului. Tonul oracular, grandilocvent, mesianic *(„Pe munții lumii, trimbițele sună, /* rd- *sună"),* concordă, nu o dată, cu imnicul : *„Mărire vouă, munți < / Laudă / mînilor care vă caută / luminoasele frunți!..."* Poezia- >cțiune alternează cu elegia, dar o elegie cu suport polemic, vîtu- perînd, denunțînd. Atmosferă de panică tulbure şi jelanii, cu *„oameni plecînd la război",* trişti, osteniți : *„Erau tineri țărani, juma late goi, / în vagoane de marfă, cîntînd / cîntece monotone şi triste" (Am văzut şi eu oameni plecînd).* Prin sate, bătrîne femei *„ivedeau semne, sus"* ; clopote mari bat premonitoriu, straniu ; mulțimi spectrale, fantomatice, inşi încruntați privesc în , infinit : *.De cite ori ii văd trecînd, cîntînd / din armonici, nu ştiu cum, /* ■ *mi vine parcă să ies in drum / şi să pornesc cu dinşii spre surele țarini, / acolo, departe../'* Vibrații din *Dezamăgitul* lui Nerval pătrund în pateticele refrene despre dezmoşteniții de toate felurile :

Ei *sînt săracii pămîntului, ei sînt umbroşii*
oameni care răspindesc întristare,
şi lumea lor n-are măsură, n-are culoare.
Ei sînt săracii, ei sînt umbroşii...

Aluzia mitică pune în valoare realități contemporane tragice : *Jn pădurile țării''* stă *„balaurul, / care ne-nghite fierul, argintul, griul şi aurul '.* Dumnezeu e văzut la- modul arghezian, reproşîn-du-i-se că sus nu răzbat *„vîrfurile acestei păduri de suspine*" şi plîngeri : *„Să fi dat, Doamne, fiecărui om, / cîte-o bucată verde de pămînt şi cîte-un pom..."* Alteori Dumnezeu, *„cînd cîmpie verde, cînd* apă", îşi micşorează dimensiunile, ascunzîndu-se *„în floarea de finic"* sau devenind porumbel... Preocupată de felul cum gîn- desc alții, poeta dezvăluie modul în care gîndeşte ea însăşi, pu~ nînd obsesiv în dezbatere pacea *(„Pentru pace mă rog, pentru lucruri uitate* / .şi *pentru oameni din singurătate"),* devenind „prorocită", gîndind la *„oamenii risipiți / pe-ntinsul pămîntului: / plugari, făuritori de unelte, / spre zorii păcii porniți..."* Solidaritatea cu aceştia ilustrează formula *„Eu e 2in altul",* dînd un sens social vizionarismului ei: *„Fratele meu, ce bine te-asemeni / cu mine !..." (Iartă-mă, frate).* Sau, încă mai limpede : *„Mulțime, nu mă goni, ca voi sînt şi eu" (Oamenii mă uimesc).* Chipuri în frescă, monocrome, fumurii, privelişti cu *„ruini şi moarte"* î?. asediază conştiința : deciziile devin chemări energice, în spiritul unei retorici de tribună : *„Oameni, porniți ! (...). / Iată : dac-aş şti că, murind eu, / ați porni mai degrabă, / pumnalu-i gata. / Oamenidați-mi drapelul !" (Nu pot înțelege de ce...).* Premoni- ții. anticipări despre noul veac fac din poemul *Din oraşe arzînd* c pagină cu ecouri grave, persistente, potențate de strofe mono- rirne : *„.Ei vin galopînd, galopînd, / din cornuri sunînd / răsu- nind. / din oraşe arzînd...".* Procedeu similar, bazat pe repetiții retorice, in *Veac mare, veac larg : „Vestea s-apropie, focul s-apro- pie. / Cimpia-i plină de tropote / Dați fuga la clopote...* Pictura monumentală vizînd solemnitatea, cedează însă unui limbaj excesiv declamator, hiperbolic ; lîngă cei căzuți se vo: pune *„goarne de aur (...) pentru fiecare, / pentru vestea cea. mare, / pentru soare, ceruri, popoare" (Cîntarea adormiților).*

Trei poeme în special — *Cînt, De-am fi-mpărțit pe dreptate, Testament pentru fata mea* — se cuvin reținute pentru autopor-tretul poetei. A pune în vers *„toate veştile mari"* a fost pentru ea, în *Cîntarea munților,* motiv de poezie-manifest :

Aştept anul unu. Anul
păcii între popoare. Ale

istoriei mari abatoare
vor fi dărîmate.
Inima mea de pe-acuma murmură : „Frate,
Iartă-mă pentru urile strămoşeşti şi-n
numele suferinţelor omeneşti, dă-mi
mina...

Perspectiva trecerii în nefiinţă imprimă confesiunilor din *Ţara. luminii* un dramatism cu accente patetice vizînd o etică a depăşirii. pe un fond de lumină nu numai din afară. Moartea e *„marele popas'- , „tristul mister",* dar ascultînd *„orga pădurilor*", spunîn-

Din *cînă în cînd răcoarea eterului*
ne-amintea lumea cealaltă,

Pajiştile verzi sub lumina cerului
dimineţile, seara -ncărcată dc-
autea par fumuri uşoare : oameni
vert^af-h libertate, culoare.

focul" ; În alt context, *Pustnicul* vieţuind în *„loc ferit",* cu sălaş „sub *stîncă",* ascultînd *„clopote mari de aramă",* e un Decheneu străveziu.

Sadoveniene sînt, în esenţă, alternanţele de la profan la sacru, singurătăţile montane afiliate mitului. Drept corectiv la drama marii treceri, sihastrii sadovenieni propun o tăcere compactă, coborîrea în şinele întristat. Feminitatea Magdei Isanos, refractară muţeniei, ermetismului în genere, transpare în proiecţii variate, axate pe ideea trecerii demne dincolo. Din psalmii biblici sau din folclorul ritual provin *umbra* şi *fumul,* embleme ale efemerităţii : *„sufletul ţi se poate risipi ca un fum",* umbra lui rătăceşte *„peste ape-n tremur şi poticL.."* Adîncul somn, *„somnul cel bun al morţii",* e vegheatele îngeri. Fiinţa care iubise *„armonia lumii, ascunsa lege-a cadenţelor",* care crezuse în *„ierburi şi vint",* dar nu<-şi isprăvise cîntecul, se desparte de lume în *„lumină sonoră",* consolatoare : *„întorc capul să mai văd o dată / ceea ce ani în şir am privit; / ceea ce şiruri lungi de ani n-am să mai văd" (Frupioase-s cîmpiile vieţii...).* Tristeţea sună feminin : *„Nu pot pleca. Arborii îmi şoptesc ; / florile calea-mi aţin şi mă opresc..." (Doamne, n-am isprăvit!).* Intervin însă argumente argheziene : *„...vieţile viitoare /* nit *mă mîngiie că mă duc de-aici, / lăsînd ogoarele, copiii mici. / / fi vrut să mai am răgaz, / să mai fac o grădină şi-un iaz ; / să zidesc case, să pun livezi, / vie să cresc, şi cirezi" (Plecînă).* Dumnezeu e un pom ; un om devine rugăciune. Un panteism cu . rădăcini în trecutul uitat colorează atitudinea finală ; dureroasă In sine, integrării în matricea naturii, îi urmează regenerarea în forme schimbate. Ni se vorbeşte deci de metamorfoze, idee-fcoHă în *Imnuri pentru pămînt:*

Oare n-am fost şi eu un arbore mai demult ?
Şi astăzi nu-s tot materie ?
Forme pieritoare, vise puzderie,
de unde veniţi ?
Laudă, oricum, laudă ţie,
natură şi forţă vie,
mamă care ne legeni pe jumătate-adormiţi...

Şi, în acelaşi spirit : *„Ai să fii / într-o sută şi-o mie de lucruri vii!..."* Concluzia din *Cortul singurătăţii* e reluată duios în *Cel puţin, legănaţi-vă, ramuri: „Aş vrea să trăiesc în toate vieţuitoarele, / / să privesc, să privesc soarele, / s-aud toate glasurile, toate murmurile, j să-nverzească-n inima mea toate pădurile".*

în

acelaşi timp poetă de aspect colocvial — recurgînd la interogaţii, la exclamaţii şi imperative — şi exploratoare a eului profund, contînd pe forţa inepuizabilă a senzaţiei dar organizîn- du-şi sentimentele în texte decantate, dense, de o fluenţă impecabilă, Magda Isanos excelează în tranziţiile de la „desenul" clar, creator de reliefuri, la vizionarismul *flou,* de penumbre sufleteşti, adecvat imaginaţiei rafinate. De o parte poeme ale concretului multiplu — *Bărbatul, Ploaia, Oamenii mă uimesc,* de alta străveziul din *Călătorie, Ţara luminii, Oglinzi: „Foarte mulţi oameni se-neacă-n oglinzi, / femei palide, prunci suferinzi..."* în călătoria ultimă : *„de soare străvezii, sătui de ploi, / vom adormi cu pleoapele deschise, / prins fiecare-n delta lui de vise..."* Admirabilul poem recapitulativ *Copilul meu, să nu mă cauţi,* capodopera Magdei Isanos, e o variantă — din perspectivă feminină — la *De-a v-aţi ascuns* de Arghezi. Sinteză, altfel spus, a disponibilităţilor afective şi expresive ale unei moraliste patetice. O elegie antologică:

Copilul meu, să nu mă cauţi. Toate îţi vor
vorbi de mine cu dreptate. După ce n-am
să mai fiu, să nu spui: „Pentru mama-i
tîrziu (...).

Să nu te temi de faţa mea schimbată. Să nu
spui : „Mama n-a fost aşa niciodată 1" Ai să-mi
cunoşti glasul poveştilor în arborii din faţa
fereştilor

Din multe semne-ai să-nţelegi că-s eu,
cînd am să vin lingă patul tău şi-am să
fac aerul răcoros, scoborînd toate stelele
jos.

XVII

Ai să cunoşti că-i mama după pace
şl după felu-n care totul tace —
durerea şi grija de mîine — după
mirosul de gutui şi pîine.

Ai să mă ştii şi-ai să zîmbeşti dormind.
Eu, cînd am să văd soarele răsărind, de
teamă să nu mă fac rouă şi să nu mor;
am să-mi iau îngerii şi-am să zbor.

Talent viguros, căruia destinul advers i-a grăbit maturizarea, autoarea *Țării luminii* are disponibilități de poetă mare. Nici una dintre contemporanele ei n-o egalează. în latura tragică, o urmează Ileana Mălăncioiu, însă cu accente depresive ireversibile.

Paralel cu exercițiile poetice, liceana Magda Isanos publică în două numere din revista şcolii *(Ghiocei,* 1934, nr. 2 şi 3) mici proze de observație despre colegele sale. Siluete şi notații de atmosferă ,aşadar : *Creionări,* cum se intitulează cea dintîi, impresii de „sfîrşit **de** trimestru", la încheierea mediilor. O colegă nu ştie „ce-i cu Besapora" ; o alta intervine salvator şi „explică chestia Besaporei". **In** timpul acesta, poeta visează „o zi luminoasă de vară", o „plajă însorită, unde să nu vorbească decît marea cu stîncile şi pescăruşii cu valurile", dar — alt detaliu sonor — „un şuier nostalgic" anunță plecarea unui tren din gara „de alături"... Poeta şi colegele ei au acum optsprezece ani. Două dintre ele, *Inseparabilele,* îi oferă motive de reflecții psihologice, amiciția lor fiind un mod de solidarizare în fața neprevăzutului. Alte profiluri — apărute în 1938 în gazeta *laşul* — sînt ceea ce la *Viața românească* se înțelegea, înainte de război, prin *documente omeneşti.* Explorării psihologice i se asociază acum considerații etico-sociale ; existența unei tinere — *Studenta* — e investigată din unghiuri multiple relevînd deruta, **tranziția de la** iluzie **la** deznădejde, finalmente la eşec. Tînăra venită într-un oraş universitar „ar vrea să fie mică şi să se întoarcă acasă". E schițată astfel starea **de** *alienare* a unei întregi categorii, dar termenul nu circula, în epocă în accepțiunea de astăzi. *Magistrata,* alt personaj-sumă. poate aborda mai realist decît colegii de profesie sufletul femeii. Dacă „s-a întîmplat ca vreo cîțiva bărbați" — între care Balzac, Flauberț Tolstoi — au înțeles dramele acesteia, magistrații, „totdeauna bărbați", nu intră în complexele ei. Argumentele Magdei Isanos amintesc de campania Sofiei Nădejde la *Contemporanul,* la sfîrşitul veacului trecut : „Fără să fac feminism, mi-am zis că multe lucruri trebuiesc judecate de femei. Un bărbat nu naşte. De ce să aibă pretenția de a simți ce înțelege o mamă ? (...). Bineînțeles, nu se vor face magistrate din tinerele noastre dudui, preocupate exclusiv de linia buzelor lor fardate. Toate acestea rămîn adevărate pînă în clipa cînd cineva ar dovedi că justiția nu are nici o legătură cu psihologia şi cu complexul vieții trăite şi că, dimpotrivă, totul se reduce la formularea cît mai corectă a
unui text oarecare..."

Remarcabile prin dicțiunea surîzător-spirituală sînt tabletele *îngerii* şi *Despre marile iubiri,* în care grație şi paradox concurează cu fanteziile lui G. Topîrceanu din *Scrisori fără adresă.* Nu de îngerii de la „porțile raiului" e vorba, ci de îngerii-metafore ;
dar de aceştia şi de lună „să ne ferim în poezie ca şi în viață",
conchide ironic autoarea. Linia unduitoare a discursului întreține inteligent echivocul:

„Poeții (totdeauna oamenii aceştia şi-au făcut un ideal din
a nu pricepe nimic) au crezut că femeia, mai ales cea iubită e un înger.

De fapt, nu se ştie dacă erau siguri pentru că o mai numeau . şi demon, floare, zînă etc. Dar oricum, o asociau întotdeauna in
mintea lor cu ceva gingaş, supranatural.

Aceasta, a fost o mare greşeală şi una din cauzele pentru care Îngerul a decăzut

într-o vreme am stat şi eu printre îngeri (într-un cămin sau internat de domnişoare). Unul vroia să se mărite cu o maşină, altul cu o vilă.

Copiii sînt şi ei îngeri (cînd mamele se supără, nu ezită totuşi să-i numească diavoli), acesta este un fenomen firesc î îngerul trebuie să cadă.' în privința copiilor, care în majoritate se ocupă cu

stricarea a tot ce există : cuiburi, ghete, mingi, geamuri — care spun minciuni şi-s vanitoşi şi după Freud chiar libidinoşi — nu ştiu la ce s-o fi gîndind lumea cînd le zice îngeri. Cu puţină-psihoanaliză, termenul s-ar explica aşa : «aş prefera să te faci înger şi să te sui la cer»..."

A invoca *mari iubiri* e totuna cu a luneca în vis, dar a relata vise e întreprindere „neserioasă", cu care „se îndeletnicesc babele» Freud şi fetele nemăritate". Pretext, totuşi, pentru poetă de a lega ideea de vis de Romeo şi Julieta, de Marguerite Gauthier şi Armând Duval, de Manon Lescaut şi cavalerul Des Grieux — cupluri plasate în fantastic pentru a marca irealitatea iubirilor sublime „Mă găseam într-un decor de basm, probabil în insulele Hawaț portocali, cipri, nenumărate grote luminate (deşi asta nu e imposibil) de lună. Ştiţi d-voastră cum e în visuri, totul de-a-ndoaselea.. Marea se revărsa nu ştiu de unde, de sus, şi totuşi nu erau valuri, copacii stăteau echilibristic pe propriul lor vîrf şi din rădăcinile lor parfumate — care nu ştiu de ce fumegau — răsăreau chipuri..." Accesul în „ţara iubirilor mari", în tărîm fără noapte* e instalare într-un timp pur, al plenitudinii : „Moartea, destinat disprețul, nu-ți trebuie decît tinerețe ca să le rîzi în nas".

Postum, au apărut cîteva proze scurte, discret racordate între ele prin unele personaje comune : *Naiada* (în *Cronica,* 1973, nr. 8), *Domnişoara Vanda, Toto* şi *Omul cu cizme roşii* (în *Manuscriptum,* 1974, nr. 3). In toate revine termenul *ciudat,* în intenţia de a sublinia abaterea de la normă ; în toate, lucrurile evoluează într-un anumit indeterminism, încît nu ştim unde începe şi unde sfîrşeşte excepţia de la regulă. Abia punctat, insinuat cu suplețe, esoteri- cul creează spații de penumbre, o atmosferă de irealism, acea senzație de ambiguitate proprie discursului fantastic. Cine e aşadar *Domnişoara Vanda* ? Nimeni n-ar crede că aceasta, cu grația ei feciorelnică, cu surîsul ei gingaş, e posedată de duhuri. în păpuşile confecționate de ea, tînăra Vanda crede că intră „sufletele copiilor mici, morți de curînd", rămînînd prinse acolo ca în nişte „capcane frumoase". Parabolă ? Basm ? Cine ar bănui că „luminosul, coloratul atelier de păpuşi e un iad unde sufletele se pîrjolesc ?" In cele din urmă, tînăra cu „drăgălaşele ei gropițe în obraz" halucinează, declarînd că ea însăşi e *păpuşă*... Toate prozele menționate au drept cadru ambianța de mic oraş, în care „fiecare ştie totul despre celălalt". Un bătrîn enigmatic, uşor şchiop, e poreclit *Toto,* nume cu care el se adresa copiilor în- tîlniți întîmplător şi cărora le arată o afecțiune paternă. De ciudățeniile personajului se vorbeşte în toate felurile. Solitar, taciturn, posesor al unei case mari, cu ferestre oblonite, el apare pe străzi totdeauna cu o carte în mînă „din care citea mcrgînd şi se lovea mereu de oameni, de felinare şi case". Grădina imensă de lingă casa lui e spațiu de serbări feerice, exclusiv pentru cei mici, tărîm de paradis infantil văzut de un ochi de poetă. Bizarul **T**eto nu e însă atît de fantastic pe cît pare. La moartea bătrînului, ,în camera cea mai misterioasă din misterioasa casă" s-a descoperit „un sicriu de argint cu capacul de sticlă şi în el, îmbălsămat, trupul unui copil de trei ani, copilul lui Toto", mort de mult. Solitarul din oraşul cu „cei mai fericiți copii", se elibera de tristețe făcînd bucurie copiilor altora.

Ceva din suflul povestirilor unui Gottfried Keller despre *Oamenii din Seldwyla* transpare întîmplător-la Magda Isanos în *Omul cu cizme roşii,* personaj venit nu se ştie de unde la balul din saloanele unei generălese şi cucerind spontan inimile tuturor femeilor din oraş. Intrusul cu îmbrăcăminte stranie „vorbea dumnezeieşte" ; la balurile din alte case, „farmecul lui izvora din fiecare gest, din toată făptura lui de uriaş blond şi poate chiar din adîncuri necunoscute nimănui". Lectorului i se sugerează discret că la mijloc nu e lucru curat. Omul care-şi spunea Adam, care părea atras de amfitrioană şi de o superbă Cristina, dispare tot atît de misterios precum venise, pentru a fi văzut apoi cu Toto pe stradă. Un doctor Cox, participânt la balul generălesei, afirmă că nici nu-1 observase. Alții cred a-1 fi zărit mistuindu-se înspre o pădure acoperită de ninsoare. Nu e imposibil ca „însuşi diavolul să-şi fi ales drept reşedință orăşelul nostru", aflăm în încheiere ; e doar „un loc din cale-afară de plăcut şi-apoi e oraşul unde fie-ntîmplă minuni fără ca să intervină Dumnezeu..." Anticipam că unele personaje trec dintr-un text în altul. în *Omul cu cizme*

roşii se vorbeşte incidental de doranioşara Vanda, „care pe vremea aceea nu-nnebunise încă". Din personaj marginal, cum era inițial. doctorul Cox devine figură de prim-plan în *Naiada.* O statuetă din bronz din grădina doctorului, cunoscut colecționar de artă. dispare într-o zi de pe soclu. Zvonuri, din cele mai fantas- ••itt , ipoteze formulate de către „oameni în toată mintea", traduc un fenomen de halucinație colectivă : unii ar fi văzut naiada în pădurea din preajmă, alții „pretindeau că-ntîlniseră un cerb care ducea între coarne'[1] naiada. în miez de noapte, femeia goală, „cu părul lung, roşiatic", ciocăneşte la fereastra doctorului, iar după o vreme statueta revine pe soclul ei „ca şi cînd nici nu s-ar fi mişcat de acolo".

Impresiile de lectură ale. poetei, notate cu dezinvoltură, de- r.M, >ns trează o inteligentă problematizantă, axată pe dezbateri logice. Formulate clar, nu lipsite de un timbru personal, opiniile în cauză nu deschid perspective noi, dar punctează adevăruri de luat în seamă. La Teatrul Național din Iaşi se prezenta o dramatizare după *Ivan Turbincă,* populara poveste a lui Creangă. Nu *spectacolul* respectiv preocupă pe comentatoare, ci constatarea că „la arma urmei, aceasta nu-i o poveste numai pentru copii", cum o recomandau afişele. Magda Isanos se înscrie în replică : „De fapt, povestea e mai degrabă pentru bătrîni şi pentru o filozofie senină : viață şi moarte, bine şi rău, toate au un rost şi să te împaci cu ele e cea dintîi condiție a fericirii. Ivan, în alegoria acestui basm, ar reprezenta omul în genere, omul mediocru, bun ia suflet, dar superficial, şiret şi poate tocmai de asta, deloc înțelept, răpit de satisfacțiile naturale şi imediate [...]. Ivan n-are nimic deosebit, dar e nespus de simpatic din pricina nepăsării, rnai bine zis a bucuriei cu care îşi cheltuieşte viața..." Pe scurt, „filozofia" de la'originea basmului e cea din *Faust,* rezumabilă in ideea că : „numai munca îl satisface pe om". De reținut e concisa meditație finală, de aspect ontologic : „Poveste pentru copii ? Poate. Dar fiecare o trăim, şi eu, şi d-ta, şi toți sîntem Ivani, care am vrea să ajungem la rai, care nu ştim ce să facem cu viața, dar dorim veşnicia. Ne-am întîlnit cu sfîntul Petru şi i-ans

> cerut turbinca, unde am băgat de-a valma dracii şi moartea de care ne temem — ne-am crezut puternici şi am uitat că noi, cu toate dorurile pe care le avem, sîntem în mîna cuiva mult mai puternic, care, la rîndul lui surîde şoptind : -«poveste pentru copii*-
>
> Comentariul despre *Enigma Otiliei,* romanul recent al iui *Q.* Călinescu, e în fond un miero-eseu despre *eternul feminin.* cu alte nuanțe decât în *Anna Karenina,* unde protagonista e ..vă-zută parcă printr-un suflet de femeie". G. Călinescu acționează prin intermediari, nu prin intermediare : prin mijlocirea categoriei Felix, tînăr ingenuu, idealist, dar şi prin cea a expertului Pascalopol, acesta matur, versat, realist. Magda Isanos vine cu propria ei viziune, pătrunzătoare :
>
> „De fapt, eu am întîlnit-o pe Otilia pe stradă (o vreme am î'ost prietene).
>
> Nu mai poartă volane, are poate bucle, un basc, pantofi cu talpă de crep.
>
> Mi-am dat seama că nu-i făcută pentru a ajunge doamnă picantă, gen actriță întreținută (am în materie de artă o intuiție surprinzătoare, care, dacă aş fi bărbat, s-ar numi îndată talent).
>
> Cu toate că-i spune lui Felix «noi, fetele, sîntem proaste». Otilia e foarte deşteaptă, curajoasă, lipsită de prejudecăți, aşa fel încît emanciparea numelui ei, ca şi superstițiile altora, sint ridicole alături de dînsa. Otilia e spontană şi e frumoasă în acel fel în care-i. poezia, adică fără să se ştie bine de ce..."
>
> Subtil feminină e, în final, observația pe marginea unei fraze a Otiliei. Ea, Otilia. dezvăluise că „nu s-ar da înapoi" să-î înşele pe Pascalopol cu Felix, clacă ar avea certitudinea că acesta sufere: „Cînd voi mai întîlni-o pe stradă, am să-i spun : Nu trebuia să-l înşeli nici pe Pascalopol nici pe Felix (au ei grijă de asta, niciodată n-au făcut altceva decît să ne înşele) ! Dacă nu-i prea tîrziu. studiază, căci dacă e adevărat că o femeie care nu place nici unui bărbat e un monstru, nu-i mai puțin adevărat că tu, care placi... tuturor bărbaților, poți fi o bună pianistă, de-o pildă".

Feminitatea unei prozatoare ca Georgeta Mix'cea Cancicov se **traduce literar** prin „spontaneitate şi naturalețe[1], prin dialogul

XXIII

alert. întîmplările din *Moldovenii* săi, deşi „banale" în fapt, devin „interesante, ceea ce nu e puțin lucru", interesul ținînd de un realism aspru : „Satul, el însuşi, cu copacii, casele, animalele, e unul din eroii cărții. Avem de fapt un singur personaj : Moldovenii. Ca o ființă cu multe fețe şi multe brațe, aceşti Moldoveni săvîrşesc sub ochii mereu curioşi ai cititorului actele milenare : moartea, iubirea, naşterea, munca ogorului lor. Fondul sufletesc al acestor oameni ne este dezvăluit rar şi prin adevărate izbucniri, asemănătoare celor ce se petrec mereu în natură..." Magda Isanos descopere pe cont propriu, la această ființă colectivă ac- ționînd ca un singur ins. fenomenul de *unanimism,* observat de Jules Romains în spațiul oraşului. O privire aruncată grăbit peste *Cartea cu amintiri* a lui Marcu Beza e semnul insatisfacției estetice, volumul în cauză fiind comparabil cu unele „acuarele corecte, pe care le-ncearcă fetele de pension cu talent." Altă comparație merge mai adînc în semnalarea lacunelor : „Ai prea mult impresia unei oglinzi plimbate pe deasupra unui frumos peisaj. Dar parcă ar fi fost mai plăcut ca oglinda aceea să nu fie aşa de fidelă, am avea în cartea d-lui Beza o realitate mai transfigurată, o lume mai puțin adevărată dar mai vie. Asta poate din pricină că în materie de amintiri, ca şi de poezie, personalitatea autorului are mai nrult rol decît materialul pe care-1 tratezi sau tehnica pe care o întrebuințezi." în privința aceasta, în *Vulpea* englezoaicei Mary Webb „fiecare pagină poate fi un poem în proză", din care emană „iubire de viață şi de poezie", o „generozitate încîntătoare şi o puritate în sensul moral al cuvîntuiui, cum nu întîlneşti decît la nordici..." Destinul poetului tînăr face obiectul unei glose judicioase pornind de la opusculul *Tîmple în flăcări* de Victor Măgură. Chiar şi o carte „proastă" poate fi „o mărturisire, o încercare de a birui banalul, de a găsi frumusețea". Eşecul trebuie înregistrat cu comprehensiune, de unde sfatul „să ne apropiem de poezie cu pietatea cu care te apropii de un mort : cine ştie dacă el nu trăieşte undeva deasupra noastră şi dacă nu se va întoarce cîndva !" Pe scurt : „poemele proaste şi poeții tineri sînt cei spre care trebuie să privim, pentru că totul există la dînşii în potențial".

Poemele din 1938 ale lui Victor Măgură, pe atunci studem în litere la Iaşi (mort pe front), aduc „lucruri frumoase, neaşteptate", totuşi autorul „nu-şi dă drumul aşa-zisei inspirații'- ; e mai degrabă „prețios şi pedant puțin, decît liric ca un robinet deschis..." Neavenite parXXtV aluziile livreşti sau culturale, în genere (Niobe, Strauss, Rodin, Rilke), incriminate la modul ironic „Toate acestea sînt de prisos şi supără, întîi pentru că începem să ne îndoim că dl. Măgură a trăit în intimitatea acestor mart nume şi apoi pentru că avem impresia că vrea să ne sperie... Ş-. mai la urma urmei, ce te faci dacă eu nu l-am citit pe Rainer Maria Rilke ? De ce să te prinzi de surtucul cuiva ? Oare singur nu poți ieşi deasupra, în lumină ?" Un alt tînăr, în epocă, Âl. Raicu: împrumuta în *Hronic* (1939) atitudini de la Virgil Carianopol, ambii, influențați, la rîndu-le, de Arghezi.

O dramă în patru acte, *Focurile,* inspirată de răscoala lui Horia (în colaborare cu Eusebiu Camilar), o traducere din Leonid Soloviev, ***Minunata*** *istorie* ***a lui*** *Nastratin* ***Hogea*** (în aceeaşi colaborare) reclamă şi ele o mențiune. Opera poetei a cunoscut ma; multe reeditări. „A scris versuri în care se simte tălăzuirea oceanului cînd se pregăteşte furtuna, versuri uriaşe, poate cele dintîi versuri uriaşe pe care le-a scris o fiică a poporului nostru", remarca Geo Bogza ***(Ca*** *să* ***fii om întreg).*** Traduceri din poeziile sale au apărut în engleză, franceză, germană, maghiară, portugheză. în posteritate, poezia Magdei Isanos cunoaşte o audiență remarcabilă, pe măsura celei care a fost o personalitate de excepție.

CONSTANTIN
CIOPRAGA

1915 Din actul de căsătorie datat 14 iulie 1915 al Oficiului de stare civilă de pe lingă Municipiul Iaşi, rezultă că dl. Mihail Isanos, de profesiune medic, domiciliat în Iaşi, str. J. C. Brătianu, fiu al d-lui Iosef Isanos, de profesiune mecanic şi al d-nei Peița, născută Papadopol. de profesiune casnică, se căsătoreşte cu Elisabeta Bălan, în vîrstă de 26 de ani, de profesie doctorandă, domiciliată în Iaşi, str. Să- răriei.
Şi-au început cariera ca medici psihiatri la Spitalul Socola, lucrînd cu prof. C. I. Parhon.

1916 17 aprilie se naşte fiica lor Magda (cf. Actul de naştere nr. 767 din anul 1916, luna aprilie, ziua 20 ; Registrul de stare civilă pentru născuți, 1—2/1916, oraş Iaşi).

1917 La vîrsta de un an şi "şase luni s-a îmbolnăvit de poliomielită, a fost salvată numai datorită grijeî deosebite a mamei, despre care poeta spunea mai tîrziu : „Mama m-a născut a doua oară". Sechelele

bolii au fost reduse la minimum, a rămas numai cu o sănătate delicată şi cu o vizibilă dificultate Ia mers.

1920 Soții Isanos ocupă posturile de medici la spitalul din Costiugeni, părăsind astfel laşul şi spitalul Socola.

De mic copil, fiica lor avea o adevărată pasiune pentru lectură, citea zi şi noapte din biblioteca părinților şi din biblioteca şcolii.
A urmat liceul la Chişinău, pasionînd-o chiar de la început româna şi istoria, iar, mai tîrziu, filosofia. Acum se afirmă şi pasiunea sa pentru literatură.

1932 Elevă a Liceului Eparhial din Chişinău (în clasa a Vl-a) publică în revista liceului de băieți, *Licurici,* an. I, nr. 2 din 28 mai 1932 poeziile *Aş vrea un basm* şi *Primăvara.*

1933 în revista *Licurici,* an. II, nr. 2 din 1 aprilie apare poezia *Gelozie.* în acelaşi an ia ființă pe lîngă Liceul Eparhial de fete din Chişinău Societatea culturală „Iulia Haşdeu", la înființarea căreia aportul Magdei Isanos a fost determinant. Poeta participă, împreună cu alte colege, la concursul organizat anual de Societatea „Tinerimea română", la Bucureşti. Obține premiul II la tema privind drepturile femeilor. La solemnitatea înmînării premiilor, preşedintele Societății, profesorul Nae Dumitrescu, declară : „De dumneata sînt convins că am să mai aud ! Ai mari posibilități".

1934 Publică în *Viața Basarabiei,* anul III, nr. 3, martie, poezia *Ploaie* ; în *Crai nou,* an. I, nr. 3 din 31 martie poezia *Toporaşi.* Contribuie la apariția revistei *Ghiocei,* organul Societății culturale a școlii, avînd ea redactor pe eleva Magda Isanos, clasa a Vll-a. în acelaşi an publică în aceeaşi revistă *(Ghiocei,* an. I, nr. 2, aprilie) schița *Creionări,* recenzii asupra revistei *Crai nou,* iar în nr. 2 (mai 1934) poezia *Macii* şi schița *Inseparabilele.* Ține o conferință cu tema „Femeia în literatura noastră". în luna mai elevele din clasa a Vll-a, care lucrau la revistă, predau ştafeta seriei următoare.
în toamna aceluiaşi an îşi începe la Iaşi studiile universitare. Inițial, se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosof ie, urmînd paralel cursurile Facultății de Drept. în cele clin urmă, renunță la Litere, hotărîndu-se să urmeze Dreptul.

1935 Locuia la familia avocatului M. Călinescu, lingă grădina „Copou", într-un cartier liniştit şi foarte aproape **de Universitate.** La 18 septembrie se căsătoreşte la Chişinău cu Lev Panteleev. [Acesta îşi făcuse studiile la Iaşi, urmînd limbile clasice. Avea calități intelectuale remarcabile, scria poezii şi era şi el un cititor pasionat.]

Poeta publică în *Viața Basarabiei,* an IV, nr. 11—12 nov.-dec. poezia *Rochia.* *t* . .

1936 La 31 ianuarie căsătoria ei s-a desfăcut prin consens.

Continuă să publice în *Viața Basarabiei,* devine colaboratoare a revistei *însemnări ieşene* (unde publică cu regularitate pînă la sfîrşitul anului 1940, cînd revista va fi suprimată).

Paralel publică în *Cuget moldovenesc, Pagini basarabene,* poezii ca *Dorința, Grădinărie, Aiavism, Toamnă, Caisul, Cuvîntul Ev ei. Jucărie* şi altele.

Locuieşte împreună cu sora sa Silvia, studentă îa] medicină, într-o vilă pe Aleea Greceanu, azi stradal Pinului, ulterior într-un apartament pe strada Sără- | riei colţ cu Ralet, în apropierea casei care a fostl ultima locuinţă a lui Topîrceanu.
în această perioadă se apropie de studenţii cu con- J cepţii democratice, integrîndu-se în Frontul Bema-1 crat Studenţesc.
în vara anului 1936 Magda Isanos participă la con- 1 ferinţe şi la strîngerea de fonduri pentru ajutorarea 1 poporului spaniol.

1937 Publică în *Însemnări ieşene,* aproape număr de nu- I măr, poezii ca *învrăjbire, La marginea cimitirului,* \ *Blestem, Lacul, Calul de la birja de noapte, Ultimul sărut, După scriptură, Logodnă de primăvară, Risipire, Greşeala de tipar, Vis vegetal, Capricii, Murim,' Romanţă,* iar în *Lumea* (26 decembrie) poezia *Cîntarea păstoriţei.*
în acelaşi an, ziarul *Lumea* (din 13 decembrie) va fii prima publicaţie în care se remarcă talentul poetei. ; „descoperire preţioasă a *însemnărilor ieşene*în] 26 decembrie, acelaşi ziar anunţa „un nou talent în plină ascensiune, acel al d-rei M. I. (Magda Isanos),! poetă a preocupărilor transcedentale, minunat re- j date în versuri, versuri ele o temeritate care depă-] şeşte feminismul.

1938 Magda Isanos are o activitate intensă. Colaborînd la mai multe reviste, publică poezii ca *Rugăciune in] pădurea de brad, Bunicul, Regret,* în *însemnări ie- ; şene ;* apoi *întoarcerea gospodarului, Fragment, ZoriA Moartea bunicului, Leagănul, Interior, Insulă, PoernA Pomii cei tineri,* în ziarul *laşul* şi, în acelaşi ziar,} recenzii despre *Enigma Otiliei* de G. Călinescu, | *Timple în flăcări,* poeme de Victor Măgură.

iul redacțional". Suspectată de cenzură, gazeta nul mai apare.

în octombrie, soții Camilar se mută pe strada Săulescu, unde au locuit pînă în primăvara anului 1944, cînd vor pleca în refugiu.

1941 Prefectura județului Iași aprobă, începînd cu luna aprilie, apariția ziarului de informații *Voința,* redactor responsabil Eusebiu Camilar, care — convocat sub arme — lasă toată munca redacției în grija poe- tei. „Ziarul a fost opera Magdei", scrie amica sa, Veronica Zosin (căsătorită Gorgos). Primul număr apare la 2 aprilie ,1941. Din lipsă de fonduri, ziarul își încetează însă apariția în a doua jumătate a lunii mai.

Se naşte Elisabeta, fiica poetei.
în acelaşi an, boala Magdei se agravează. în luna decembrie 30, Baroul Iaşi înregistrează cererea sa din 23 XI 1941, prin care Magda Isanos Camilar, avocat stagiar, domiciliată în Bucureşti, strada Popa Nan nr. 49, înaintează un certificat medical, dînd delegație pentru amînarea proceselor sale d-rei Veronica Zosin, „deoarece din motive independente de voința mea sînt ținută să nu activez", în primele certificate medicale aflate la dosarul Baroului se invocă o „indurație" la baza unuia din plă- mîni. Boala de inimă, ca o consecință a unui reumatism, apare în ultimul certificat.

1942 Vizitează familia poetului Mihai Codreanu, care — așa cum declară mai tîrziu E. Camilar — „a călăuzit cu grijă de părinte primii pași în arta poetică a Măgdei Isanos".
Publică în *Vremea* şi *Cetatea Moldovei* poeziile : *Pădurea şi Ion.*

?43 Publică în *Cetatea Moldovei, Vremea, Revista Fundațiilor, Cuget moldovenesc* poezii ca. *Spital, Auz, Poemul femeii care iubea primăvara, Cînd cel iubit»., Păsările, Solii cerului, Zeii, Fata bâtrînă, Bărbatul,*

Mai sînt cîteva veri şi altele.

în acelaşi an, apare 3a Iaşi, în editura „Brawo", primul volum de *Poezii* al Magdei, sub îngrijirea lui Eusebiu **Camilar.**

în luna martie, ziua 2, Baroul Iaşi înregistrează cererea prin care Magda Isanos Camilar, avocat stagiar, domiciliat în Iaşi strada Săulescu 19, înaintează „alăturatul certificat medica], din care se vede că sufăr de o boală de inimă ce m-a -împiedicat un timp nedeterminat să depun vreo activitate profesională".

• *1944* *Vremea, Revista Fundațiilor, Victoria, Orizont* şi *Tribuna poporului* publică sub semnătura Magdei Isanos poezii ca *Bunavestire, Oglinzi, Oamenii, Toamnă, Duhurile pământului, Am văzut şi eu oameni plecînd, Aştept anul unu, . Doamne, "n-am ajuns pîn-la tine, Munții lumii pe inima mea, Ospăț, Aceste mîni* ş.a.

La **sfîrşitul lui martie, soții Camilar pleacă în refu**giu.

în noaptea de 5 spre 6 iunie un bombardament de aviație distruge toate manuscrisele Magdei şi ale lui Camilar din locuința lor dîn Iași-. A. rămas doar un caiet cu patru povestiri inedite, păstrat de d-na

Gorgos, prietena Magdei, care 1-a descoperit în . grădina casei.
in 17 noiembrie poeta se stinge la Bucureşti, în locuința părinților săi din strada Popa Nan 49.

XXXIII

Ediția de față reproduce opera Magdei Isanos, publicată în volumele *Poezii* (Iaşi, 1943), *Cîntarea munților* (Bucureşti, 1945) şi poeziile publicate în periodice (antume şi postume), cele din Addenda volumului Magda Isanos — *Versuri,* îngrijit şi prefațat de Marin Bucur (Bucureşti, 19f>4).

Publicăm, totodată, un număr de 15 poezii descoperite în revistele vremii şi neincluse în volumele anterioare ; de asemenea, proza şi publicistica Magdei Isanos, oferind astfel o ediție, pe cit posibil, completă.

, Textul volumelor publicate a fost verificat cu ediția Marin Bucur (confruntată cu manuscrisul, „atunci cînd s-a păstrat") sau cu versiunile din revistele vremii.

Am păstrat ordinea volumelor tipărite, inclusiv titlul *Țara luminii* (cu subtilul *Imnuri pentru pâmînt)* şi criteriul cronologic pentru poeziile reproduse din reviste.

în transcrierea textului am folosit normele ortografiei actuale, păstsînd în acelaşi timp unele forme oscilante ale autoarei <de exemplu : *întiia* şi *întâia. mînile* şi *mîinile, pîne* dar şi *pîine, întunerec-întuneric, păpuşoi-popuşoi, zădar nic-zadar-nic, către- către. pasere-pasăre, țărîna-țârna,* dictate uneori de versificație.

ín ce privește proza, reproducem schițele publicate in timpul vieții în revista *Ghiocei,* iac sub titlul *Oraşul cu minuni* cele. patra schițe *(Domnişoara Vanda, Toto, Naiada Omul cu. cîzm.a roşiii,* în baza manuscrisului descoperit de Verónica Gorgos şi pus ta dispoziția noastră cu ani în urmă.

Publicistica a fost extrasă din ziarul *laşul* şi revista *Jurnalul], literar..*

Tabelul cronologic se bazează în bună parte pe materialul manuscrisului *Contribuía la o monografie,* încredințat nouă de regretata Verónica Zosin (căsătorită Gorgos), prietenă a poete» **5».** deținătoare a unor unice informații privind viața şi opera ei.

s

POEZII (1943)

s

POMII CEI TINERI

Pomii cei tineri în dimineața de marte unii lîngă alții au stat să se roage — frunțile lor străluceau inspirate deasupra pămîntului

S

încă-n zăpezi.

Şi-n aerul în care nu erau zboruri, pomii ale căror umbre nu se născuseră, cîntau un imn pentru viață, ca nişte oameni goi şi

s

frumoşi ei cîntau :

„Soare de-aramă, zeu popular printre plante, priveşte oastea noastră-hdrăzneață ; ici-colo aerul e rumen de tot printre ramuri, că

s

viitoarele fructe acolo vor sta.,.

Noi nu ne-nclinăm defel şi nu plîngem, ci pregătim un loc cît mai înalt pentru cuiburi Şi pregătim o orgă de brazi pentru vînturi, soare

s

de-aramă, zeu totdeauna rotund...

DEPARTE VOLBURI

Şi-un curcubeu pe deasupra tulpinelor strimte
cade vestind : nu moarte, desigur, nu moarte,
pomilor tineri în dimineața de marte...

cununi

CINE VA CÎNTA

Un cîntec aproape neauzit prin
care să poată turmele trece şi
seara să crească înaltă şi rece, un
cîntec de pom desfrunzit.

Se va vorui
Pentru că stînd
am fost tineri
şi- «înă-am
scăzut

Nu-i ciudat

Lumină, lumină, din nou tu caz» şi
cîntecul vieții n-a răsunat. Mereu
cheltuindu-mă-n timpul bogat eu sînt
ca un cer printre brazi. ""

Noaptea uneori se desface uşor; c-un sunet de mătase lovită sau zbor, trece-albăstrind toate zările, pînă unde stau singure mările,;;

Dreaptă luci tinerețea mea, ca o sabie,, şi fiece vis păzit de dînsa-nflori; buzele mele spuneau uneori : „voi muri..." însă pe toate mările-aveam o corabie.

ÎN DIMINEȚILE CLARE

11

lî

*» * Petre™ m nuS'^r3" Ca'n » cad «tói

Uneori, în dimineţile clare, mă uit drept în soare rîzînd şi nu pot crede c-am să mor în curînd viaţa mea sună înalt, fără-ntristare.

Cred în ea, cred în numele ei

şi-n colorile-anotimpului meu, —

zveltă ca mestecenii, mereu,

să freamăt aş vrea în soarele-acesta dintâi

17 lî

Poate nu va fi seară, poate nu va cădea in putred octombrie fruntea-mi aprinsă în glumă pun mîinile pe piept şi zic : viața e stinsă demult, viața e stinsă,.;

! „

^fetePu"utâCita)f'âdi"«e-n vară 0 dulce-
auroră " > ridiemd «u-i adevS et?^
Ceai'â ;

° am sa mor în curînd...

CLIPA, DESFA-ȚI ARIPILE

ŞeÎâLf^ bogate;

0amemi -«««I* CU moarfő
Tu nu mi-ai spus despre toamna frunzelor
roşii, tu nu mi-ai spus despre moartea
Căzînd din nori, ploile capătă crengi şi flori. Aud şi vizuinile şi-aripa care bate deasupra mea clipa,
toate;
Şi-n casa de nSi?"1 scî'"«e gol
Piticii care bat pe sub pămînt, căutînd
vîna de aur, rîul sfînt, ochii

VIAȚA, NU MA PARASI

Viată

Pfveştedît^^Writul acesta f aerul din
cauzTviftL^01TM e şi plinU2a *Poarelor, fructe*
Toate le-aud. Şi-auzul încă mi-i crud. Clopotul
sîngelui molatec, rotund, tine veştile care nu
mai pătrund.

^ şi cînd pe rînrt ^ ? nouri adîn ci,

Viață,-ncălzeşte puțin începutul acesta,
ascultă numele meu de pe-acuma sonor. O
pasăre zbura-n cea dintăi zi repetîndu-lt şi
pomii ceilalți atunci mă luară de mînă : •—
Hai să-nflorim...

copiilor, nici pentru ce trandafirul sălbatec rîdea-n"
cimitir...

AUZ

diamantului nesăgetat şi degetul
unui urs împărat.

Ţine veştile de la stea, să n-ajungă în inima mea. Ţine veştile de [la] şerpii de casă şi-n amiaza cuprinsă mă lasă sa cad şi s-adorm profund, clopotul sîngelui molatec, rotund.

ÎNGER DIN LUMINA

AMIAZA

An, § -w0'^ fost mai ^mult.
Am iutat Dm trecut m-am ales

Cu fiecare lucru, azi ştiu ma-nrudesc şi de zarea mea tir Revolta s-a făcut surîs, dureSt această plină, fărăgre^ST

Ce-a fost demult am uitat
;thL^doimit visat.
buîbl1 de morcovi şi cepe e un vis care-ncepe,

în toate prea multă-i lumina Soarele l-aş culege cu mina Dar pm-la urma eu voi fi cules vi voi cadea jn întunerec des.

CIND CEL IUBIT

Cînd cel iubit departe plecase, toate s-au retras în liniştea lor, numai vremea nefolositoare ramase şi numele-n suflet, sonor.

înger din lumină, roagă-te pentru mine, ieşi din casa ta zidită-n raza si zi : „Doamne, mă rog pentru.pine, pentru somn şi linişte-n amiaza .

înain J H gUră* Ca Să te~'as^t înainte de-amurg
si cules.
Mînile mele grele nu se ridica, îngere, m-aş ruga şi mi-i frica ; însă tu cu aripa roagă-te tare şinj , Să fie cu soare, să treaca repede ultima zi.

Moartea veni atît de simplu tacut Mînile care nu puteau cupnnde-au zacat, puse una lingă alta, cum sunt uneori anume aşezate unelte sau flori.

Părea că n-au fost mciodata Verile-nalte, toamnele-n zarea cu steme, Sub iarbă, poate, sînul mic de tata., respiră încă noaptea şi se teme.

8

20

FLORI

Vijelioase flori din pămînt aburind, ca nişte strigăte cresc, saltă zîmbind, tare e

COPILĂRIA MEA

însa-n mijlocul lor, bolnav de vis ochiul
lui Dumnezeu şade deschis Haina lui
mirosind a ierburi şi cer — fara sa ştie
oraşul de piatră şi fer

Mmile micilor flori intră-n pămînt. Morţii
cind le sărută ştiu dacă-i vînt - Lt^i^ele sorb
ploaia şi veştile. Astfel, m flori îşi deschid
morţii fereştile

ÎNTOARCERE

Vor fi şi-atuncea ierburi şi zăpezi..; Tu
ochi, cum ai să rabzi să nu le vezi ?
Î dau/nn?Ptate"am să mă scol, sa dau livezii,
stupilor, ocol
sa mingîi lemnul uşilor de-acasă
Şi păpuşoii galbeni pe mătasă odată cu
dmsul, va ii cazut m " copilăria mea - şi o
maninca furnicile...

ii

Cine povesteşte-n mine, cine
vrerea lor gingaşă-n vreme? Noaptea-n grădinile mari nu se vor teme ?
Dulăii vor veni să mă miroase, cu boturile negre, somnoroase,^ şi gudurînd spinările : «stăpmă, de unde vii, că miroşi a ţărînă ?»...

Mi-i fraged sufletul, pînă pe buze mi-i fraged,
coate de iarba ce creşte acuma la noi, cu bicele aur
trec sub fereastra meajter- stau singură şi-mi
aduc aminte de multe .

Cînd eram mică legasem unteagăp deojewg^
Vreau s-aiung steaua de-aeolo... su gar, u O cît de ÎL
s°au suit duşmănoasele stele Nu te mai văd, le-am
uitat lumma curata.

mi-aduce aminte c-am trăit acolo
în Ţara dintre sobă şi genunchii bunicului,
întîia poveste cu zmei ?

8 WSfa!^ dt_aP
beasup -â 2 kse Sărituri

epea 'arimul zmeului.

i"nd ard^!%if odată Bunicul
dorn "m_nflIe ziui>-

yL sub maru castani.

vSbdW^23 Tut din,ui
-• Dacă se-nfflneşte fuT""^ 2i«™ Azw. ^ ne
ducem Ta e^ ? Haide>

Pe tSf, mai tîrz™ am plecat

se-ncolăceşte ; ei sînt triştTşf

fWS^te ^e mele,
«aa^sj^r-«..

MULTE CHIPURI

NOABTE

Cît de-ncet acei fulgi de-ntuneric căzură,
deasupra lumii, ca o cenuşie nedumerire
pînă ce neagra noapte cu stoluri veni.
Totul ca-n apele adînci acuma era, pomii
atenţi, casele, însăşi lumina era undeva în
calma, umeda noapte, ce nevăzută zîmbea.
Şi timpul însuşi mai curgea acolo prin
umbră, ca printr-un pămînt afinat. Dar
cine respiră uşor, fericit ? Poate păsări ce
se visează zburînd.

-\poi deodată zările-nfloresc si clopote mari, clopote s-aud departe-n cerul vesel şi rotund hulubii albi şi roşii se rotesc.

Tu feciorelnică lume, bună-vestire, de'undeva din pămînt suie spre tine ; soarele-i ca un inel subțire Sună-n salcîmul pustiu verile pline.

MĂ SCALD ÎN ZI

Mă scald în zi ca un copil in nu N-am ieri nici mîne, şi voioasa-n ulm privesc cum trece soarele cu suiiți, şi mă gîndesc la vară şi la gnu.

Voi scrie despre-acea necruțătoare bucurie de-a **fi** tînăr sub soare ; cu fruntea lîngă cer voi scrie despre viața. Tu sărută-mi cartea, dimineața...

Fereastra se umple de-amurg şi-ngmdurata se uită la mine cum mă bucur şi cred ea şi cînd eu am scornit gradma-ntomnata, şi stelele nalte, şi coarnele scunde

de ied...

n

clopotele ei de veXt?^'. de care faurii .

Şi ea — bătrîna i
Cu platoşă strălucind şi cu pene
deasupra coifului său, alene,

ĂS Ş ^«¿f» ? ^ase, în vreme ce putr^6.1-
nflăcărateîe coame «pre buzele fe& £ P°*»e &
moarte-ncepea să se lase.,; '

cumpănindu-se şi visînd războaie,
trecea tînăra ploaie.

Gorunii spuneau : ,.Făt-Frumos,
dă-te de pe calul tău jos. Aici
doarme pajura şi balaurul
strălucind la soare ca aurul".

Sub copite, "sub potcoave mici,
se trezeau popoare de furnici.
Un melc mare auzea din casă
iarba cum Creşte grasă.

CAVALERI

Se făcea senin, mai senin.
Cavalerul pălea ca un crin. Nu i
se vedea coiful, nici fața. îl fura
soarele, ceața.

Calul cădea în genunchi şi cădea sulița, în vîrf cu o stea. Numai steagul în zare se vede, pentru cine nu crede.

Pc S ei'verde U1C" P3s

Şi-atingmdn î v? • ca al"nele,

MAMA

Cu-ncetul, spațiul s-a mai lărgit, Lucrurile devenind bogate-au sunat, zările ca piepturi de dor s-au mişcat, către mine venind.

De fapt, eram Cenuşăreasa, eram cea care poartă viața şi cîntă, eram aproape de pămînt şi frîntă de marea mea putere ca un ram.

Priveam în tăcere pămîntul, zările, brazdeie-arcuindu-şi spinările ; eram singură şi-nrudită cu toate lucrurile blînde şi-ntunecate.

Dae-ar fi venit cineva şi-ar l'i zis': „Am hotărît să-ți dăm coroană, vină..." fruntea nu mi-o plecam pentru altă lumină, inima n-o deschideam altui vis...

Fața Dumnezeuluimeu e-mb«nzM.

ION

Aş cînta liniştea din ograda mea. Seara — cînd creşte în cireş o.stea — mă mai uit o dată %

Cj"d -iTaplefsTculeg un trifoi.
sau cind m-apiec ț L
văd urma Lui m țarina

Ceamaifru**^u-^^T'** Cine-i toarce PW^u j mele -
^cStofi dormind^a printre stele.

. f,.,,!m,l Lui: e-un amnar Nu mă tem de f.flgu

Sri mcTn^teaptă să lege...

mă strînfiă-ntr-o zi.
Şi Pe minfcuk n-am să mă pot trezi. Am să ma culc, n a
rhioul Lui dm nouri v*
Joane, astăzi nu ma. este o .

DIMINEAȚA DE PRIMĂVARĂ

curgchijşi bostani ca sunt plugar de-atît amar de ani.
Început de j^—^SU,
Peste eare cer.
şi ramuri paliie ""; ¡ereştiie. Acuma dimineața
săruta

■ .-« « inima-mi bate deodată,
^ăbită ᵛca 'u pasere plină de spaimă.

Afara, noaptea de mart păleşte cu-ncetul, şl arbori şi turnuri răsar.
E ziuă şi departe m-aşteaptă lucrurile şi oamenii, cu-nţelesul lor bogat şi in curînd o umbră, întunecată ca cele mai ascunse gînduri, o umbră. Soarele va striga lumii: „Există..." Şi. toate vor fi în ziua cuprinzătoare. Chiar

Lucruri. Voci de femei, aproape cîntece. Ferești deschise. Vrăbii pe-acoperiș. Drapele. Cineva se ceartă. Lăptarul pune donița jos și zice „Bună dimineața, domnişoară Magda" î...

şi chiar în cer se făcură P°ien. De stele clipind

Apoi cîntece s-auziră, alene.
trist. Fiecare va avea

m6rmintele-n cimitirul de țară vor fi ca nişte mici grădini multicolore.
Aurul spunea vorbe Sunt ascuns şi totuşi i tempelele cresc ,

Zeii stăteau pe gf_^ndurați,

STil^ncepură .glob«

melodii.

Clopoței erau, clopoței — la un loc cîte cinci, cîte trei. Şi răcoros sunau albastrele, cărora le răspundeau astrele, cald, ca-ntr-o guşă de turturică, floarea roşie cînta — şi frică răspîndeau mortuarii crini, de lună plini,

ZEII

Ieşind din pămînt, zeii cu creştetul şfînt semănau a pomi şi tufişe. Luna cu raze furişe lumina coroanele lor — de laur şi mirt mirositor.

Geniile veniră de ^ din scorburi, m *
Unde puneau piciorul sau mîna înflorea îndată țarina,

Săreau, jumătate oameni, jumătate fiare,
centauri, zîne şi vrăjitoare.

-*mm* 0 «

Era plină grădina. Cu fiecare zeu
creştea lumina. „Se face primăvară,
zise-un arbust, mugurii mei s-au
umplut de must." „Şi noi, vorbiră
broaştele țestoase, Simțim pămîntul
bine cum miroase."

Şi nu ştiu cine rîse cristalin. Cu
toți ciocniră şi băură vin, sau
poate numai lumină de lună, care
amețește şi-mbună la fel oamenii
şi stafiile... „înfloreasckă viile..."
striga zeul mic cit un ciot.
Doamne, se face ziuă de tot...

Şi pămîntul sorbea încet visul
acesta de bătrîn poet, întăi
picioarele într-aripate ale zeilor
care ocroteau o cetate, apoi
coapsele, umerii lini, mînile
purtînd lalele şi crini,

INSULĂ

Mă simt în camera mea ca pe-o insulă<$
Seara cînd arde becul — amiază egală —
ies ploşnițe şi gînduri în haină de gală. Ca
un Robinson visez departe oraşul!

Mă gîndcse tot mai grăbită şi sufăr de
tinerețe, ca de-o boală sau dragoste.
Fereastra miroasă frumos şi adie,
dreptunghiulară, ca un drapel pe-o corabie.

RĂDĂCINA

Unii dau sînge altora-n dar. Eu tinerețea
ți-am dat-o, plină de har. Am spus zilelor :
„Nu sunteți ale mele. Nu vă rătăciți
printre vise şi stele".

De la douăzeci la treizeci, numărați, ți-
am dat anii bogați ; unul cîte unui
luminînd calea ta, s-au trecut curînd

lor ^inos.
n u dmun văzui pe ios O broască şi-o
aripă de corb
însa soarele-n cer era orb ~~
Poate-au fost flori şi s-au stins.
Acuma s-a făcut tîrziu. A nins.
Nimeni nu caută vechile cărări,
nimeni nu plinge moarte
primăveri,

Dar ploile cu-ncetul m-or pătrunde

frumoase,

şi-oi scoate-n chip de floare, din pământ -

obrazul tinereții de-a» <.s_i ardă soare şi sa-1 bata vira, voioasă să şi-1 prmdă-n par o fată

1

SOLII PAMÎNTULUI

SPITAL

In cameră se făcuse iar ceață. Melcii urcau din verdeață. La temeliile rîului, jos, mirosea ca-n pădure frumos.

FEBRA

In termometrele strălucitoare erau
lacuri arzînd sub soare. Bărci elătinate-
n ceasuri de-nnoptare şi-un orizont;
păsări, plutiți uşoare !

II

Nimeni-acolo-n moarte nu credea.
Febra venea, dansa şi strălucea. Avea
instrumente ciudate-n care lovea şi
măşti pe care le punea şi le scotea...
S-auzeau ghețurile pornite
O dată numai a pus masca morții şi-a stat
sfioasă sub arcada porții. „Bravo ! Bravo !"
am strigat toți deodată. Moartea însă era
adevărată.

' Apoi s-a aşezat mai deoparte, cu fruntea plecată.

mugind ca nişte cîrduri de vite,
şi zînele vorbeau de-nviere.
Piticii mi-aduceau giuvaere,
inele, cupe, hangere,
se prăvăleau în umbra din unghere..;

De ramuri şi flori,
eram plină pînă-n subțiori.
„N-ai să zbori, suflete, n-ai să zbori...'!
strigam şi hohoteam uneori.

ICOANA-

Şi Maica Domnului a venit. (Albastră
era haina ei ca-n icoană).
A luat de pe masă o cană
şi-a dat să bea soldatului din stînga noastra.

2
9

înconjurată de raze. ca-n carte,
şi-ngîndurată.

Nu ştiu cine-a zis :
«E un vis...»

ÎNGERII

îngerii veneau noaptea tîrziu. S-
aşezau în rînd vegheau, rezemați
ursuliți cu vârf auriu. Aripile lor
stufoase ne-năbuşeau.

„Ți-a venit ingenui ?" întrebam uneori.
Şi-liată -vedeam strălucit*! la picioarele
patului *şi* albind penele pînă-n tavanul
cu flori.
N-aveau fulgere : erau serafimi,
bătrîni oşteni şi paşnice mulțimi.
Cînd se făcea dimineață zburau, In
îerfeastră o dungă albastră lăsau.

PASĂRILE.

Păsările cu aripi molatece, din
smîrcuri sălbatece, au zburat cît au
zburat — pe spatele lor era cerul
culcat — apoi începură să ciocănească
tîmpla mea, gata-n vis să-nflorească.

Altele, mici, plutiră ca un roi
multicolor şi-asurzitor spre noi.
Odaia se umplu de vînt şi pene ;
clipeam alene.

1

Toate cîntau soarele. Ploaia
care-şi varsă ulcioarele. Vîntul
care clatină toate cuiburile lor
cocoțate...
S-aşezau pe pernele mele, pe lampă
şi-n dantela dan perdele, şi cîntau,
umflînd guşele, c-au început să
răsară brînduşele-..

„Oh, goniți-le..." strigam şi, iată, venea pajura întunecată, care spunea cu voce omenească: „Un pom

vrea din tine să crească".

ZÎNEL
E

BĂTRÎNA

Azi-dimineață, intrînd în ceață, bătrîna văzu lîngă pat pe Isus răstignit și-nviat.

8

Atunci m-au chemat la viață

zînele mici din ceață.

8

Mi-au făcut semn că-n pământ

8

s-aude alt clopot, mai sfînt,

al florilor şi pădurilor care încă nu sunt.

Nu 1-a recunoscut de la-nceput. însă
clin straie țîşnea o văpaie
care-i curgea pe mînile bălaie.

Puțin albastru din cer i se
lipise de frunte şi păr. Şi-n
mîni
ducea nişte peşti, nişte pîni,
„Doamne, şopti bătrîna, mi-ai luat durerea cu mîna." Dar Isus a mai stat şi-a zis : „Uită acest vis".
„Şi păcatele ?"-ntrebă ea mirată : „Nu ți le-aminti niciodată."
Fata tuberculoasă le-auzea şi ea, şi plîngea.
Cînd n-a mai sunat nici o şoaptă
cineva a luat mîna dreaptă şi-a pus-o peste stînga pe piept. Ochii erau închişi. Piciorul, drept.

POEMUL FEMEII CARE IUBEA PRIMĂVARA.

Erau zîne batjocoritoare, luminoase,
nerăbdătoare ; prin fereastra deschisă
intrară, cu ramuri în mîni se-
nchinară.
Jumătate şopîrle, jumătate fete,
le curgea apa din plete — şi
vorbele lor ca un foc risipit
alergau în oraşul adormit...

Va veni primăvara. Florile
pe creştete-or duce lumina
care luce-străluce a
soarelui şi-a marelui
anotimp visător.

8

42

„Floare răsai..."
va murmura lumina de mai.
Aripe
se vor desfăşura în prielnice clipe,

^
şi fiece lucru va fi prelungit în umbra de taina. Pentru dragoste îmbrăcînd o altă haina, şi totuşi sfărîmicios, pieritor, va fi şi floare şi om şi zbor.

Ce rămîne ? Urîtă întrebare... Cine-a scornit-o oare ?
Cine-a scornit vorbele „astăzi" şi „mine" ? —.
Ca şi cînd n-ar fi totul veşnic, şi soarele şi luminarea din sfeşnic, în măsura-n care ard şi există... Tu nu fi tristă. Priveşte :
lumina cade-n flori, se roteşte, se face fluture şi albină.

Umbra, şi ea ca o apă, lunecă nu ştiu cum şi ne scapă, apoi se umple de luceferi. E noapte. Toate-acestea într-o zi vor fi coapte. Florile din pomi vor fi mere. Cîntecul din iasomii — tăcere şi stelele — pulbere-n vînt şi părere..

Tu cîntă şi nu te teme. Mai înainte de vreme nu vei muri. Vei culege şi vei huzuri în lungă toamnă.
Vei şti ce-nseamnă
cu aripa lor cocorii pe cer
şi pe pămînt ce scrie plugul de fer,

însă nu vei şti toate.
Umbrele şi luminile neîmpăcate
vor juca pe mînile tale-nghețate.
Şi tu vei zîmbi.
Puținul sînge ce te va-ncălzi
va fi încă prețios şi viu.
Şi-n moarte vei intra mai tîrziu,
ca-ntr-o apă
răcoritoare.

Ce oră e oare ? Cine mă scapă
şi cine-mi vine în întîmpinare ? Tu eşti, tovarăş al tinereții, din anotimpul privighetorilor, stăpînul tuturor florilor vieții.
Vrei să mă iei ? Dar unde ? Umbrele noastre-acum vor pătrunde taina cea de pe urmă. Tăcere, în paradis nu-s vegetații efemere. Nici rîuri ce-ngheață. Să mergem dar, cu soarele-n față.

Mă părăseşti, viaţă... Lumina fuge. Unde-s minunile ? Nu pot muri ca sălbătăciunile, în resemnare şi pace.
Am iubit pământul. Fiecare umbră aruncată pe el Zborul fiecărui porumbel. Şi cîntecele pe care le şoptea vin tul.

Acum mă părăsesc colorile ca nişte păsări sperioase. Amintirile se usucă, şi florile cad lovite de-o mină misterioasă.

Cine spune : „Dormi, iubita mea,
s-a stins blinda stea,
dormi..."
Şi anii mei vor cădea, uniformi, în uitare,
despoiaţi de calda suflare
a povestitorilor răsfăţaţi.
O, ridicaţi-mă încă-ntre perne, oameni ciudaţi
fără chipuri şi fără umbră.
Văd soarta mea sumbră
în ochii voştri solemni.
Să nu mă-ndemni
să mă închin, părinte.
Picăturile smgelui meu sunt sfinte,

EPILOG

Spitalul a rămas departe, cu trîmbiţe şi-alămuri sparte. Pentru unii a sunat judecata, şi moartea, întunecata,

a luat făta tuberculoasă, care voia să plece acasă, a luat bătrîna şi mama şi n-a dat seama.

îngeri stufoşi, cu săbii luminate, mai zboară sub tavane aplecate, şi lingă patul strimt, necunoscut, vine Xsus, strălucitorul scut.

Să mergem, tovarăş al tinereții, din anotimpul privighetorilor, stăpînul tuturor florilor vieții.

CÎNTAREA MUNȚILOR

(1945)

înfricoşate, cenuşii mulțimi,
AŞTEPT ANUL UNU

Aştept anul unu. Anul păcii între popoare. Ale
istoriei mari abatoare vor M dărîmate.
Inima mea de'pe-aeuma murmură : „Frate,
iartă-mă pentru urile strămoşeşti,
şi-n numele suferințelor omeneşti,
dă-mi mîna".
Şi eu am muşcat țărîna
şi-am plîns.
Cei scumpi erau morți şi focul căminului stins
în patria incendiată.
Sîngele lumina, auroră ciudată.
Zare după zare cădea,
înainte şi-n urma mea.
în vremea asta, iachtul cu punți aurite de
soarele Sudului plutea ca o pasăre imaculată.
Treceam fruntarii, rîuri şi munți.
Şi nimeni nu era mai mare ca marii soldați anonimi.
din calea noastră se trăgeau ca apa.
Obuzele ucideau şi săpau totodată groapa
copilului nevîrstnic şi mamei.
Apoi, spectrul foamei
colinda cîmpiile pustiite.
Miliardarul îşi fuma havana : „O, lume
minunat aşezată !..." (Viermele
îngrăşîndu-se-n rana veşnic însîngeratei
omeniri...)

Frate, să nu mai avem amintiri şi
visuri şovine. Tu făureşti unelte .ca
şi mine. Lucrezi pămîntul. Poate
scrii c&rți. Sunt vetre sărace şi-n
alte părți de lume, şi eu te cunosc
după față că-n fiecare zi te scoli
dimineață, şi seara te culci tîrziu.

Dă-mi mina, să dărîmăm abatoarele
istoriei. 'Ieşi din sicriu şi priveşte :
răsare soarele...

printre facle, printre grădini,

cu cunună de spini.

După munții mărunți, cel
nAvem, oare, lauri destui
pentru colinele lui ?

Zăriți veşnicul munte, După
atîtea dealuri mărunte ?
Desfăşurați drapelul L-ați turnat in zale şi săbii ? De nu ne-ar întrece
î Ați pregătit oțelul ?
să fim, împreună, holdă şi soare în alte eîmpii, viitoare f
DOAMNE, N-A JUNG PÎN'LA TINE ?
Printre munții mărunți,
vreau s-ajung cea dintîi sus pe munți.

Drapelul meu cu falduri grele, să filfîie
întîiu'i între. drapele..

Iot mai sus şi mai sus t întîi 1-a urcat'
Domnul Isus,
Doamne, n-ajung pîn'la tine, vîrfurile-
acestei păduri de suspine ? Cum eşti tu
atotştiutor, să fi dat pîne de-aj uns
tuturor, culcuş pentru copiii înghețați,
cîte puțin din lumina celor bogați, cîte
puțin din cerul lor senin, de care îngeri
întraripați se țin.
al tuturor speranțelor pămînteştij şi nu
te-am f i-ntrebat unde eşti-. Am fi spus
că te-ai răspîndit în noi, ca un fluviu
liniştit, că te-am băut fără să ştim... N-
ai fi rămas în biserică şi-n ținti r hi ci ai
fi mers împreună cu noi şi te-am fi pus

Vreau s-azvîrl lumii dinari :
pentru vameşi, pentru tîlhari.
alte corăbii.
Ce-ar f i şi tu să te-nalți cu
mine, peste munții înalți,

între coarne la boi, ca pe un ciucure
frumos de mătasă — să ne-ajuți. la
plug şi la coasă.

In loc să pleci pe celălalt tărîm, ai fi
avut la masa noastră un taeîm — şi
seara, obosit, şi făr'de-alai, în loc să
te-ntorci înapoi în rai, adormeai

Să fi dat, Doamne, fiecărui om,
cîte-o bucată verde de pămînt şi cîte-un pom j
undeva pe-aici, printre copii şi pisici,
într-un colț de vatră luminat

Doamne, de ce ți-au crescut aripi
ş-i-ai zburat ?
mînilor care vă caută
luminoasele frunți !

Holde şi imnuri vor secera
mîne popoarele. Vor lăuda
soarele şi vor cin ta.

Peste cîmpiile .viitoare, vor străluci
curcubee mai mîndre. In strălucitoare
ogoare plugari de-argint au să între.

Oameni, cîntați ! Una suntem : argați,
împărați. Spre-aceeași cumpănă lină,
.uşoară, unii urcă, alții ¿coboară.

PESTE CÎMPIILE VIITOARE
Peste cîmpiile viitoare, vor străluci curcubee mai falnice. Cîntec şi petrecere va fi semănatul şi seceratul acelor cîmpiiî

Măuire vouă, munți:!"
Laudă,
Pentru pace mă rog, pentru lucruri uitate şi pentru oameni din singurătate. Un cerc vrăjit se-nchide-n jurul lor. Şi fruntea-ngheață, orele -cobor, spre zi, mai albe, orele cobor.

Mă mai rog pentru sîngele plin de întuneric şi spaimă, sînge străin, nicicînd să nu fie vărsat pe pămînt. unde morții aproape ca florile sunt.

CI NT ARE A ADORMIȚILOR

Vom pune goarne de aur,
lîngă dînşii, pentru fiecare,
pentru vestea cea mare,
pentru soare, ceruri, popoare [1] să
le-arate
calea nopților depărtate.
Pe-aceste vîrfuri de lănci înfipte-ntre dînşii, aici, au poposit, gata de zbor. hulubi, rîndunici.
Să-i învelim cu pînze de in
purpurii, uşurele, pentru că
pînzele-acestea vor fi, mîne,
drapele.

Să le ocrotim umerii de tăiuşul
iute al vîntului, căci ei au să
zguduie munții şi munții
pămîntului.

Vor zgudui continentele din
ciclon în ciclon, steag nou
flutura-vor pe turlele noului
Vavilon.

Le zăriți ? Bucurați-vă... Cît,
cerul, şiraguri-şiraguri,
numai steaguri şi ramuri,
numai păsări şi steaguri.

ACESTE MÎNI

Pentru adormiții de-aici au venit
hulubi, rîndunici
Aceste mîni prea mult întîrzie,
sus, printre ramuri şi printre
flamuri, prea mult întîrzie...

Ce fac, oare ? Poate-au să coboare
cu-o cunună de raze
strălucitoare...

Cunună ?

Pentru fruntea cui ? Suntem
sătui ! N-avem lauri destui ?

Printre ramuri
şi printre flamuri,
mînile acestea pipăie alte
geamur
mult mai sus aşezate,
mînile mele întîrziate.

Coborîndu-le, oamenii-au spus :
„A... Voi aţi fost sus..." Şi-au
ridicat sprc-aceste mini priviri de
vulpi, boturi de cîni.

Ci NT

Cînt, ca privighetorile oarbe. Nu ştiu. Eu
sorb cîntecul sau el mă soarbe. Atît de sus
ne-nălţăm cîtcodată... Sufletu-mi arde de-o
flacăra înfricoşată.
Ca rugul clin care a vorbit Dumnezeu
aşa arde sufletul meu.
Cred în zîne, în sfinţi şi minuni ;
prieteni, nu-mi împletiţi cununi.
Cîntecul e-n mine ca-n voi tăcerea.
îi bănuiesc uneori puterea,
însă nu ştiu nimic şi mă-rvehin smerit,
îngerului lîngă mine ivit.

Fă-mă să cînt despre oameni şi suferinţi.., şoptesc
cu buzele reci-fierbinţi, despre săraci, despre copii si
foame... Şi-n mijlocul cereştii mele spaime,
întrezăresc cuvintele de foc,
cu care-ar trebui să dărîm lumea şi s-o creez la loc.
Dar abia am închis uşa, şi mi-aţi şi măturat
cenuşa. Abia coboram pragul, şi mi-aţi şi
Apoi răm'în singură. Nu ştiu nici eu
de ce mi-a vorbit ttin stuîişul aprins Dumnezeu.

MOARTEA PROROCIŢE1

V-ara lăsat vîslind eu apele şi
cu soarele,
şi v-am găsit ucişi eu sapele şi
cu topoarele..

V-am lăsat vouă şi vouă,
grădina asta cu rodii şi rouă.
ca s-o culegeţi şi s-o cosiţi — şi
fraţi să fiţi !
rupt cartea şi steagul.

Şi încă mai eram prin ogradă,
cînd unul a ieşit să vadă dacă nu
cumva mă întorn. Altul privea
cerul prin horn şi prin spaţii?
zărea, pe punţi de argint, glezna
mea.

M-aş întoarce acasă pe drumul vaselor,
urmărită de vînătoarea cicloanelor, dar mă
apasă putreda Marea-a Sargaselor, mă
apasă greul zid al oceanelor:
DUMNEZEU

Oamenii bogați au făc'ut icoane,
catapitezme-aurite şi strane, însă
Dumnezeu n-a venit în locul astfel
îngrădit.

* Bogații stăteau groşi, împovărați şi se uitau la sfinții frumos îmbrăcați.

în vremea asta, Dumnezeu zbura-n copaci» făcîndu-i să-nflorească. Fugea la săraci, cerîndu-Ie mămăligă şi ceapă. Era cînd cîmpie verde, cînd apă. Alteori se făcea mic şi s-ascundea în floarea de finic, ori s-apuca să crească-n păpuşoaie, s-ajute furnicile la muşuroaie, să dea pămîntului mană şi ploaie.
Pînă venea o pasăre la el.
Codobatura sau un porumbel,
şi spunea : „Doamne, mi-a căzut puiul jos.
Zi să se facă iară frumos,
să răsară soarele şi să-1 găsesc..."

„Facă-se voia ta, sol păsăresc..." Şi Dumnezeu punea fulgeru-n teacă şi s-apuca alte lucruri să facă.

NU POT ÎNȚELEGE DE CE...

Ei cresc lîngă mestecenii albi, împreună cu gorunii, cu brazii, şi totuşi se gîrbovesc aşa repede. Nu pot înțelege de ce țin privirile-n pămînt, la fel cu vitele.

Avea atîtea de făcut Dumnezeu, şi
oamenii îl plictiseau mereu, cerînd
unul pentru altul rău. îi auzea strigînd
: „Pămîntul meu..." îi vedea punînd
semn de hotar, ciopîrțind, împărțind,
minunatul 4ar.

Atunci se supăra. Pornea furtuna. Cu secetă
şi ploaie-nghețată lovind întruna, se făcea
mare şi-nfricoşat, ca muntele cu păduri
îmbrăcat, x
Oameni, înălțați-vă !

Voi, care cetiți zodiile, cunoaşteți vămile
văzduhurilor, potriviți cumpăna ploilor cu
degetele voastre scurte, voi, care cetiți în
urma rimelor veşti de peste veacuri, nu pot
înțelege de ce muriți în umilință şi sărăcie.

Oameni, porniți !
După pilda șuvoaielor revărsate,
porniți ?
Știu că nu vi-i teamă de moarte,
căci moartea pentru voi e-o laudă.
Atunci, de ce stați ?
Iată : dac-aș ști că murind eu
ați porni mai degrabă,
pumnatu-i gata.
Oameni, clați-mi drapelul !

DIN ORAȘE ARZÎND

întrebați,
ce-i acolo ? Strigați,
copii, femei și bărbați
speriați...

Ei vin galopînd, galopînd. din cornuri
sunînd, răsunînd, din orașe arzînd.
Acum sosesc în port corăbii, sosesc,
vînturi bune desfășurînd stindardele altor continente.
Corbi și negre stindarde, îngeri sau
hoarde ? Au inimi în lănci, sau
stindarde ? Zarea arde și arde.

AM FOST DEPARTE DE OAMENI

Am fost departe de oameni și eu.
Intr-o insulă secetoasă lîncezeam.
Oare de cînd vin așa
tropotind ? Bogații i-
așteaptă gemînd, săracii,
cîntînd.

IARTÂ-MA, FRATE

lartă-mă pentru urile strămoșești. Vrei
peste sînge-n casă să pășești, să-
mpărțim prînzul sărac, să vorbim
despre nou'l veac al dragostei dintre
oameni ? Fratele meu, ce bine te-
asameni cu mine ! Născuți din pămînt,
am fost purtați de-un potrivnic vînt
între drapele și săbii.

Uneori Dumnezeu se făcea porumbel și-
mi intra în casă.

Dar nu puteam pricepe nimic.
Sufletul meu era mic şi orb. Atunci
au venit suferințele-omeneşti şi-au
vorbit înaintea mea.
Inima-mi singuratică s-a trezit şi-a
plîns. Războiul începea să secere
viețile nevinovate. Steag negru
flutura peste cetate.
Incendiile, numai, luminau ; copii în
toiul jocului mureau. Mame jefuite
de fii mă priveau cu ochi arzători.
Mi-era ruşine să mai scriu despre flori şi stele —
şi iar auzeam în visele mele largi,
zbuciumate, inima omenirii întregi
cum bate : „Vrem pîne, dreptate".

Vedeam continentele,
rasele,
înfrățite.
„Grăbiți-vă,-timpuri grăbite..."
şopteam şi vedeam transparentele
cețuri, risipindu-se-n zare. E ziua
păcii. Vrednice popoare clădesc
acum din temelii o lume pentru care
nu-i nici un nume prea mare.

Ecuatorul nu-i decît un drum care-o
străbate, fără s-o despartă. Sub crucea
Sudului, undeva pe hartă, oriunde e
patria mea... Astfel visam în sînge şi
fum trăind. O nădejde-arzătoare creştea
în inima mea în fiece zi, o dată cu
iubirea de oameni prin care puteam, în
sfîrşit, înțelege şi auzi...
între cele două cercuri polare e
patria mea.

DE-AM FI-MPARTIT PE DREPTATE

La - trecătorile munților gem cu tîmpla pe
stîncă. Şi-aş fi vrut să te mai laud încă,
luminată culme a muntilor.

De-am fi-mpărțit pe dreptate toate
durerile lumii, cît pe inima mea, cit pe
inima ta, eu n-aş muri aşa tînără.

Puteam încă mult să mă bucur rîzind, sub
verzile ramuri, puteam să mai cînt încă
mult cu tîmpla pe orga pădurilor.

Mai erau atîtea grădini de cules..7 Aş fi-
mpodobit pîn-la fund blidul acesta rotund,
cu năframe şi mere.

De-am fi-mpărțit pe dreptate toate durerile
lumii, ani mulți aș mai fi secerat
strălucirea cîmpiilat?»

Prietene, adă-mi spice de grîu, sus, pe
culmile munților, lingă ceruri și vînturi,
lingă focul tăcut al păstorilor.
Viață, pentru unii ai fost
masă pururi întinsă,
pentru mine — ploaie pustie,
tu, cu nedreptele-ți cumpene ;
și totuși, plecînd, te salut regretîndu-te.

MAMA

DIN DRAGOSTEA DE OAMENI

Din dragostea de oameni neînvinsă,
am scris aceste poeme. Cetitorule,
nu te teme, dacă ți-i inima faclă
stinsă.

N-or s-o învie vorbe-nflăcărate, dar sunt
și alții care-au murit, \ pentru lumină,
pentru dreptate. Lor li se-nchină gîndul
meu smerit.

Ca la prieteni veșnici mă gîndesc
la cei plecați asupra muncii lor,
la gestul larg, la chipul gînditor al
oamenilor, care făuresc

o lume nouă, din ruini și moarte. Auzi-mă
dar, frate de departe, și-ntinde-mi mina
peste morminte. Cu veacul să pășim
înainte.

Mama a trecut printre plumbi,
ducînd la sîn ceva nevăzut. Peste
rîul albastru, mama printre
plumbi a trecut.
Tinerii muriseră-n temniță.
Bătrînii se furișaseră-n munți —
și-acel ceva trebuia dus,
numaidecît, peste punți.

La pîndă, ochii aspri, înguști.
Buze aspre de puști. Strîmbele
guri o pîndeau din păduri.
Intrînd în apa albastră, întinereai
sub șal, ca o ramură. Mamă, spune-

Mama cobora și cînta.
Plîngea sau cînta ?
Ghemuită-» inima ei,
mama gemea.

mi ce duci ? O flacără sau o flamură ?
şi v-au cuprins marii munți şi pădurile,

VOI N-AȚI AFLAT ? •

Au fost cumpene, secete,
că n-aveți pîne de grîu ?
Ați scăpat printre degete
toată apa din rîu.

Cînd ai căzut printre plumbi, la punți,
cînta cineva sus pe munți. Ai murit cu
gura-n țărînă, cu flamura desfășurată-
n mînă.
Brațul meu tînăr ca ramura, iată,
îți ridică flamura, să ți-o poarte
peste punți şi munți, mai departe !

V-am văzut semănăturile. Pot s-adorm de-acum lîngă punți, să mă acopăr cu marii munți şi cu pădurile.
Voi n-ați aflat ? ■ . De ce întîrziați ? Ridicați-vă şi cîntați noului împărat.

MĂ GÎNDESC LA OAMENII RISIPIȚI

Mă gîndesc la oamenii risipiți pe-ntinsul pămîntului : plugari, făuritori
de unelte, spre zorii păcii porniți.
V-au fost de zgură gurile,
cuvintele — bani mărunți —
La orizont, ca-n cea dintîi zi,
cețuri opace
se ridică deasupra mării.
Toți poartă semnul spaimei şi-
al aşteptării,
fără a bănui
că purtați ramuri şi tîmptne,
care-au să-ntîmpine veacul,
cînd va veni.
Bat vînturi mari peste țări,
Din zări în zări, din măgură-n
măgură, vine focul din
negură.

Sunt fraţii mei. Şi-mi pare că le-aud inimile, bătînd în inima mea. O, numai de s-ar putea clădi, pe pământul de sînge ud...

Spune-mi, ţi-i frică ?
Aceste coase, topoare
parcă se urcă în soare,
aşa de sus se ridică...

Vorbim diferite limbi, dar am plîns la fel
lingă mormintele proaspete; în măcel, ne-am
temut şi-am strigat de groază. Acum toţi
căutăm un liman şi-o oază de dragoste.

VEAC MARE, VEAC LARG

Veac mare, veac larg... Vestea s-
apropie, focul s-apropie. Cîmpia-i

Veac mare, veac luminat
pe cîmpia lumii a coborît.
Iată-i înălţînd, înălţîndu-se.
Uliţi de suliţi mişcîndu-se,
la ceruri mari ridicîndu-se.

plină de tropote. Daţi fuga
la clopote !

ÎN PĂDURILE ŢĂRII MELE

In pădurile ţării mele, trăieşte
balaurul, care ne-nghite fierul,
argintul, grîul şi aurul.

în aurie cîmpie, mulţi l-au pîndit
să iasă, dar el şade ascuns în casă,
încolăcit pe-un divan de mătasă.
Cînd cîntă-ntîia oară cocoşii sub streşina lui,
el întinde douăsprezece gîturi gălbui spre douăsprezece perni roşii.
Cînd se-ntoarce prin somn şi se clatină, i se văd, cît palma, solzii de platină. Şi are, grosul balaur,
pe cîte labe, inele de aur ?

*

Doarme balaurul.
Mistuie pînea, argintul şi aurul.

SÎNGELE

Numai cîteodată tresare, cînd, jos, țara
geme prea tare.

Mulți viteji do demult
s-au furişat acolo, să-l scapete.
Să-1 sulițeze cu sulița,
să-i reteze măcar unul din capete.

A sărăcit, fiara,
munții şi țara.
Haiducilor şi pandurilor
le putrezesc ciolanele-n fundul pădurilor.

Te-aşteaptă murgul, gata de ducă. I-am dat
jăratec şi miez de nucă. I-am gătit cu
panglici frîurile, să' sară munții şi rîurile.
Ți-am gătit sulița cu urmuz şi beteală. Ți-
am pus la piept, sub căptuşeală, trei fire
dintr-o perie, gurile munților să nu te
sperie.

De-i cădea, iubitule, sub streşina lui,
zugrumat de labe gălbui, norodul cu
flamuri şi sfeşnice ie va-ngropa-n
legendele veşnice.
Ce pot toate acestea să-nsamne,
şi cine-aruncă lumina
de-amurg înflăcărat asupra lumii ?
S-a înroşit şi albul spumii
lăsată de valuri pe țărm.
Unde-i ocheanul mincinos, să-1 sfărm 7
Dar nu-i un ochean mincinos.
Sîngele luminează de jos,

Ce-i dacă se varsă sîngele cald al martirilor ?
Poeților, nu-i un subiect pentru voi,
singele-amestecat cu noroi.
Cîntați roşul macilor şi-al trandafirilor 1
Dar celălalt sînge, atît de luminos, /
al victimelor nevinovate ?
Să-1 căutăm, să-1 căutăm pe jos,
lady Macbeth, cu rriînile pătate.

Ajută-mă. Sîngele este aici, în fărădelegile
mari şi mici, murmură cald şi s-aude. E
sîngele tînăr, uşor, al celor care plini de viață
mor. Vai, palmele ministrului sunt ude...
Priviți şi hermina frumoasei doamne.

din pămînt,
şi strigă : „Aicea sunt,
nu călcați peste mine. Mă doare.
Flacăra mea clipeşte mustrătoare.
Eu nu mă pot face nici frunză, nici floare.

\ — Ctntaiea
munților

Sunt sînge-strigoi,
din trupurile celor plecați în război,
pentru-o lume mai bună"... Lady Macbeth,
ajută-mă şi-adună de jos acest sînge.
Prea mult se zbuciumă singuratec şi cerînd
să fie vărsat. Şi celălalt sînge. greu şi-
ntunecat, al călăilor încă vii... O. toate sunt
acum trandafirii... Un vaier s-aude.
Ministrul îşi ascunde mînile roşii şi ude,
dar nici nu-1 privesc.
Sunt fascinată de pădurile care cresc,
repede, ca-ntr-un vis.
Dar nu-s păduri. Sunt oameni
desculți, care vin prin ploaie.
(Nu şfîu pe unde-au pătruns în odaie.)
Sau poate că Infernul s-a deschis.
S-a stîrnit un vînt.
Oamenii-aceştia sunt morți
şi miroase-a pămînt.
Oare ce vor ?
Copiii s-agață de mamele lor. Sunt victime
necombatante. Au murit pe sub
dărîmături. Un singur strigăt : „La
moarte..." iese ca aburul din sute de mii de
guri.
Nu vom vorbi despre flori, care se
deschid şi surîd dimineața. Ci despre
zbuciumul nostru şi viața care-
Din sîngele Meduzei, în vechime se
născu întraripatul Pegas Acum, din
sîngele tău, muițime poezia nouă se
naşte şi capătă ¿las.
aşteaptă cîntăreți nenfricați. Despre
moartea milioanelor de bărbați, femei
şi copii,
despre războiul nedrept, despre pace şi
încă despre oamenii gigantici şi vii, în
mijlocul lumii, care se cutremură şi se
preface.

OSPĂȚ

Credeai că tinda asta-i scundă pentru.
întreaga lume rotundă, si, totuşi, lumea
a-ncăput. Â ospătat, a plîns, a cîntat, a
gemut.

Răsărea soarele,
cînd am auzit picioarele
mulțimilor.
Națiile, rasele,
şi-au părăsit vasele, casele.

Să nu taci.
Ce-i, dacă suntem trudiți şi săraci ?
Noi n-avem nimic de pierdut. Vezi ?
Lumea-ntreagă a-ncăput într-o simplă
tindă. Pune-ți secera sub grindă.

8

3

Nimic nu-nfloreşte ^af . făgăduinţelor

toate.

MUNŢII LUMII, PE INIMA
MEA-

Un plug roşu umblă şrarâ,
hotarele, din ţara-n]ara_ Pp
munţii lumn urca gloiioşu,
trîmbiţaşii, stindardele roşu.

Oameni de sub toate felele,
meridianele şi paralelele S£
strălucitoare cununa
zorii noi vă aduna.

trîmbiţele sună, rasele,

goale şi casele să are.

ia! tare.

Soarele a lunecat pe-un fir, din zenit, în nadir,
şi filfîind din flăcări, apoi, s-a aşezat pe casă
la noi.

Tindă scundă a inimii..;
Tu, pe toţi ţine-mi-i !
Să-i ascultăm. Ei vin
de sub asprele cercuri polare,"
de la Gange, de la Congo, de la Rin,
din continentul lui Columb,
trudiţi, mărunţi,
toţi au la glezne plumb
şi urcă munţi.

Zăreşti vîrful coaselor, >. gura topoarelor ? Ei
vin acum în vîrful picioarelor, dar lasă...
Cînd pasărea soarelui va zbura de pe casă;
dîrji şi crunţi,
vor dărîma zid după zid,
munţi după munţi. j

Ei sunt săracii pământului, ei sunt umbroşii oameni care răspîndesc întristare, şi lumea lor n-are măsură, n-are coloare. Ei sunt săracii, ei sunt umbroşii.

Pe munţii lumii,
răsună.

Oameni de toate
părăsiţi-vă legile
E ziua mare.
Plugul roşu vine

Pe munţii lumii,
trîmbiţele sună i

Oriunde e patria mea. Pe cărarea
ecuatorului am trecut desculță,
cîntîndu-vă din cinci continente
chemîndu-vă

Din munții lumii
strigîndu-vă.

SERILE

Cîntecul meu fie-vă leagăn 1
rispa caldă fie-vă inima mea
voua,
oropsiți ai pămîntului !
Eu pentru voi am purtat munții lumii pe
inima mea.
După ce nu vor mai fi războaiele,
convulsii demente
FLORILE ŞI FIECARE SENS LUMINOS AL LUMII
Florile şi fiecare sens luminos al lumii sa
poposească-n cartea mea deschisă şi ca-n
pămîntul milei şi-al minunii' sa-n vie-a icea
pasărea ucisă

de-o dreaptă dimineață
şi ma-nfioara fila fără semn •

Serile, mă gîndesc la oamenii
care se-ntorc in casele sărace.
S-așează-n jurul mesei şi
vorbesc despre pace si despre
război. Se ceartă.

De ce oare nu se mai înțeleg
tinerii cu bătrînii ?
ale unei lumi prea bătrîne,
am să pot îmbrățișa cele cinci continente.
Strigătul : „Dreptate..." şi „Pîne..."
va înceta,

Atunci se vor risipi cețurile de
pe fața pămîntului.

TESTAMENT PENTRU FATA MEA
mi-i dor să sap în inimi, ca-
ntr-un lemn un nume ce-1
purtăm cu totii • Viată

Să nu uitați, oameni,
că eu am secerat pentru voi
grîne, din toate hotarele.
Toate veştile mari
vouă întîi vi le-am spus,

cîntînd vi le-am spus.
toate veştile mari.

Eu mă cobor acum, adînc, în verzile ierburi.
Copila mea, vino pe creştetul mun coroniță,
cunună,
să te-ncredințez viitorului.
Să fii cu oamenii blîndă şi bună.
Să nu uite ochii tăi mirați
că toți au fost odată frați,
dar străbătînd prin cicluri nisipurile,
şi-au uitat unii altora graiul
şi chipurile.

Fata mea, draga mea.
Mînile tale mici,
paşii tăi mici
să lase urme de aur aici
unde eu am plîns şi-am gemut,
pe-atitea prispe de lut

AM VĂZUT ŞI EU OAMENI PLECÎNB

Steaguri şi imnuri am
împletit aici, printre coase şi seceri, numai
steaguri şi imnuri, pentru zorile Binelui.

Țx-am împletit steaguri şi imnuri, pentru
ziua cînd te vei ivi mirată, pe creştetul
munților printre steaguri şi imnuri.
Am văzut şi eu oameni plecînd Ia
război.
Erau tineri țărani, jumătate goi, în
vagoane de marfă, cîntînd cîntece
monotone şi triste. Plecau Erau
atît de mulți, că-ntunecau zarea
zilei de vară. Şi nu s-au mai întors.
Secară şi grîu a crescut din ei în
Rusia

în vremea asta, acasă, se plimba
arătoasă-n oraşe neruşinarea şi
nemernicia. Ei nici măcar nu ştiau
pentru cine mor. Erau numai
simplu popor. Oameni care ca
plantele creşteau în simplitate,
lîngă pămînt

s

Doamne, ochii lor unde sunt ? Unde sunt
brațele lor pline de forță şi de supunere ?

Oare mai-marii lor s-au trudit să numere
crucile şi schilozii ? « Mie, cînd bate vîntul, rai
se pare că aud cîntece, mulţimi de picioare
călcînd în cadenţă. Nerozii care-au murit în
Rusia, se-ntorc să te judece, rît de porc, ■
îmbogăţitule de război ?

Ai dreptate să tremuri. Ascultă : E
ziua de-apoi !

PRIN EL AM CUNOSCUT NORODUL... I

Prin el am cunoscut norodul, încrezătoare,
la brațul lui, am coborît tot mai jos, pînă
la prispele verzi ale țării.

Fiecare femeie seamănă cu Fecioara Maria
acolo
.

Fiecare om poartă un jug blestemat, care-
l apasă crîncen. Şi-s prea puține bucuriile
în satul bărbatului meu,
deşi-i aşa de mult soare şi cînt'ee acolo.
Fetele,
Catrinele, Măriile, Savetele, înfloresc o
singură dată, o singură zi, atunci cînd îşi
pun cununia. După aceea, vine sărăcia,
pustia. Ce deosebire e între ghiontul
tatălui şi al bărbatului ?

Deşi ară şi seamănă cu mînile lor culeg cu
mînile lor
L?Lr°dată Pine de-ajuns. lai din lipsa pînii
ies şerpii
Le intră întîi în gînduri

după aceea li se cuibăresc în inimi.
Oamenii gem şi încărunțesc repede. Simt în
preajma lor un duh negru vîslind. Apucă
topoarele şi — fără să vrea — le aruncă spre
cer.
Chiaburii îi privesc. Şi rîd la garduri.
Ei ştiau cauza. Căci ei sunt cauza.
Şi se pleacă adînc,
furişîndu-se pe sub arbori,
căci, Doamne fereşte de mînia desculțului
şi a flămîndului...

In vara cînd am fost acolo,
la prispele verzi ale țării,
într-o noapte a bătut
clopotul. Cerul era roşu ca
sîngele. Oamenii răcneau,
chiuiau, în noaptea aceea
ardeau gospodăriile
chiaburilor. Au ars casele,
şurile, cu vite cu tot.

Şi-am auzit şoptindu-se
c-au ars copii de țîță şi nişte bunici.
Şi azi mai umblă prin țară
nişte bătrîni cerşetori, orbi, cu armonici.
Sunt chiaburii de-atunci,
din satul bărbatului meu.

Cineva le-a turnat între pleoape,
în noaptea focului,
scîntei şi zgură,
şi le-a turnat jăratec în gură.

De eîte ori îi văd trecînd, cîntînd
din armonici, nu ştiu cum,
îmi vine parcă să ies în drum
şi să pornesc cu dînşii spre surele ţarini[3]
acolo, departe.

Oameni dragi şi mărunţi..:
O singură dată am stat sub secete,
sub cumpene o singură dată
şi m-am chinuit să pricep
cum de nu porniţi mai curînd,
cu vijeliile,
să ne doborîţi pe noi,
cei cari ne-ascundem de secete, .
ne-ascundem de cumpene —
şi totuşi avem totdeauna la masă
pîne de-ajuns...

D

Cine va mai întoarce anii ? în 33, în vara aceea, cea mai luminoasă vară a vieţii, m-am cununat cu pădurile. Am văzut ploile verzi atunci, şi-am alergat desculţă, despletită, prin trestiişul ploilor verzi. Atunci am zărit printre fulgere o coasă de aur şi straiul alb al unui cosaş.

După aceea, toate s-au dus. Bătrînele
satului vedeau semne, sus. Spuneau că vor
veni peste lume
cumpene grele.
Fără ştiri din gazete,
ochii lor stinşi, osteniţi,
pătrundeau munţii timpului,
dincolo de munţii timpului,
şi vedeau cum pornesc, în marş repede,
oştile Satanei cu zvastică.
Urechea lor tocită auzea
cum tancurile zdrobesc meridianele
şi vin spre răsărit.

Auzeau motoarele marilor fabrici de tunuri^ şi priveau, noaptea, cerul, simţind apropierea paserilor Apocalipsului.

Vrăjitoarele-mi spuneau : „Moare de tînără, cine-1 vede..." şi c-un ochi rîdeau şi cu unul plîngeau. '
„Draga mamei, vin nourii.
Păzeşte-te. A pornit Anticrist"...
Şi, nu mult după vestea lor,
au bătut clopotele, au sunat goarnele.
Fiecare bărbat a primit ordin verde.

Ordin verde, blestemat de-atîtea femei...'
unde mi-ai .dus bârbatul ?
Fiecare şi-a părăsit uneltele.
Al meu şi-a închis cărţile.
într-o noapte, s-a dus.
Blestemele erau fără folos.
Şi totuşi, cerul era limpede
în acel septemvrie 39
cînd au început concentrările.

îmi scria rar.
De pe Şiret, de pe Ceremuş.
Şi simțeam, din felul cum îmi scrie,
că-i lipseşte libertatea gîndirii
şi mai cu seamă tutunul.
îmi scria despre țăranii lui,
că-mparte cu dînşii
ploile, somnul, cîntecul, foamea,
dar mai cu seamă acelaşi muc de țigară.
Printre dînşii, el a devenit iar țăran.
îmi scria despre ei cu-atîta căldură,
că parcă fiecare i-ar fi dăruit
nu ştiu ce țundre de aur, sau fiecare din ei
ar fi avut deasupra capului nu ştiu ce steag,
ei, cari dormeau pe pămîntul gol
şi gemeau prin somn.

La-nceput, am spus : cine ştie...
Țara-ntreagă se duce.
Omul meu de ce să rămîie ?
Şi simțeam ruşinea cuprinzîndu-mă,
la gîndul că al meu ar fi rămas,
în vreme ce toată țara pornea.
Ani amari... Prea tîrziu
m-am luminat asupra unor rosturi.
Prea tîrziu am aflat că războiul
îl fac numai calicii, numai norodul de jos.
Ce-i sus, rămîne-acasă.
Sau, chiar dacă se duc,
ei, feciorii bogaților,
tot sus rămîn şi-acolo
şi coboară-n gropile comune
numai c**i din norod.

A venit peste țară
nu ştiu ce zbor de arhangheli.
Purtau steaguri verzi.
Ucideau.
Copiii se-narmaseră. îşi ucideau frații,
părinții.
Iarna aceea din '40...
Cei cu steaguri verzi, cu frunți înguste,
m-au găsit vinovată că n-am deosebit
oamenii după nație şi după religie. Iar
omul meu era mereu dus. Pe Ceremuş. Pe
Şiret. De-ar fi ştiut el cît îndur, ar fi fugit.
Nu cu puşca.
Et ar fi luat toporul.
L-ar fi învîrtit mult deasupra capului,

înainte de a-1 izbi, gemînd, drept în fruntea arhanghelului...
Iarna din 40,
mi s-a ghemuit în inimă.
Şi-mi stă ghemuită acolo.

IV

Oamenii au ridicat steaguri mai nalte. Au răsunat clopotele țării. Iunie, 41.
Cît de mîndri erau soldații din poze,
de prin gazete ! Cît de trişti erau ei,
pămîntiii, care mureau acolo în negură !

Doamne, cum aş fi tăiat degetele
celor care scriau minciunile
despre nu ştiu ce eroisme !
Ca şi cum norodul n-ar fi murit şi-aşa,.*
Doamne, cit mi-i de ruşine !
Omul meu, bărbatul meu,
căminul s-a stins de mult.
Vino acasă.
Cit ai să mai stai, în toate Rusiile ? Căci dacă
boierii caută glorii, de ce nu-şi trimit ei feciorii
? Vino acasă !
La ce te-ai dus în Rusia ?
Nimic nu s-a schimbat în țară.
Doamnele mari umblă cu-aceleaşi podoabe.
Tinerii feciori ai ciocoilor
se plimbă la munte.
Nimeni nu ştie despre voi, cei mulțis
care zi de zi vă măcinați. Mulțimi
întunecate mulțimi.
Zid de glorie ? Nu ! Ce ruşine !
Bărbatul meu, omul meu...
Pe țăranii, pe frații tăi,

la judecată, cine-o să-i scoale din văi ? Cît
veşnicia, vor creşte din ei buruiene galben
e-n Rusia.

V

La prispele verzi ale țării, încă mult se vor
zări pe ceruri umbrele-ntinse-ale lupilor
galbeni alergînd cu limbile scoase -
Ia prispele verzi ale țării,
mîne, pruncii, bătrînii
vor răscoli cu toiegele
cenuşa focului nostru.
Şi veacuri la rînd vor stărui în cenuşă
urmele lupilor zvasticei
din pădurile Miezului Nopții.

Bate tunetul. Răsună tunetul.
Peste prispele verzi ale țării,
sar speriate
haitele lupilor galbeni,
înfricoşatele haite,
revărsate asupra cîmpiilor lumii ;

sar înapoi, spre pădurile
Miezului Nopții.
Săgetătorul, cu părul pe ochi,
răcneşte-n pădurile negre.
Nici un arc nu-i primeşte săgeţile.
Şi toate vînturile i le-abat
înapoi,
către inima lui.

Să răsune goarnele... Vestiți zarea şi zarea
c-a început vînătoarea ? Cu arcanele, cu
securile, înconjurați pădurile ! Cu butucii, cu
stîncile, cu morile, astupați trecătorile ! Sau să
vie marii zidari, cu măsurile,
să zidească toate pădurile !
Destupați toate sondele lumii ! Mări de păcură,
cumpeni de flacără, din toate sondele lumii,
să se reverse asupra pădurilor negre, acolo
unde Săgetătorul şi-a tras mai tare părul pe
ochi. asmuțîndu-şi haitele.

(1946)

ȚARA LUMINII

IMNURI PENTRU P ÂMINT

Omul meu, du-te cu bine...
Auzi hăitaşii şi trîmbiţaşii ?
Alergătorii şi vînătorii ?
Chiar din prag, soarele te-a cuprins. Să
răsune goarnele... . Chiuie şi vesteşte
zarea, şi zarea,
c-a început vînătoarea ! Bărbatul
meu, du-te cu bine... Focul să te
arate falnic, pietros, pe fundul
verde al cerului, în fruntea
ţăranilor tăi. Aruncă sulița... S-
ajungă şi să se-nfigă în alt veac...

Răsună goarnele. Bate tunetul greu.
Păzeşte-ți glezna, bărbatul meu, de
zăvozii galbeni din munți. Să te-ntorci
sănătos din război, în veacul nou să
răsărim amîndoi, cu cununi de aur pe
frunți !

ȚARA LUMINII

Ne-nchinam pămîntului-Dumnezeu,
care ne trimitea puterea şi somnul său.
Spuneam florilor : Bine-ați venit...
Ploile, bătind într-un zid aurit,
scoteau măreţele fulgere.
Animale cu coarne şi ugere

îngenuncheau să le mulgem.
Crengile se plecau la poa&ie s-ajungem —
şi de cîte ori vîntul trecea
un ci n tec de cristale lovite pornea.

Cîte-o insulă desprinsă de continent pleca
în largul ocean transparent ; vedeam
grădinile ei suprapuse, păsările-n zbor o
urmau supuse. Alteori ciocăneam în stîncă-
ntrebînd izvorul, care s-auzea murmurînd :
ce ai de gînd ? Şi-ndată sărea ca un ied.
Toate lucrurile şi fiinţele spuneau : cred,

Şi lummau atît de puternic, că
niciodată nu se făcea întuneric.

II

Orbiți de verdeie-atîtor cîmpii, de
cîntece de mierlă şi ciocîrlii, ne duceam
în peşteră să dormim ; şi cînd se-
ntîmpla să murim, eram zidiți acolo,
uitați, căci de-acum se născuseră alți
bărbați, alte femei, la fel de frumoase.
De ce-am fi plîns deasupra acelor oase

Numele, nici ele nu se pierdeau. Tinerii
ca pe mantii de preț le purtau. Erau
aceleaşi nume sonore, aceleaşi astre şi
ore licăreau în răstimpuri, aceleaşi
cortegii şi anotimpuri, încît numirăm
acele ținuturi ciudate, ale luminii de
nimic tulburate.

ÎNGERII MORȚII

Cine cînta şi sta drept în picioare
credea în soare.

spunea stejarul măreț. Mintă cu părul
parfumat şi creț. povestea nu ştiu ce
florilor : „Nu vă temeți, surorilor,
suntem fiicele soarelui şi-ale norilor..."

Numai omul, printre toate păşind,
auzea îngerii morții eîntînd un colind ; .
viermii în sînul rodiilor mari,
oştile de omizi şi de cari,
furnicile şi muştele istețe,
în soarele descompunerii dîndu-şi binețe,
trena morții foşnind erau ele,'
mantia ei cu ibişi şi asfodele...
Un nour cuprindea capul meduzei,
rîsul hidos, fără petala buzei,
era mut şi-auzit în toate.
Degetul uscat părea măsura că bate..,.

Şi-n vremea asta îngerii cîntau : pentru
moarte ființele farmec au. Pentru
secerişurile'morții, în fiece zi tragem
sorții. Lanurile blînd clătinate-n amurg,
oştile şi copiii spre dînsa curg, fructele
cad, frunzele-n vînt s-aruncă — fără
poruncă, fără poruncă.

Cine se uita în pămînt
credea în ierburi şi vînt,
dar nimenea nu se temea.

„Voi trăi în veci, veți vedea"

8
i

ochii morților în PLOAIA cimpia cu flori... Tu m-ai visat, poate, de-atîtea ori.
Ploi verzi, de
vară, sufletu-mi vrăjiră, şi-n melodia

caldă, rămuroasă, eu auzeam
pămîntul cum respiră, iarba cum
creşte, noaptea cum se lasă.

Nu era nimic trist, dar solemn,
sufletul lumii închis în lemn, în
flori palide, în hribi şi scaieți
revărsa bucuria tainicei vieți.
Cerul pierdut în cețuri îl uitam. Nu mai eram nici eu decît ram, decît rădăcină avidă şi pace de ierburi vîscoase, opace....
însă irizata, subtila apă voioasă
avea licurici, clopoței în plete ;
jumătate din ființa ei luminoasă,
lăsînd să cadă văluri încete,
apărea-n pajişte sau lingă bălți, o zînă
pe care-o văzusem şi-n alte dați.
Numai picături de apă, văpăi de fosfor
era frumusețea-i dintăi.
Sunt ploaia, spunea, sunt ploaia de vară,
voi face să-nverzească pietrele şi să răsară
Să nu răspundem visului rău,
care vîsleşte deasupra noastra mereu...

Cînd vei muri, ai să-mi cunoşti puterea,
dizolvantă, murmurătoare. Oxigen şi...
H2 — mi se pare, chicotea lingă mine
tăcerea.
Si-ndată vraja căzu, vraja cea mare,
din care cresc poeme, f nnți ireale ,
spatiile fură din nou uscate, goale,
din Apus pînă-n Soare-răsare.

NU VĂ SCUTURAȚI, FLORILOR..:

Nu vă scuturați, florilor, ascultați-mă
bine, surorilor. Toamna-i departe ;
departe-al clopotelor cîntec, de moarte.
Să ne rugăm, numai lumina
atotputernică-n cer să ţmă. *Mai* oprit în mersul lui, gradina, _ ^ să nu răspundă morții cînd o sa vina.

PRIMĂVARĂ

Cum răsună soarele-n cîmpie, ca trîmbița
tuturor învierilor... Trezeşte-te, iarbă,
treziți-vă, merilor, şi tu, măruntă floare,
păpădie,
treziți-vă. Şi totul se trezeşte.
E zeul lumii, care porunceşte
ființelor cîte-a ivit din sine, şi
vînturilor să se facă line.

Ascult acum mărețul imn al vieții,
în revărsatul roşu-al dimineții, mă
simt şi eu ca frunza ce se zbate
jumătate-n umbră şi jumătate
luminată de-un zeu nevăzut.

Iată, pitulicea a şi-nceput imnul pe
care eu nu-ndrăzneam să-1 cînt.
Fericitul neam păsăresc se deşteaptă-n
crîng ; aş vrea să văd codobaturile cum
string paiele lungi, de aur, pentru cuib.
Şi ca un arbor tînăr să mă-mbuib de
seva nouă, care curge-n toate plantele,
duios aplecate către pămînt.

O, spune-mi, vînt,
s-a dezgheţat lacul ? Vorbesc izvoarele

Sau poate uşoarele, străveziile zîne nu
s-au trezit ; dorm pe pămînt, cu părul
despletit, visînd cețosul anotimp şi
clara cădere-a ploii cînd începe vara, şi
cînd din ape se născură ele, a lacului
năluci şi albe iele...

ÎN PĂDURE

Primăvara-n pădure văzui cum trecea
Dumnezeu cu cetele lui, şi-aprindea în fiecare
mugur un fir de lumină, ca un safir,.

Plecau sevele murmurătoare şi se-ntîlneau cu
puterea din soare ; într-o dimineață, după
zăpadă, fiecare frunză-ncepea să vadă.

Apoi orice lucru părea plin de rouă şi sărutat
de stea, în noaptea care ne ținea ca pe toate
plantele neînflorite, neclătinate.

IN CRÎNG

în crîng'ul plin de-a primăverii udă
podoabă verde şi lumină crudă, m-am
dus să văd şopirle şi gîndaci şi să
vorbesc cu tinerii copaci.
Fiecare zare să nu aibă-n spatele ei
înc-o zare,
fiecare cuvînt să nu aibă-un clopot mai
mult,
de care numai eu, cînd se face noapte,
s-ascult.
O viaţă-aş vrea, o viaţă oarecare,
atît de strîmtă-ncît să pot dormi
şi uita vocile nepămîntene ;
cerul molatec, destrămat în gene,
să nu mai poată visuri zămisli.

Lira mi-am prins-o-n ramul înflorit al măcieşului ce-am întîlnit Bondari de aur s-au suit pe strune şi paseri începură să s-adune.

Hulubi sălbateci se roteau pe sus.
„Surorile mele, le-am spus, nu vă temeți, nu-i laț, nici capcană ; e-o născocire omenească şi vană..."

Atunci pitulicile se bucurară.
„Vrei să-ți cîntăm eterna primăvară ?"
„Vreau, paseri bune,
care n-aveți brațe, nici strune."

OAMENII MA UIMESC

Oamenii mă uimesc şi-acum. Aş vrea să cunosc ca ei toate lucrurile pe numele lor şi-n drum larg să-mi alătur paşii de paşii lor grei.

NOAPTE

Ascultam astă-noapte, crescînd pădurile pline de şoapte, cît spațiul înalte, aceleaşi şi alte ;

Uneori îmi spun : am să mor atît de singuratecă-n mijlocul lor ; limba simplă-a bucuriilor n-am învățat ; am să mor ca o pasăre care prea mult a zburat, dar n-a făcut cuib nicăieri, în loc să trăiesc, am cîntat melancolicul ieri; şi semnele pe care le-am primit n-au fost de la
oameni
,
au fost de la flori. Tu cu cine te-asameni ? mă-ntrebau pururi privirile omeneşti. "Din pămînt ca noi toți porneşti, dar este-n inima ta o pace şi o-ntunecime din care cresc nişte vorbe ciudate.
„Mulțime, nu mă goni, ca voi sunt, ca voi sunt şi eu !" Dar ei mă lăsau deoparte mereu, şi cuvîntul „poet" răsuna în rîs, pe buzele lor, care n-au sărutat, n-au surîs.

cu crengi felurit înflorite, nu
mai ştiu de unde pornite.
Stufos întunericul se făcea
Unde sunt acum, unde sunt
fiinţe, lucruri tainic împăcate,
lîngă pămînt ca umbrele culcate,
^i mirosind a pămînt ?
Primăvara sta, o bucată grea de pămînt, poate chiar un mormînt ; şi-apoi deodată-aceste fiinţi, străvezii ca îngerii, păşind cuminţi.
Am multe lucruri de scris, de plante şi
ape line, care toate-nchid cîte-un vis,
mai rămuros, mai ciudat ca mine.

Cînd plouă nu se-ntîmpla nimic.
Oamenii spun : asta vine de sus.
Streşinile-ngînă : pic, pic... şi
gîlgîie-n putred apus.
Totuşi, am văzut zînile cum ţineau
deasupra capului mîinile şi dansau
în iarba cea nouă, bucuroase că
plouă.
Am văzut în fiece lucru-o mişcare de rugăciune şi adorare ; .

— şi rece-mprejurul tău, stea.,..
în arbori, dimineaţa, o strălucire,
Nu te speria, trandafire !
E-atîta freamăt nebănuit
din cauza cetei, deasupra lacului adormit.
Şi-apoi, fiecare spune : o floare...
ca şi cînd n-ar fi o minune destul de mare.

'„De unde veniţi ? întrebam, aproape
palidă de mirare şi frică, margarete,
petunii, şopteam, cine din noapte, cine
vă ridică ?"
Oamenii însă rîdeau de-aceste cuvinte ;
pentru dînşii, auzul şi văzu-i tocit.
Nimic nu luau aminte, şi jumătate parc-ar fi dormit.
Spuneau : „E nebun poetul, vorbeşte cu arborii şi cu pietrele..." Atunci m-am depărtat de dînşii cu-ncetul, le-am uitat graiul şi vetrele,

NICI O FRUNZA NU SE CLATINĂ SUS..,
Nici o frunză nu se clatină sus.

FATA

Cine ți-a spus că-i toamnă, cine ți-a spus ?
în fructe dimineață-am văzut
luciul morții, zîmbetul ei temut.
Anume deschise, zările vesteau
pămîntului primăverile. Drumul fugea
Şi-un strigăt verde-n cîmpii mi-a venit :
nu mai puteam îndura acest zenit,
lumina şi fulgii albaştri de cer. O, vie,
împlinească-se tristul mister !

Cit de repede se petrecu ! Noaptea,
un înger trecu. Nu era un înger de
pace, avea zale de ploaie, fulgeru-n
mîna sa.

întoarceți-vă, întoarceți-vă în pămînt...
Şi aripa-i mare de vînt făcu să se
scuture-ntreaga livadă, să fie toamnă,
apoi zăpadă ;

caldă zăpadă, somn îngeresc pe toate
pleoapele, pe toate grădinile. O, cum
se bucurau rădăcinile, care paşnic
respiră şi cresc !
Printr-atîtea urme şi cimitire, fata
purta tulpina ei subțire.

purtînd călăreții ; pomii de aur
şi-azur ai dimineții creşteau ca-n
poveşti, acoperind înaltele
fereşti.

Nelinişti te glasuri în frunzar
povesteau şi rîdeau amar ; toate
rîurile plecau undeva, păsările
toate căutau ceva, zburînd în cer
şi iarăşi pe pămînt, unde-nflorea
ici-colo un mormînt.

„Cită grabă e-n lume, gîndea fata, care-
n fereastră vestejea ; aş vrea să nu fiu
singură printre ruine." Şi zise cocorului
: „Ia-mă cu tine, deasupra, ceru-n care-
aleargă stele nimica nu ştie de visele
mele."

Mă tem. Aştept. Ascult mereu pămîntul.
Un nume poate mi-aduce vîntul, şi paşi
aud grăbind necontenit, pe drumuri care
încă n-au sosit.

Ci de-o veni restriştea pămîntească nu
va putea să mă mai biruiască,
împrejmuind casa şi grădina, vom
domestici visele şi lumina.

Vom fi ca la-nceputul lumii : doi — şi
toate-animalele blînde cu noi, toate

Încît cimitirele-adînc îngropate vor fi
temeliile lumii bine-aşezate.

BĂRBATUL

Umplînd încăperea şi inima toată,
bărbatul veni de-afară, din zloată ; glasul
lui mare făcu să se sperie focul. Suduia
lepădîndu-şi cojocul.

Parc-ar fi un stejar stufos...
gîndii în taină, dar era frumos.
Se supăra şi-ndată rîdea.
Acum-am să-1 fac să nu mai poată pleca.

soiurile de poame dorite, toate frunzele
frumos împărțite.
Puterea izvora potolit, din brațele şi
pieptul lui dezgolit.^'

Doamne, fă-mă ca Dalila, vicleană, cînd
o da geană prin geană, să-i aflu taina şi
să-1 robesc visului meu pămîntesc.

TOAMNĂ

Acum se cheltuia înalta oră
de lumină sonoră — şi de
desăvîrşire şi tăcere soarele
putrezea în mere.

Moartea-ncepea în fructele prea coapte
în prune se făcuse-aproape noapte, în
gutui îngheța lumina de zi şi nu puteau
putrezi...

„Tu eşti subțire şi ageră ca o nuia",
îmi spunea uneori, . eşti plină de
ghimpi şi flori ; teme-te de mîna
mea, c-ai să mori...

Ploua, ne scuturam cu toții în vînt ne-
ntorceam în pămînt...

ÎNGERUL

Și pe mine îngerul m-a vestit : Fața lui
albă durea.
— Nu sunt Maria, nu, i-am șoptit, nu-i
vestea mea.

— Prunc ai să naşti, auzii, şi
m-am plecat, înger, aripi
azurii n-am mai aflat.

ZÎNA

Iată un ram înflorit
lui să-i vesteşti, dac-
ai venit, părăsind cete
cereşti.

o părem o nefiinţă."
Nici nu poţi crede-
atîta necuviinţă...
LUMINA ASTA

Lumina asta vine din pămînt, nu se sperie, nu se scutură-n vînt. O redau plantele sătule de vară, toate fiinţele gata să moară.
Către sfîrşitul zilei, ades, oameni şi
lucruri capătă alt înţeles. Sub raze
lungi, piezişe, de-asfinţit, un arbore
odată mi-a vorbit.
Ori s-a-ntîmplat din păpUriş să iasă
zîna cu părul verde, rochii verzi, cîntînd
o baladă frumoasă şi-ntrebîndu-mă :
„Cum nu crezi ?"
Aşa ţi se pare mereu pe-acest cer, c-
a trecut un înger, un mare mister,
„O, zînă, a cui eşti tu ? A izvoarelor
Degetele-i picură mireasmă, rîzînd se
ridică-n vîrful picioarelor şi spune : „Eu
sunt un gînd,
O. totul se petrece-n tăcere ! Să reluăm
grozava putere, pe care-am împrumutat-o
fiinţelor trecătoare aşa spun zeii din
pămînt, din soare.

Dar cînd întinzi mînile, s-a topit.
Ştiu eu ? Poate-iin arbore trist mi-a
vorbit.

Spaţiului o redă fiecare om
singuratec ori floare, c-un gest
melancolic, ciudat, şi-o pasăre
parc-a zburat ;
însă pe pămînt a-nceput
descompunerea lentă. Poame tîrzii
cu carnea transparenţă s-au
desprins şi-au căzut.

Ii aud şi-n sîngele meu sărăcit.
Stau în lumina de toamnă, zîmbind liniştit,
şi-i aud cum se sfătuiesc :
Da, e lumina vieții c.e ni se ia, nu te
teme, păpădie, nu tremura, am să-ți
spun, am să-ți spun ceva : zeii nu ştiu,
însă noi vom învia.

CĂLĂTORIE

Am să-ncep o călătorie, către sud, către
sud, cum îți place ție. Pe frunte-am să-mi
pun viorele, şopîrle-n loc de salbe
uşurele,
şopîrle verzi, din verzile păduri, vor
înălța fierbinții le lor guri pîn'la
urechea mea, să-mi dea povețe, ziua
şi noaptea drumul să mă-nvețe.
verde ca un codru lichid,
Pădurile şi toate florile
vor creşte-acoperindu-mi pieptul şi subțiorile, însă
eu am să merg mereu — deasupra capului c-un
curcubeu.

La dreapta c-un rîu încă tînăr, voios, pornit şi el,
ca şi mine, pe jos,
Şi plantele creşteau, ne făceau semne, ca nişte
mîini, ca umbre nempăcate, se străduiau spre

Să luăm ființelor harul ceresc...
rîu străbătut de fulgere de mrene ; şi-ndată
ce-om ajunge ne-o fi lene,
şi ne-om culca-n nisipuri amîndoi,
de soare străvezii, sătui de ploi,
vom adormi cu pleoapele deschise,
prins fiecare-n delta lui de vise.

ȚII MINTE-NTÎIA PLOAIE ?

Ții minte-ntîia ploaie cum cădea,
cu fulgere, cu stele lungi în ea ?
Arborii stăteau drept, intonînd
imnul vieții. Şi-n zarea foşnind,
s-auzeau cerurile cum se-nchid, se deschid.

Şi noi stăteam ca pomii în picioare. „Nimic
nu moare, mi-ai şoptit, nu moare..,"
viață să ne-ndemne şi iar cădeau în
deznădejde toate.

ANOTIMPURI

Întîlnindu-se cu puterea din soare, sevele se făceau cînd frunză, cînd floare. Glasuri de zine, sus, s-auzeau, şi mulți zei de lumină şi apă, trecînd desculți.

Apoi, primăvara cu flamuri, goruni şi fagi şi alte dîrze neamuri, iar mai în fund mestecenii subțiri, visătoare, lunatece firi.

Cîte zale, cîte platoşe, cîte hangere ¡' Nici noaptea-n pădure nu se făcea tăcere. Numai toamna cînd venea se plecau toate pletoasele oşti şi steaguri însîngerate.

Unde-i cetatea, s-o despresurați " Ici, colo cîte-o stea vă amăgeşte, ca focul de popas frumos luceşte , voi ațintiți urechea şi-ascultați.

Dar miezul nopții cînd răsună-n toate turlele cetății apropiate, vin telegari cu scările-atîrnînd şi bat pămîntu-n preajmă, nechezînd

Atunci, încălecați sub. luna plină, vă strălucesc armurile ca noi. Stă cîmpul singuratec în lumină, foşneşte zarea țării de strigoi.

PÎLC DE STEJARI

Primăvara m-aş culca pe pămînt, cînd bate austrul, întîiul vînt deschizător de muguri şi sfînt.
O, răcoroasa taină care-adie în jurul vostru, arbori seculari, goruni şi fagi şi pilcuri de stejari, cu platoşă de ploaie fumurie.
Alături stați şi sfătuiți. S-ar spune, nişte bătrîni, pletoşi oşteni de-al' dat'.

RAIUL

Soarele mi-ar veni drept în față, ca un rîs larg, ca un strigăt de viață străbătător prin amintiri şi ceață.

Vîntul învie, soarele apune. — Unde sunt roibii ? unul a-ntrebat.

Aproape tare de urechea mea, flori mici,
în formă de inel şi stea, ş-ar îmbulzi, iar
ploaia de-ar cădea,"

eu m-aş lăsa de ierburi biruită, de blîndele brînduşi acoperită — ca o colină-abia din mări ivită.

Da. Somnul meu ar fi adînc şi bun,
visul mai verde, geana-n funigei, şi n-aş
dori nicicînd, copiii mei, în raiul trist,
cu sfinţii să m-adun.

LOGODNĂ ' BĂTRÎNUL REGE

Logodnicul vine-n amurg, vesele
pletele-i curg. Puneţi-mi rochii
albastre, flori. N-auziţi paşii
biruitori ?

Unde-i inelul scump, dăruit ?
Luna nu vreau să-1 zărească. .
O, ce poveste copilărească : cum
ne-am văzut, ne-am iubit.

Arborele bătrîn aţipea ; multe lucruri
uitase. Ştia să ridice seva, să ivească
florile. II supărau paserile şi zorile.

Atîta cîntec nu putea pricepe. Auzea
pitulicea că-ncepe, şi se trezea-n
lumina încă slabă : nu-i grabă,
gîndea, nu-i grabă.

Fragedă, inima ni s-a frînt.
Prielnici de-acum ne fie zeii cei
blînzi din pămînt şi-ai cerului zei
o mie.

Creanga belşugului, necontenit
scuturată de noi, rodească. O, ce

poveste copilărească... cum ne-
am văzut, ne-am iubit.
Dar pițigoi, botgroşi şi ciocîrlii,
zvîrlind în aer notele-argintii,
umflau guşele cu-nfocare, cu
ochii țintă spre imensul soare,

care-ncepea, ***la*** margini de
pămînt, să suie pe aripile-
acestui cînt... Atunci bătrînul,
deşteptat de-a bine simțea cu
vîrful vînturile line,

şi-ncet, încet, de cîntec legănat,
el se lăsa, ca regii-, lăudat.

DUHURILE PĂMÎNTULUI

Am văzut duhurile pămîntului. Aproape
de moarte — le-am implorat. Pe repezi
aripile vîntului au venit în cortej ciudat.

Cu rădăcini subțiri în loc de păr şi cu
semințe nencolțite-n mîni, â venit Urieşul
care doarme-n grădini şi m-a-ntrebat : —
Te temi într-adevăr ?
— De cine ? — Se-nțelege, de moarte..; Florile
mele-nfloresc, nu cugetă mai departe ; însă tu
mă tot chemi. Acum, sufletul ți se poate risipi ca
un fum.

Nu striga, liniştește-te ; încă
decît moartea ta este-o moarte şi mai adîncă...
Şi-au mai venit — ținîndu-se de mîni —
cele mai frumoase iele şi zîni, unele ivite
din apele stătătoare, altele din umbroase
izvoare.
Limpede glas aveau, verde cunună.
Şi-mbrăcate-n lumină de lună,
povesteau despre moartea-mpăcată a
frunzişului care cade deodată.

Erau aici şi parcă nu erau r — Nu te
teme, nu, murmurau, toate se refac şi
durează cît o rază care tremură, cît o
rază '

Ce frumos miroseau mînile ciotoroase ale Urieşului şi-ale frumoaselor între frumoase ! Mi se parea ca sunt culcată în fîn Duhurile pămîntului mă rugau să rămîn sa nu zbor într-un cer depărtat pe care niciodată nu l-am ştiut, *care* nu m-a chemat

OGLINZI

De oglinzi mă mai tem şi-acum
Este înăuntrul lor ca un fum
care noaptea se-ntinde-n odaie
mai ales cînd e luna-n văpaie.'

Se deschide-n oglindă-o poartă spre
nu ştiu ce lume moartă ; şi ca un
clopot sună, străluceşte iluzia care
mereu pîndeşte.
Nu mi-ar părea nicidecum ciudat sa iasă
din oglinzi un cavaler, un pirat şi sa-
nceapă-a-şi povesti toată viața mecîndu-
se-n apele lor dimineața '

Foarte mulți oameni se-neacă-n oglinzi,
femei palide, prunci suferinzi s-apleacă-
așa și se privesc spre seară — puterea lor
îi soarbe și-i omoară.

însă noi, cînd intră-n odaie luna
cuprinsă-n veştedă văpaie,
acoperim ciudatele oglinzi : suntem
poeți, și suntem suferinzi

CINEVA TREBUIA SA IUBEASCĂ...
Cineva trebuia să iubească armonia lumii,
ascunsa lege-a cadențelor. Cineva trebuia
să fie singur și s-asculte-ndelung.

Acuma, din nou creată,
lumea scînteie, arborii, iată,
sus în cer mișcă crengile,
fără să scuture stelele.
Slavă vouă, slavă vouă, lucruri,
spațiu creator a toate, culori și
clopote redeşteptate, Slavă ție,
bătrână cetate.
Frumoase-s cîmpiile vieții.
întorc capul să mai văd o dată
ceea ce ani în șir am privit ;

RUGĂCIUNE

Pentru pace mă rog, pentru lucruri uitate," și
pentru oamenii din singurătate. Un cerc
vrăjit se-nchide-n jurul lor. Şi fruntea-
ngheață, orele cobor, spre zi, mai albe, orele
cobor.

FRUMOASE-S CÎMPIILE VIEȚII..;

Frumoase-s cîmpiile vieții,
frumoasă primăvara de aur. Ci
eu se cuvine să plec înainte de-a-
ntomna în pădure.
Se cuvine să plec înainte
de-a vedea miezul zilei,
•cînd nu s-au copt încă perii vărateci
și grîul nu sună.
ceea ce șiruri lungi de ani n-am să mai văd.

LA-NCEPUT, PRIN FERESTRE DESCHISE

La-nceput, prin ferestre deschise, fel şi chip
de nădejdi îmi veneau şi vise. Eram ca o
turlă înconjurată de4 porumbei, mereu
cercetată de îngerii mei.
Somnul venea şi ploaia miresmată * cînd începeau din aripi să
bată.

Apoi, nu ştiu cum, s-a-ntunecaţ, din
fundul cerului pîn' lîngă pat ; duhuri
fără pace, văpăi, jucau peste tot în
odăi,
hohoteau, s-ascundeau în oglinzi. Atunci
te rugam s-aprinzi şi pentru mine-o stea, o
lumină. Statornică, pămîntească nădejde,
vină !

Dar nu venea. O umbră prin unghere se
furişa c-un pas tăcut, şi lîngă picioarele
patului meu aştepta, nătîngă, sufletul
veşted să mi-1 poată cere.
:— Ascunde coasa sub veşmînt. Priveşte,
dacă-i prieten, pentru ce pîndeşte ? — Ce-a
mai căzut din cer, ce-ai auzit ?

Doi munţi aproape-ntregi au înverzit.
Nu simţi, miroase-a apă şi-a grădini ?
— Un arbore să-mi răsădiţi pe mîni.
Drept în mijlocul pieptului să-1 puneţi cu rădăcinile,
să pot sui către soare-n toate zilele.
Păsări să zboare în jurul frunţii mele,
şi să-nfloresc, mirată, printre stele.

ÎNTOARCERE

Acum totul e altfel, chiar viaţa, căci
fără veste s-a făcut primăvară, în prag
un pom frumos o să răsară : statura ta,
şi-n loc de soare — faţa.

De bucurie, n-o să vorbim. O să-mi cadă cartea
din mînă. Ziua scădea-va la geamuri. Cînd ai
plecat, urma-ţi vedeam pe zăpadă. Astăzi te-
ntorci — frunzele toate-s pe ramuri.

Dragul meu, stai. Vrei să mănînci şi ţi-i sete.'
Iată, m-aplec. Singură-ţi scot încălţările ;
Oare eşti tu ? Umbra-i a ta pe perete ? Poate
mă-nşeală ceasul tîrziu, aşteptările»
de-atîtea parfumuri uşoare ; oameni verticali,
libertate, culoare.

Ca mai demult, m-aşez la picioarele tale.
Tu povesteşti, noapte-i afară deplină,
Stelele ies cu lucitoare paftale, Luna
coboară — lebădă albă-n grădină^
Cei care pînă-n seară
SPITAL
în aerul dens, gălbui —
mereu s-auzea numele lui,
al Dumnezeului tuturor îndurărilor ;
eram sub temeliile mărilor.
Ceruri crepusculare
mureau acolo-ntr-o tăcere mare.

Şi cîte umbre erau...
în timp ce dormeam, creşteau
pe tîmple şi mîni
imenşii polipi marini.
Venea dragonul, şarpele de mare,
şi s-aşeza pe pietul meu. Acum
trebuia să-i îndur privirea strălucitoare
şi trupul greu, deşi era de fum.
DOAMNE, N-AM ISPRĂVIT î

Din cînd în cînd, răcoarea eterului
ne-amintea lumea cealaltă. Pajiştile
verzi sub lumina cerului, dimineţile,
seara-ncărcată
trebuiau să moară
căpătau aripi, nădejdi,
vedeau sfinţi în odăj di,
ori cîntau cîte-un cîntec uitat
îngerul speranței stătea lîngă pat.

Avea straie de vîrit; mirosea a cer
şi-a pămînt şi murmura c-un glas
neauzit : „Chinurile tale-au luat
sfîrşit". -— Vreau să mă-ntorc
acasă, gemea bolnavul, şi-un grai
uşor, ca şi cînd ai fi lovit o mătasă,
murmura : „Vom pleca în zbor".

Doamne, n-am isprăvit' cîntecul pe care mi l-ai
şoptit. Nu-mi trimite îngeri de gheață şi pară
în orice seară.
Oamenilor voiam să le las sufletul meu, drept
pîine la popas, drept păşune, livadă şi cer.

Nu pot pleca. Arborii îmi şoptesc ;
florile calea-mi ațin şi mă opresc.
Despre toate-am început o cîntare
de laudă şi naivă mirare.

Tuturor acelora care nu mă cer şi nu mă cunosc, am vrut să le fiu o candelă pentru mai tîrziu.

Oamenii, ocolindu-ne-au zis : cine sunt aceşti vînzători de vis ? N-am avut linişte, n-am avut masă-aşezată, însă tu ne zîmbeai cîteodată. -Te-arătai la sfîrşitul cîte unui cuvînt, erai ca un fulger, ca o pală de vînt. Şi noi ne spuneam rugăciunile, încrezători în toate minunile.

Căutam în iarbă şi-n mohor tainele ascunse
tuturor. Mă uitam în fîntînă şi-n iaz, şi-
ascultam — îndelung — sub brazi...

Atunci au venit îngerii şi m-au chemat.
Doamne, nu pot pleca, n-am terminat !
Deschide colivia, fă să zboare cîntecele mele
nerăbdătoare.
TREBUIE SĂ PLEC ASTĂ-SEARĂ..7

DOAMNE, UNDE-AI SĂ NE-AŞEZI PE NOI ?

Doamne, unde-ai să ne-aşezi pe noi, visătorii,
care-am băut din corola florii de mătrăgună şi-am
trăit goi ? N-am avut altă-avuţie decît praful de
pe tălpile noastre, altă casă decît zările-albastre
din copilărie.
Trebuie să plec astă-seară sau mîine. Un înger
de pară lîngă patul meu va veni : scoală-te, nu
zăbovi.

îngere, lasă-mă pe pămînt. Ştrînge-ţi aripile pline
de vînt şi priveşte : totu-nfloreşte şi creşte.

Doamne, dintre toţi copiii tăi,
numai noi am fost ca paserile-n aceste văi.
Iartă-ne ce-am greşit şi primeşte-ne în grădinile
pe care îngerii tăi le-au plivit.
Pune-ţi mînile
pe ranele noastre prea pămînteşti şi spune că ne
vindeci şi ne primeşti !

CEL PUȚIN, LEGĂNAȚI-VĂ, RAMURI..,

Cel puțin, legănați-vă, ramuri, străluciți, fericite neamuri de dalii multicolore, să fie vesele-aceste ore cîte-au rămas înaintea marelui, singuratec popas.

Aș vrea să trăiesc în toate viețuitoarele, să privesc, să privesc soarele, s-aud toate glasurile, toate murmurile, să-nverzească-n inima mea pădurile.

Stoluri de frunze şi de ciuperci să mă-ntrebe : „Nu vrei să-ncercî' viața noastră, nu vrei să fii Sn toate-ale lumii cupe ciudate, vii ?

PLECÎND

Lasă-mă să-mi mai trec umbra pe-aici, peste ape-n tremur şi potici, să culeg flori, să-mpletesc cununi... Iată, nu cer multe minuni.

Ia o ramură şi prefă-o-n femeie, du-o-naintea dumnezeului tău să steie ; ea va răspunde nevinovată despre viața mea toată.

Nopțile uneori se deşteaptă ^ un clopot, ori geme o treapta, ca şi cum ar veni cineva, ca şi cum m-ar chema către țara de fum.

Se-ntunecă şi se clatină cerul S-ale ^e de-o parte lemnul, de alta tierui. Toate lucrurile se-nfioară. Din ape uscatu-nvolburat vrea să scape.

Nu-i nici-o lumină, nu-i nici-o floare. Şi iată : viețile viitoare t ,
nu mă mîngîie că mă duc de-aici, lăsînt ogoarele, copiii nuci.

As fi vrut să mai am răgaz, să' mai fac o grădină şi-un iaz ;

Dar, Doamne« toate mi se pa* puține , veşnicia va cădea peste mine ca un bloc de-ntuneric. Şi-atunci # am să vă uit, păduri frumoase, lunci.

Oricît aş fi trăit de multe vieți, naive bucurii şi dimineți, _ în vremea nesfîrşită le voi pierde..., Leagănă-te, codrul meu verde !

Să nu te temi de fața mea schimbată. Să nu spui : „Mama n-a fost aşa niciodată !" Ai să-mi cunoşti glasul poveştilor în arborii din fața fereştilor.

Din multe semne-ai să-nțelegi că-s eu,
cînd am să vin lîngă patul tău şi-am să fac aerul răcoros, scoborînd toate stelele jos.

Ai să cunoşti că-i mama după pace şi după felu-n care totul tace —
durerea şi grija de mîine — după mirosul de gutui şi pline.

Ai să mă ştii şi-ai să zîmbeşti dormind. Eu, cîncl am să văd soarele răsărind, de teamă să nu mă fac rouă şi să nu mor, am să-mi iau îngeri şi-am să zbor.

CORTUL SINGURĂTĂȚII

în pădure mi-am aşezat ?ortul
singurătății şi-am ascultat
rântînd urieşii culmii — stejarii
şi ulmii.

Acolo veneau pînă jos
poalele cerului
răcoros.

Şi-n nemişcare stîncl şi-n rugăciune,

ECHINOX

munții aşteptau o minune,
care să-i ridice-n picioare
şi^ să-i poarte înapoi spre mare,
să-i facă iar nisipuri de-nceput de viață
pentru moluşti şi soiuri de peşti —
într-o marină, caldă dimineață,
cu arbori de mărgean la fereşti.
Acum cea mai înaltă zi a echinoxului se
trezi. Aur era şi miere-n toate cele ; pe
Aşa visau munții. Dar nu mai ştiu. In cortul
singurătății mele se făcuse tîrziu. Trebuia să
mor. Mi-am pus mînile pavăză-n dreptul
feței, să nu văd zînile cum veneau să-mi ia
trupul pentru temeliile pădurilor de stejar.
Toate stihiile zburau împrejurul lor ; mă
temeam, mă temeam să mor;

fundul florilor grele adormeau
bondarii, albinile, arborii îşi
uitau rădăcinile, clătinîndu-se-n
ceru-nsorit şi-n apele c-un suflet
liniştit.

Nu se ridica dimineața din văi ceața
primăverii dintăL Lumina biruise-n mii
de feluri ; în spic, în maci şi-n bobul de
nectar erau atinse minunate țeluri, şi
umbra nu cădea pe minutar.

însă ele-mi spuneau : — Ai să fii într-o
sută şi-o mie de lucruri vii !
— în flori aş vrea, murmuram.
— Ai să fii, spuneau zînele. — N-am să
uit cîntecele, n-am să orbesc ?
— Scutură-te, pom pămîntesc !

au strigat zînele şi stihiile cu
putere, şi m-am prăvălit deodată-n
tăcere şi-ntunecime...

Cu mine mai erau o mulțime...

Cîteodată, paseri obosite de-o
lungă zi
adormeau printre frunze-aurite. Puteam
auzi
clopote de la mari depărtări... Albastre
flori şi proaspete mirări nu mai creşteau
în lume nicăieri.

în lac, fugeau undele circulare, zburau
păpădii uşoare — şi totul cunoştea acuma
cea mai naltă culme pîn-a nu cădea spre
toamnă şi amurgire...

S-alegeau semințele sub coaja subțire şi încă
verde-a fructelor. Apoi despletitele ploi stăbăteau
ținutul dansînd în sunetul tobelor şi țimbalelor ;
era vremea taclalelor lîngă vetrele bine-aburind...

Ci pururi înăuntrul nostru trăiau
zilele-acelea de vară ; sunau
clopotele, lumină mierea şi aurul.
Sfîntul Gheorghe ucidea în icoană balaurul,
şi noi ne gîndeam :
iarna va fi la fel ucisă. Beam
vinul plin de soare şi închinam
pentru morți, pentru Lari şi Mani.
Cel puțin de n-ar trece pe rîu-nghețat duşmani,
de-ar ploua la vreme...
Şi-ascultam cum geme
furtuna !

Drept luminare, aş
vrea o floare.

-ai
tar
e.

Voi, zîne bune,
zvîrliți-mi un brîu,
să se facă rîu şi să
sune.

Apoi, sub torentul spumos,
îngropați-mă jos^ s-aud prin
piatră, m
ca si cum aş sta lînga vatra,
poveştile-acestui ținut
luminos...

Aşa mă rog vouă, zîne de rouă, să
mă dezmierde şi-n moarte
zarea pămîntului verde.

IMNURI PENTRU PĂMÎNT

Acum vreau să cînt
imnuri pentru pămînt,
păduri şi izvoare
Străvechea ta laudă, soare,
îmi arde buzele. Toate .
plantele răspîndesc visuri ciudate.

Răcoarea nopții, stelele nestinse,

într-un cuvînt le-aş voi cuprinse.

IMN PENTRU SOARE

Dar mai bine s-ascult.
Oare n-am fost şi eu un arbore mai demult
Şi astăzi nu-s tot materie ?
Forme pieritoare, vise puzderie,
de unde veniți ?
Laudă, oricum, laudă ție,
natură şi forță vie,
mamă care ne legeni pe jumătate-adormiți.

Tu, care-ai născocit soarele, umbra şi apele —
şi numai o dată mişcînd pleoapele —
stelele, strălucitoarele !
Ai creat spațiul,
ființele chinuite de nesațiul
vieții,
mările licărind îndărătul cetii celei dintîi : amiaza de foc şi-nfloritele pămîntului văi. Apoi, după larmă şi joc, somnul cel bun al morții.

Tu, ca o mamă, stai îndărătul porții • s-a-nserat, se-ntorc risipiții copii ' şi tu-i primeşti în cîmpiile liniştite : rnnțe-obosite, ființe-obosite.
Eram singură. Mi-aminteam nisipul în care mi-apăsam mînile reci şi chipul. Cît a trecut ?
Soarele m-a privit, zeul temut. Şi ridicîndu-mă ca şi alte ființi, cu buze fierbinți, am cîntat : fii lăudat, soare...
Arborii, frunzele- nerăbdătoare '
repetau ca cerul trezit :
şi fii slăvit.
Apoi verdele cîmpului,
cîntecul adînc al pămîntului,

imnuri pentru soare, sonore,
laude, pământeşti-aurore
şi curcubeie
strigau : Cine-ar putea să steie înaintea ta dintre
zei ? Biruită-nchideam ochii mei plini de umbre.
Plecam fruntea-n amurg şi-aşteptam răcoroasa
noapte.
Astfel, imnul se -făcea rugăciune. Văile bune,

Ca mine, multe rodii prea coapte
sufereau în lumină.
Suntem oarbe, o, prea senină
ni-i carnea şi sîngele sfînt.
Soare, nu ne privi, pulbere suntem şi pământ !

atîrnă încă deasupra cetii.
Ceru-i deschis. Noi părăsim
cîmpiile vetii, spre care vis
?

pline de ceață-ale pământului ne primeau pe rînd, o dată cu sfîrşitul cuvîntului, oarbe, cîntînd.

HÎUHI SFINTE, MĂRI NETULBURATE

Hîuri sfinte, mări netulburate
visam ades.
Inima pămîntului liniştită bate —
acolo-n şes.
Lacuri se fac potolitele ape
Cme-ar fi zis ?
Tărîmul scoboară, marea-i aproape
cerul deschis.

Bine miroasă cerul din ană
algele vin
să ne cuprindă, dar mîna-mi scapă şi-
ncet mă-nchin.
aş vrea să-mi fie glasul. Poate-n fund,
unde ceru-ntîlneşte cîmpiile, poate la

Lunec cu rîul, cu soarele-odată,
pătrundem greu în marea densă,
marea sărată... rrmt curcubeu

temeliile lacului, unde stele s-ascund,
zeul luminii şi vieţii,
rrilrile licărind înapoia
ceţii ca-n prima zi, sau
munţii m-ar auzi...

Vot, prin văzduhuri bine
cumpănite, urcaţi ca fumul,
imnuri liniştite, pentru soare,

URCAŢI CA FUMUL, IMNURI LINIŞTITE !

Urcaţi ca fumul, imnuri liniştite,
pentru pămînt şi soare, pentru zări ;
pentru văzduhuri, bine cumpănite şi
pentru munţii singuri, lîngă mări.
Fiţi rugăciuni, voi imnuri, fiţi chemarea
acestei inimi mai adînci ca toate apele
care-mplinesc oceanul şi marea. Pasăre-n
zbor şi clopot care bate
pentru pămînt şi pentru puţina
flacără care sînt.

PUSTNICUL

sunau uneori pentru mine.

să se dcştepte-un zeu şi să m-audă. Păzeşte-mă
ca pe iarba cîmpului, crudă ! Doamne, aş striga,
coboară-te-n sîngele meu, care-amurgeşte şi-
ngheaţă mereu...
Sălbăticiuni supuse, vînturi line

Cine ştie, poate
m-ar auzi

veneau lîngă peşteră să se-
nchine. Şi prin aceste glasuri,
prin toate semnele care-ncepeau

să s-arate pricepui că s-apropie ceasul...

Prea scurt îmi părea popasul. Aş fi vrut multă vreme încă s-ascult în munte vocea ta adincă ; dar era vremea. Mi-am ales sub stincă

Doamne, rni-am întors fața de la lucruri vagi, omeneşti ; am ascultat în ploaie cum creşti şi-am cîntat dimineața un loc creațiunilor tale.
Fumul focurilor risipite-n vale nu m-a mai ispitit.

N-AUZI CUM BAT ŞI CHEAMĂ ?
Anii treceau. Cunoşteam acum povestea rîului întors din drum spre izvoarele care nu istovesc. Aveam drept casă cortul tău ceresc ;
cele patru zări; pereții de cleştar ai templului în care mă umpleam de har,
Cintarca **munților**

ferit. Acum aştept să vii. Leii îmblînziți mă-nconjoară. Oare se vor întoarce la fiare iară ?

Eram ca un arbore singuratec şi fericit.
Vai, ochii Ii—s ca focurile vii
care cîndva m-au ispitit în vale !
Doamne, primeşte-mă-n rîndul oştilor tale !

N-auzi cum bat şi cheamă, în soare,
clopote mari de-aramă ? Din cețuri
se iveşte cetatea şi toate există în
claritatea ceasului fără-amintiri.

Fire de iarbă subțiri se înalță şi cîntă ;
crinii cîmpului se-nveşmîntă, mii de flori
cu cădelnițe şi cățui au ieşit întru slava
lui.

„Nici un bob de nisip, spun ele, nu se
mişcă fără voia ta. Doamne, nu ne uita".
Numai mînile mele grele

nu se ridică pentru-nchinăciune.
Sufletul plin de umbre clătinătoare nu
mai pricepe zilnica minune a răsăritului
tău, soare.

în toate-i o lege profundă, de care
neamul meu omenesc a fugit. în arborii"
liniştiți care cresc în fuga timpului, albă,
rotundă... pe care numai noi o simțim.

In fiece lucru e zeul de care fugim.

INSULA SCUFUNDATA

în podul palmei sale ridicase zeul mării
insula cu terase şi munți de safir.
O scufunda din cînd în cînd, o trăgea c-
un
nevăzut, înapoi în mare, cînd s-arătau
corăbii in zare, sau cînd bătea vîntul
prea tare.

Altfel, plutea
ca o frunză de aur pe ape. Zeul
dormea pe-aproape, undeva, pe
nisipul mărunt, cu părul de sare
cărunt, plin de crabi şi de scoici.
Vedeam prin pînza de apă
subțire tîmpla-i cu vinişoare de
mărgean. O, cîtă pace era-n
ocean atunci...

Odihnindu-se de asprele lui
porunci, meduzele şi peştii
străvezii dormeau lîngă
albastrele temelii ale insulei.
Beau apa uşoară din gura
rîului. Poate-ascultau păsările,
care-n fiece seară, ascunse-n tufiş,
cîntau.

Nimenea nu călcase încă nisipul.
Vedeam urma adîncă a unui
monstru marin mort de mult.
Oasele lui albesc lîngă munți. I-au
smult păsările carnea încă-aburind.
Şi algele, cu fiece val tresărind,
s-au depărtat.
Marea s-a zbătut şi-a oftat : —
Unde mi-i fiul, întraripatul şi
străveziul ?

De-atunci insula s-a încins c-un inel de coral
de care se sparge întîiul val de mînie-al
oceanului necuprins.

Stă singură. Munții din mijloc sclipesc,"
Pădurile cad într-o pulbere neagră.
Altele cresc;
Pasărea paradisului, schimbîndu-şi penele,
presară poienele.
S-aud căzînd fructele cocotierului, care-
ndată se desfac pe nisip. Şi-ndoita
splendoare a cerului şi-a mării lumineză-
ntr-un chip nefiresc
toate lucrurile care aruncă umbre şi cresc,
pînă cînd se deşteaptă zeul şi trage c-un îir
nevăzut insula de safir,
*
înapoi, pe nisipul mărunt, în fundul mării,
unde-atîtea sunt.

1945

ÎN ASFINȚIT

In asfințit regăseam
umbra şi sufletul meu liniştit,
acela cu care nădăjduiam
să trec în eternitate.
Auzeam strigătele cum se întorc mirate
iar pe pămînt. Şi cerul se făcea
albastru-mprejurul tău, stea
a serii!..

Era pe la mijlocul verii, cînd grîul se coace şi
sună m eram singură, ci-mpreună cu arborii şi
alte fimți. plămădite din cel dintii lut
al lumii, în ere uitate, fierbinți.

Cu toții atîrnam în picătura luminoasă ce
precede noaptea.
O presimțire străbătea făptura mea pieritoare :
oare-aveam să te vedem, încă, mîine, soare ?
Nu-i asta ultima clipă ? Şi asfințitul, strălucita
risipă a culorilor ne-nspăimînta. Adio, adio,
sufletul pîlpîia, şi-n timpul veşnic clipa mea
cădea.

NUNTA

Acuma pămîntu-ntreg putea

plînsul «l rîsul între iu» plutea.

Eu eram principiul neschimbat,
tărîna întunericul roditor,
oceanelor adînci au ui cat.

Tu, soarele care-aruncă-n spații arcul
superbei grații, amintind chiar în somn
nemişcarea..." „Nu-mi clătina întunericul şi
nemişcarea",

voiam la-nceput să strig ; şi-auzii murmurul
țurțureilor mici de gheață. Stînd în lumină
tremuram de frig şi nu ştiu cine mă chema spre
viață.

Trebuia s-ascult negreşit acele porunci.
Ca şi cînd aş fi dormit pîn-atunci,
priveam verdele ca un fum al primăverii
şi simțeam precum

nişte muguri de aripi pe umeri. „Poți
să trăieşti şi fără să numeri zilele."
Glasul tău plutea ca duhul deasupra
apelor şi creştea

parcă noaptea primului somn din noi..r
Sunt unele văratece, luminoase ploi, care
prefac pămîntul şi apa din temelii. Şi
eram străvezii, străvezii.

DIN PERIODICE

AŞ VREA UN BASM

Aş vrea un basm, dar cine să mi-1 spună
cînd a tăcut de-o vreme chiar şi vîntul ? E
focul stins şi noaptea-i fără luna, şi muzei
mele i-a-nghețat cuvîntul.

Era o fat i şi-un bunic-bătrîn ; erau
poveşti şi maci aprinşi în lunci ? parfum
şi'greieri ce cîntau în fîn — şi-i mult de
tot de-atunci.

Bătrînu-i mort acum, şi buzele-i sunt mute. El
doarme-n sînul bunului pămînt, şi de-ar trăi,
azi, cine să-i asculte povața înț: leptului cuvînt
?

A scîrțîit o mobilă prelung, şi vîntul
parcă plînge la fereşti —

neostenite clipele se scurg.

, *m m n*

/ PRIMĂVARA

Un aer călduț, parfumat, sub cerul
de-un pal ivoriu, în vale părîul
umflat aleargă sălbatec şi viu.
în zori m-a trezit sărutarea trimisă pe-o
rază de soare; lumina-neca depărtarea
— tot răul murise-n uitare. Veni pe
aripă de vînt o veste frumoasă din cer.
Şi-acuma bătrînul pămînt îşi lasă
cojocul de ger.
E veste *ce-o* murmură sara zefirul.
Pădurea o ştie ; soseşte de-acum
primăvara, să bucure lumea pustie. Prin
dealurț sărace, se-aude un zvon care
creşte mereu, îl spun a pîrîului unde, îl
cîntă tot sufletul meu.

O floare albastră şi crudă se-nalță
sfioasă spre soare şi cată la loc să
se-ascundă de firea zăpezii ce
moare.

Ai ochi fasci^on ^

Tu, soare, trimite lumma
în raze bogate spre noi şi
fă să. răsară-n gradma
frunzişul, pe arborii goi...

1932

Nu-i nimeni să m-adoarmă cu poveşti. 1932

GELOZIE

?n care —Atraşi ^e schibătoare ape,
atîția trecători s-au înecat.

mincinoşi şi £ „i oi aiît de verii Ai ochii
de-aproape,
dnd **im* chip pe care** tu-i păstrezi
eloiMorape.

Un chip ciudat un chip- f»
Şi mă căznesc sa ai w a m

„„ , orivirea ta nepasatoare,
Cmd a ttlnfă-n coltul gurii muta, tigara
stinsă n v osCuta
r^tS?« ape schimbătoare!

1933

I

TOPORAŞI

Cu sacu-i de banalităţi s-a prezentat şi anul ăsta zîna primăvară ; cu toate acestea noi ne-am bucurat de parc-ar fi venit întîia oară.

Contrazicîndu-mă cu mine însumi şi-n sfîrşit, riscînd să-mi stric pantofii prin noroi, m-am dus să văd ce flori au răsărit în parcul vast şi gol de lîngă noi.

De mult nu mă-ncercase aşa dor de viaţă, şi călcam nerăbdătoare ; simţeam cum se-nfioară sub picior pămîntul umed, fecundat de soare.

Copacii goi mi s-au părut încîntători — parc-aş fi vrut să-i strîng în braţe, să-i sărut (trecusem pîn-atunci de-atîtea ori pe lîngă ei şi nici nu i-am văzut).

Iar ceru-albastru, vag, nedefinit (ca rochiile care ies la spălat), cu capul dat pe spate l-am privit şi l-am găsit de-a dreptul minunat.

M-am aplecat, cu ^¿ftfnu ştiu dar cînd era sa-i rup, ^ to gînd

Pe urmă-am dat de toporaşi lîng-un. stejar ; erau aşa de-albaştri, delicaţi — ca nişte firmituri de cer lăsate-n dar de primăvară, printre pomii întunecaţi.
Şi m-am întors spre casă mai agale, c-o oboseală fericită-n paşi, iar dacă mîinile-mi erau la fel de goale, în schimb aveam în suflet toporaşi.

1934

MACII

Ardeau ca nişte facle™, ?n vîrf de firave tulpini,
îşi înălţau rîzînd zglobii obrazul roşu dintre spini.

I-am adunat cu mîini avare>

umplîndu-mi1 braţSe^de floare învăpăiată şi plapinda.

Si m-am întors într-un tirziu, departe cîmpul răminea,
atît de singur şi pustiu, în urma mea.

Dar cînd acasă-am încercat sa-i strîng într-un aprins buchet,' toți macii mei s-au scuturat ca niște lacrimi pe parchet.

DORINȚA

N-aş vrea ca după moarte să-nvii m alt tipar de om sau animal, sau floare cu petale străvezii ci-aş vrea să trec în regnul mineral

Să fiu bucată rece de granit ascuns filon de marmură să fiu sa-mi dorm, în fine, somnul liniştit sub straturi suprapuse mai tîrziu

Să Simt rozînd rt-*nă izvoare, şi peste-un veac o mînă de artist va nemuri minuni strălucitoare din trupu-mi fără liniște si trist

TOAMNA

E-atîta frig în mine,-ncît îmi zic, < ca o livadă toamna : „Oare n-am visat c-a fost frumos şi vară,-n vreme ce nimic din toate-acestea nu s-a întimpiat . .

Dar sufletul, întocmai ca livada,-i greu de ramuri frînte, frunze putrede şi spini, sunt semne că n-a fost la mijloc visul meu ci-aievea dragostea trecu, lăsîndu-ne străini.

Sau poate şi mai rău : iubirea, ca o floare, şi-a scuturat petalele pe jos, şi dorul, fructul ei cel veninos, se coace-acuma liniştit la soare.

1936

CAISUL

Azi-dimineață **m-am** trezit, căci mi**-a** bătut nerăbdător **m geam,** cu degetele sale fragede de ram, caisul, care peste noapte**-a** înflorit.

Şi nu-1 recunoscu-i de la-nceput.,: Atîta alb şi roz îşi răsfăţa risipa, că m-am gîndit un înger c-a trecut ci-n ramurile lui şi-a frînt aripa.

Dar poate nu-i caisul, m-am gîndit,
şi^-atuncea, supărat că tac astfel,
obrazul mi-a lovit cu ramul înflorit şi-
ndată l-am recunoscut că este el,

prietenul copilăriei, mult iubit. 1936

CUVINTUL EVEI

N-aş fi crezut că suferința poate de la un timp plăcere să devină, că deopotrivă se găseşte-n toate amestecată umbră şi lumină.

Eram asemeni unei moarte care-oglindeşte fără să-1 încapă un cer de dînsa pururi prea departe. Tu m-ai făcut să fiu şi cer, şi apă.

Ca lumea mai-nainte de-a fi soare, pe mine însămi nu m-am cunoscut, şi-n căutarea ta, rătăcitoare, eram asemeni unui rece strop de lut.

DRAGOSTEA MEA

Eu ştiu că tu nu meriți dragostea şi-mi place totuşi să ți-o dăruiesc ; dar parcă bolta merită vreo stea, şi totuşi, cîte-ntr-însa s-oglmdesc...

Dar tot aceeaşi taină care face să se-ntîlnească suflete şi stele mi te-a adus, ca tu, de-acum încoace, să fii puterea slăbiciunii mele.

1936

13 8':

Nu meriți iarăşi clipele de-acum şi gîndurile bune cîte ți le-am dat, dar parcă merită noroiul de pe drum petalele ce peste el s-au scuturat l

Iubirea însă e ca soarele, care rămîne pururea curat ^ şi după ce — milos — i-a sarutat leprosului, pe uliță, picioarele...

1936

JUCĂRIA -

Duşman grozav e timpul, mi se pare
acuma, ca şi cînd te-aş fi visat, cum
poate mai visează cîte-o floare
pămîntul, iarna, după ce-a-nghețat.
Iubirea noastră astfel a trecut, ca dîra
luminoasă a unei stele, şi bezna-n
urma ei s-a refăcut, de-mi pare steaua
fericirii mele

că niciodată n-ar fi strălucit Şi nu mai
ştiu acuma dac-am stat cu tine, dacă-n
pieptul tău iubit eu inima-ntr-o zi ţi-am
ascultat. Cuvintele pe care le rosteai, din
depărtări de basm răsună parcă, pentru
că mierea tot acelui grai, lîngă urechea
alteia le-ncearcă.

din alte vremi, dansează v

Din ce în ce mai şubred e sub pas pămîntul
amintirilor, şi-mi pare că dintr-un vis
frumos mi-au mai rămas frînturi ciudate şi
strălucitoare. Zadarnic între ele să le leg
încerc acuma, fiindcă nu se poate din
cioburi vasul să-1 mai faci întreg ; şi tristă,
surîzînd, mă joc cu toate aducerile-aminte
la un loc, ca un copil cu jucăria care i s-a
stricat, dar n-a dat-o pe foc, pentru că alta
mai frumoasă n-are.

1936

, , „„„1 ceI dintîi bâtrîna,
Revede balul c" hi de {ată ^ •r
tremurâ pe-atlasu rece_ mina,
le-nS-eUtă-nfiorata.

Şi ochu, Şl bunicuţe .
'n mioare pe vecie de-au murit ?
cum, oare,

Şi mi-au răspuns mătăsurile moarte,
sau poate chiar bătrîna-n vechiul şal :
nu, n-au murit, dansează mai departe,
mereu în alte rochii, primul bal. .

1936

n lada mirosind a molii şi-a parfum a
os o rochie din tinereţea ei bunica.
ıbţire-i şi uşoară ca un fum, de parcă-ar
ţesută din nimica.

ROCHIA

GRĂDINĂRIE

Morții s-au făcut petale şi tulpină,
Părăsind sicriile înguste, Mîngîioasa
soarelui lumină Vor — cu ochii florilor —
s-o guste

Din pale mîni de fată şi din sîni
Crescură ca ninsoarea răcoroşi Şi albi în
albul rochiilor : crini, Din buze macii
cîmpurilor roşi.

De-aceea toate cimitirele-s livezi Grădini
şi lanuri care n-au hotar, Morți sunt în
toată țărna cîtă vezi, Căci Dumnezeu e
harnic grădinar.

1936

ATAVISM

Mă simt bătrînă şi înstrăinată, Străbunii
mei — azi pulbere şi scrum în biata mea
țărînă zbuciumată Au pus sămînța eului
de-acum :

Nici lutul trecător nu-mi aparține Căci
simt în ochii mei şi-n glasul meu Toți
morții care retrăiesc în mine Precum voi
retrăi cîndva şi eu.

Ființa mea-i o-nvUmăşeală dură Căci
fiecare mi-aW» ^bscură r^sV^^elupă
moarte.

1936

ÎNVRĂJBIRE

Aş vrea să mor alăturea de tine şi tîmpla lîngă
tîmpla ta s-o pun, ca, ascultîndu-ți gîndurile
bune, să ştiu dacă mai eşti şi-acuma bun şi
fără ascunziş ca mai nainte, şi să te-ntreb
dacă-i adevărat că nu mă mai iubeşti şi m-ai
uitat. E lumea rea pe-aicea şi mă minte c-ar fi
aşa, dar dacă te-aş vedea, cu gura, de pe ochi şi
de pe gură îndepărtînd oricare vrajă rea,
iubirea din tăciunele de ură aş reaprinde-o şi
ne-am recunoaşte, mirîndu-ne c-atîta
învrăjbire în suflet din cuvinte poate naşte. Şi-
am fi pe urmă cum îs două fire într-o
împletitură, să nu poată o umbră între noi să
se strecoare şi astfel să-mi întunece c-o pată
surîsul care-mi ține loc de soare.

BLESTEM

Ww^tă- rr ^

şi-n grotă "Vlosnu la un loc,

ca£i amfatestfof de demult

Şi mi **le-aduc** amtol' **£*><'» uitat**
şi Pe-atan<^ft>fa
1 une-am cautat

sun^iif^f" nUmai ;

e blestem^ de ¿au^avft t0tdeauna ^«ea nopfî
»¿^Putere
Pe ţărmuri iarba-i scurtă,
mătăsoasă ; poteci, nici urme într-
acolo nu-s ; se strînge-n jur

pădurea tot mai deasă şi blînd
lumina picură de sus.

E-aşa de clară apa, că pe-alocuri se
vede bine fundul presărat cu pietre
verzi şi umede, cu smocuri de alge
şi de muşchi catifelat.

în neclintitul luciu tremur vii toţi
brazii de pe ţărmuri, bolta goală ; că,
de priveşti o vreme, nu mai ştii de-
ntr-adevăr privirile te-nşeală.

Din cînd în cînd vin ciute,
căprioare, de-albastrul adîncimilor
atrase ; cu botul ars de sete şi
fugare, înaintează-n salturi
grațioase.

Şi se opresc, adulmecă pe vînt,
de-atîta linişte fricoase şi
uimite, s-adapă lung şi-n
umedul pămînt rămîn o vreme
urme de copite.

LACUL

nuferi Plin **Iac,**
CU aPe care to/deauna tac. 2me'
Cînd cade noaptea, codrul se-nfioară,
14
Mi
dar lacul e la fel de nemişcat, cu apa mai adîncă şi mai clară : un hîrb de cer pe pajişte uitat.

Şi, una cîte una, mari şi mici, s-aprind pe cer şi-n lacul străveziu ciudate lampioane de pitici, cu focul rece, albăstrui şi viu.

Pînă cînd tot cerul nopţii, aplecat deasupra apei cu tezaure ca-n vis, şi-admiră frumuseţea lui mirat şi pătimaş, întocmai ca Narcis.

1937

CALUL DE LA BIRJA DE NOAPTE

şi boturile cînd li s-atingeau, povara mult mai lesne-o dovedeau, dar a căzut prietenul — şi iarăşi stă calul şi nu poate să priceapă întunecoasa lege care-1 mînă prin nopţi mucegăite şi prin apă. Şi-n sinea lui se roagă să rămînă, cum a rămas şi celălalt, pe paie, nesimţitor \b bici şi-njurătură. Fierbinte fulger gîndurile-i taie, şi-adînc simţind 14 încă-o înjurătură, porneşte,-n spate 5 roţile s-aud, ca ieri, ca-ntodeauna, şi departe locomotive,-n aerul cel ud, ca strigăte de dincolo de moarte.

1937

Parcă s-ar fi închegat din ceață : şade
bătrîna birjă-n gară şi se-aud
locomotive triste-n aer ud — în care-
aşteaptă ploaia şi nu cade ; şi se
gîndeşte calul fără vlagă la biciul ce-1
pîndeşte şi la drum, la umezeala
grajdului şi cum e hamul greu şi nu i-1
mai dezleagă. Iar buza lui bătrînă se-
nfioară de-o suferință fără răzvrătire,
simțind aroma fragedelor fire de iarbă,
ce răsar pe cîmp afară ; şi, pirotind,
urechea-şi ațintește, s-audă glasul
aspru care-i cere mereu să-şi mişte
trupu-ntr-o durere, ce, ca şi drumul,
nu se mai sfîrşeşte. O vreme-avu pe-
alăturea tovarăş,

ULTIMUL SĂRUT

Buzele tale scumpe-n asta-
seara inima tristă mi-au
pecetluit, ca dragostea, ce-
acolo a-nflorit, cît vei fi
departe să nu moara.

Şi toate cîte vieții i-am furat, cu
lacomă şi-nfrigurată mina ^ ^ ^
(orice-ar veni de-acuma), sa ramina
ca-n clipa asta bun şi nentinat.

Bazele tale triste mă rugară —
pecetluindu-mi inima, tăcute — să nu
las amintirile să moară cînd numai ele
n-or r.iai fi trecute.

1937

RISIPIRE
LOGODNA DE PRIMĂVARĂ

Vai, frumusețea ceasului de-acuma de ce
nu-mi este dat s-o sorb cu tine, şi-alături să
simțim sub talpă huma de iarba vieții grea,
cum de suspine mi-i inima de cînd nu te-am
văzut ? Vreau soarele pe degetele noastre
unite, un inel să făurească ; albastre zările-
n privirile-ți albastre să le privesc şi dragos
.ea să crească din rădăcini bătrîne ca
grădina (mai mîndră decît cea care s-a dus),
să-mi ierți, şi eu să-ți iert, de-asemeni, vina
de-a fi iubit mai mult decît am spus. Şi să
ne ducem colo sub coline, a primăverii zînă-
nduioşată să ne prefacă-n gemene tulpine,
pe care-aceeaşi moarte să le-abată.

1937

S-a scurs din inima mea tinerețea 5a vinul
Ltr un vas prea plin, care s-a revarsat,
şTastăz? sîngerează sufletul de s^nul
regretului că nici o picătură n-am păstrat.

149

Pentru că numai ea, cu ochii săi, făcea să
strălucească-aşa de tare soarek si florile se
desfăceau frumoase pentru ea, visurile toate-i
sărutau picioarele.

De cînd s-a dus, sunt ca o creanga veşteda,
care-nainte de-a-nflori se scutura şi lumea
nici o bucurie nu-i mai dă inimii mele, goală şi
putreda ciutura.

1937

VIS VEGETAL

Vreau, suflete, să mă dezbar de tine şi
să trăiesc ca pomii de pe vale, cu flori

în locul gîndurilor tale, o viață fără
rău şi fără bine. Departe,-ntr-o
pădure de la munte, cînd păsările
toate-or face haz, să mă trezesc cu
soarele pe frunte şi lacrimile
cerului pe-obraz.

Şi despletita ploaie să mă spele de pulberea durerii de demult, din care rădăcinile mi-am smult, iar nopţile să-mi dea cercei de stele. Luna cea plină vreau s-o cumpănesc mirată-n lanţul crengii ca pe-un cuib. De raze şi de sevă să mă-mbuib, ca tot deasupra altora să cresc. Atunci mi-oi face ferecate strune din ramurile mele şi-am să cînt doar bucuria fragedă că sunt ;. tyădurea-n jurul meu o să s-adune.

1937

CAPRICII

MURIM... CA MÎINE

E-aşa de trist să cugeţi că-ntr-o zi
poate chiar mîine, pomii de pe-alee
acolo unde-i vezi or să mai stee
voioşi, În vreme ce vom putrezi.

Atita soare, Doamne, — atîta soare o sa mai fie-n lume după noi ; cortegii de-anotimpuri şi de ploi. cu păr din care şiruie răcoare...

Şi iarba asta o să mai răsară, iar
luna tot aşa o să se pièce, mirată,
Şi-mi pare-aşa ciudat că se mai poate găsi atîta vreme pentru ură, cînd viaţa e de-abia o picătură între minutu-acesta care bate

şi celălalt — şi-mi pare nenţeles şi trist
că nu privim la cer mai des, că nu
culegem flori şi nu zîmbim, noi, care-
aşa de repede murim.

1937

peste apa care trece — noi singuri
n-o să fim a doua oară.[1]'

rèo

S-apleacă primăvara pe ferești, cu
părul tot numai zulufi de soare,
aşa cum stai în umbră şi zîmbeşti,
o fi crezut că gura ta-i o floare.

Simţi răsuflarea ei cu iz de ploi şi iarbă crudă scînteind sub coasă ? Să nu te mişti. Poate că intră-n casă. Vom prinde-o, să rămînă printre noi.

Ba nu, că — cine ştie — eşti în stare
mai mult decît pe mine s-o iubeşti ;
şi-apoi îmi face rău atîta soare. Fii
bun şi lasă storul la fereşti.

1937

ROMANȚA

Albastru marin,
n-am mini să mă-nchin,
şi-albastru ceresc,
simt aripi pe umeri că-mi cresc.

Se clatină-n mine catarguri
şi doruri de larguri,
de lanuri cu spicul de spumă,
cu sarea deasupra drept brumă.

Ți-s ochii ca două fereşti spre mare,
chenare cereşti ; şi genele-o sută de furturi, comise-ntr-o țară de fluturi.

Pe ce nesfîrşituri de-ocean găsit-ai
inel de mărgean, cu margini atîta de dulci, în mijlocul feței să-1 culci ?

Şi curge pe tîmpla ta bună de-acolo., şi-adesea răsună, cînd scoica urechii e-aproape — atavice certuri de ape.

DUPĂ SCRIPTURA

Pricepi tu tăcerea-ntristării ciudate, de-a fi lîngă tine, cum lîngă miracolul mării stau țărmuri, s-apleacă ruine.

1937

Şi-odată scripturile spun c-au adus — O mînă de fățarnici farisei, Cu gînd ascuns şi rău ca de-obicei —*•. Pe-o păcătoasă-n fața lui Isus.

Profetul tânăr şedea-n gloată trist Şi pe nisip scria îngîndurat ; Femeia cunoscîndu-1 că e trist Sandala pe furiş i-a sărutat.

Şi lucru plin de taină i-a părut Că fiecare-o piatră-n pumn strîngea, Numai cel ce n-a păcătuit cu ea Şedea cu mina goală şi-a tăcut.

Î937

CINTAREA PĂSTORIȚEI

Dac-aş fi fost un lan m-ai îi -cosit De dimineaţă pînă-n asfinţit, Şi-n mers domol de care m-ai fi dus Să mă presari în ieslea lui Isus.

Sau măr dac-aş fi fost mă culegeai Să muști din mine ca demult în -rai, Şi cît de fericit-aş fi-nflorit Deasupra casei unde-ai adormit 1
Mă tot gîndşsc ce-aş fi putut să fiu Ca paşii cei mai tainici să ţi-i ştiu, Şi-n ceasurile vieţii mele, toate Tu să m-atingi cu mîinile bogate.
Ne-or primi pădurile şi turma ierburilor alergînd aproape de pămînt... Şi zînele din ape ne-or cunoaşte pe nisipuri urma...

Dar orişicum de-un lucru-s bucuroasă : Voi
fi pămînt şi ţie-ţi voi fi casă, Şi cea din
urmă dezmierdată gazdă Cînd vei veni pe
braţul meu de brazdă...

1937

Umbre-n asfinţit ne-or face semne,
vom striga ecoul să ne-ndemne, şi,
luminîndu-i urma, vom cunoaşte
locul unde căprioara paşte...

Vom cunoaşte scunde-mpărăţii de ciuperci şi vizuini pustii, de duşmani sau poate de prietini, ce-şi uitară oasele sub cetini.

RUGĂCIUNE IN PĂDUREA DE BRAD

Ca să ne-ntilnim noi doi acum, stelele-au
făcut atîta drum, şi-a fost soare-n lume, şi-
au fost ploi, cer rotund şi lanuri pentru noi...
După urma ciutei fără vină, ne vom face
drum şi apoi hodină pîn' la stîncile ce nu-
obosesc s-aştepte pasul Domnului, pe
primele lor trepte..

1938

Doamne, n-am genunchi să-ţi mulţumesc
pentru pomi şi turme cîte cresc, ocrotite-n
poala ta albastră, toate pentru bucuria
noastră...

Ne-nchinăm de aceea Răsăritului,
apei şi pămîntului, truditului... Şi-o
să-ţi sărutăm, colo, pe munţi,
marginea veştmîntului, să-ţi spunem
lauda, şi sub picior să-ţi punem
praful nostru, praful de pe fruntea...

Mi-a fost de mine însămi tot mai dor, ca
de-un prieten bun care-a murit... şi m-
am întors adesea şi-am privit la toate cu
tristeţi de călător.

1938

REGRET

Ceva nespus de tînăr s-a pierdut..:
Aşa, cu golul fiecărui ceas, s-a risipit
în mine, s-a retras, ca un izvor de
nimenea ştiut.

FRAGMENT

Oare voi avea destulă putere să- scriu
despre grădina cu verdele ei timpuriu,
despre lumina ce-ncepe lingă pămînt,
tunsă ca iarba, şi despre multe ce sînt
?

Uneori, cînd mă trezesc dimineața, parc-aş
striga cuiva : frumoasă-i viața. Dați-mi o
sută de ani s-o trăiesc şi s-o spun, vreau să
cobor în poemele mele soare bun.

ZIUA MEA NETRÀITA

Ce luminoasă eşti, ziua mea netrăită.
Nimbul tău după fruntea mea ia măsură.
Trec prin pădurea de oameni şi spun
fericită •!. „Vreau să sărut o singură stea pe
gură../'

Dreaptă luci tinerețea mea ca o sabie Şi
fiece vis păzit de dînsa-nflori. Buzele mele
spuneau uneori : ..voi muri*..! însă pe toate
mările, aveam o corabie.

Pînă ce sara veni şi pălind m-am temut, lată
sicriul meu care creşte-n. grădină. Cine pe-
aicea într-un april o să vină, Umerii mei de
bronz să-i privească tăcut ?..T

1938

Plantațiile albastre ale cerului cine le va cosi lîngă țările gerului ?
Cînd inima, ca şi luna prea plină, e tristă,
Doamne, te plîng că vezi lumea ca pe-o
batistă...

AMURG
1938

Cînd ultimul soare se-mparte pomilor pe colina cea clară, Cuprinsă-n albastru, seara de primăvară visa strălucind pin' departe

Desprinsă de pămînt şi uşoară
pădurile cu flori de zăpadă în cerul
adînc se temeau să nu cadă, se temeau
nişte păsări să zboare...
Insă prin arborii deşi steaua ivindu-se lumina întinse-amintiri şi-mi spunea C-am mai văzut toate acestea undeva în tristeți fără fund oglindindu-se...

193.8

ÎN CIMITIR

Floare fără nume nu mă privi, Tu eşti steaua cea mică a țărnii, Şi în liniştea unde curînd voi dormi Eşti clopot temut de vedenii,

INTERIOR

în casa asta trecură zilele mele, leneşe ca
pernele pe canapele, cuminți ca nişte fete
de pe vremuri. Candelă de sub icoană, de
ce tremuri ?...

Maica Domnului seamănă nu ştiu cu cine !
Mamă, cîteoclată seamănă cu tine.
Amîndouă ați împletit şi-ați spălat,
noaptea mai tîrziu decît toți v-ați culcat...

Mi-s dragi portretele, mi-s dragi ungherele
pe unde s-ascund să toarcă tăcerile,
ca nişte pisici singuratece.
Casa e plină de zbor de perdele lunatece...

M-aş duce să caut în scrinul de lemn (pe
care se lasă lumina ca un îndemn)
portocale şi mere şi să-ntîlnesc printre rufe
mîinile unei fetițe, fragede tufe...

1939

Gura ta spune de multc-ntristări Şi
ríde domol pe morminte ; Floare
pornită pe-a. ierbilor mări De chipul
tău adu-ți aminte

Căci te-am văzut nu ştiu unde plutind Şi
rochia-ți albă şi-acum — în mersul de fată s-
aude pornind ' în vreme ce creşti lîngă drum.

Sub brazda adîncă un fildeş zăresc; Obrazul de
tot liniştit Şi mîinile tale ciudat înfloresc Din
umărul palid boltit.

• Eşti toată acolo sub micul tău dîmfc, Şi.
moartea îmi pare deodată — O fără nume
floare de cîmp, De mult şi cu dor căutată,

1939

FLORI ADORMITE

în dimineți de mai de mult uitate Treceau pe lingă mine stînjinei, Ca niște pete oarbe-ncet purtate Și trandafiri treceau și crinii grei.

O, toate-aceste flori ca-n somn senine Se ridicau asemeni unor frunți, Sau atîrnau în somptuos ciorchine, Gătite pentru lungi, voioase nunți.

Atuncea bănuind profunda viață Pe țoate-aș fi dorit să le respir Și-albul care-n crinii mari îngheață Și roșul care geme-n trandafiri.

FATA BĂTRÎNĂ SÂRACIf ■

Săracii sunt închiși în viața lor Ca -n temnița, și totuși sunt loviți De vînturi mari în față și cînd mor Se fac deodată albi și liniștiți.

Dar Doamne pîn-atuncea ei trăiesc Și visează mereu nişte lucruri ciudate,

19-;:?
Dar niciodată — nimic nu se-ntîmplă, O, desigur, nimic, niciodată ! Și viața care le mai este lăsată Cînd sunt tineri, parcă-i arde sub tîmplă.

Și pe urmă se petrece cu ei un destin, Totdeauna acelaşi meschin ; Intre fabrică, tramvai și tractir Se-neălzeşte viața lor ca un fir.

Fină ce vine și unica lor sărbătoare, Boala cea de pe urmă și moartea ce pune Deodată mina ei calmă pe fruntea-n sudoare Și buzele ei care pot orice lucru s-adune.

1940

Despre camere largi, despre pături curate, Șl visează mereu și tușesc. Cîntecul încă necîntat al vieții s-a stins în pieptul ei sub multe șaluri, și ea visează munți ca-n basme, baluri și sănii zvelte străbătînd nămeții.

Ai săi au putrezit de mult sub dealuri ; cînd iese-n prag în clarul dimineții, xa buhna fac la ea din drum băieții ; nepăsător, orașul curge-n valuri.

De leturghie clopotul cînd bate, cu grabă
merge-n strană să se-nchine, dar nici acolo
nu e pietate...
Ținînd copilu-n brațele ei pline,
Madona spune : „Dacă n-ai păcate, '
nefericito, nu veni la mine..."

1943

AŞTEPTÎND

Aşteptînd să vină cel drag, am pus o
ramură verde pe prag; Fereştile nu
ştiu cum luminau. Parcă rîdeau.
Florile aduse din cîmp au fost şi
ele vesele-un timp. Toate
lucrurile cîte erau in casă se
făcuseră de-argint şi rriătasă»

MAI SUNT CÎTEVA VERI

Dar a trecut amiaza. E seară; Oamenii reintră în casele lor. Păsări, obosite de zbor, în cuiburi ascunse coboară.
Ridic ramura stinsă de jos : amîndouă suntem de prisos.
Mai sunt cîteva veri de
trăit sub soare. Cîteva
cîntece şi tăceri
roditoare.

3943

Citi va strălucitori ani de ramură verde şi flori. Cîteva popasuri cu sfat şi vin în pahare turnat.
Cîteva sărutări mai sunt, pînă la
sărutarea ta pămînt. Nu vă certați,
prieteni drumeți, pentru nălucirile-
acestei vieți.

1943

CA FLORILE NE-AM SUPUS

Ca florile ne-am supus iubirii i
„Meşterul ştie taina zidirii..." Cintau
în jurul nostru pădurile.' Ne-am unit
mîinile, gurile. Şi, despărțindu-ne ca
lumina de noapte, sîngele se
umpluse de şoapte.

1943

DRAGOSTEA

Dragostea care ne purta pe noi nu ştia de amintiri şi strigoi. \ Venea din pământ, din ape, poruncindu-ne să ne ţinem aproape. Şi-avea puterea plantelor tăcute, ele multe ori în jurul trunchiului petrecute;

1913

VISUL E-APROAPE..;

Aştept primăvara
în fiecare zi.
Aş vrea să pot auzi
cum naşte ziua si cum scade seara:

Pe sub pământ a-
nceput urcuşul
şi-adîncul avînt.
Greierii îşi caută
arcuşul.

Visul e-aproape, fă-i numai semn.
călător pe pământ şi ape, în corăbii şi cară de lemn.,7

Întîrzie seara... „Va veni primăvara'-'... spune el, şi zîmbeşte. Zarea din vis, visul din zare creşte...

Acuma-n februar se petrec
minunile. Pădurea-şi făureşte
cununile. Pământul se umple
de har.,.
Şi spicele de grîu se plecau şi
murmurau : „L-am văzut, l-
Şi fiecare floare,-n
ascuns, ridică creştetul
uns de Dumnezeu cu
lumină. Cine-o să vină ?

19-47

am văzut pe A bel, în
țărînă căzut..."*

1947

Acum, dimineața e-naltă şi plină
de arbori care tremură uşor şi de
coline singure-n lumină, ce-n
respirații unice cobor.

VEAC DE SÎNGE

Veac de sînge şi zgură,
vilvătaie de ură...
Minciuna-i stăpînă.
Urlă urît şi ne-ngînă.

ACUM, DIMINEAȚA

E vară, pînă sus în cer e vară, şi verdele acestor mari cîmpii ne-nvață că şi morții, au o țară, şi mările,
tăcute temelii.

1947

Nu mă tem să strig
şi să chem, în
numele vieții, în
numele dimineții

■ce va să vin®, •din
ruină,

ca o nouă religie, caldă lumină..
Striga-n cîmpii Dumnezeu :
„Cain. ce-ai făcut cu fratele tău

ALBASTRE SUNT SERILE

Albastre şi-acuma sunt serile,
sfîrşitul de toamnă cel jalnic,
cad: frunze, cad grabnic şi
cresc peste noi depărtările.

Ce vreme, ce vreme haină ! Ți-
aduci tu aminte de mine ?
Departe,-n cîmpia străină, cad
frunze, sfîrşitul meu vine.
O floare, pe-ngustul pervaz
mai ştiu-eu de unde-a venit..:
şi-n ceasul ciudat de-asfințit,
te-apropii, văratec. obraz.
Dormiți, dormiți cu stelele de
pază şi-ntr-un crepuscul
Albastre şi-acuma sunt serile, cocorii-n
ceruri strigă, i-ascuttr; ti-aduci tu
aminte mirările şi dragostea cea de
demult ?

1947

Dormiți... dormiți, sub proaspătă zăpad
morminte rotun:jite-abia-n cîmpie. Aşa
de rece noaptea o să cadă, aşa degrabă
vremea o să vie.

Şi voi sunteți cupole scufundate,
dintr-un oraş odată-nflorilor, cînd ca
un ultim clopot mai străbate, auzi,
sufletul poetului, sonor.

Dar auziți-1, auziți-1, voi,
morminte reci, cetăți nepăsătoare,
prin care se coboară negre ploi şi
subțirică, albă, trece-o floare.

dulce-ngrămădite, popoare-ntregi de
planto-acum visează furtuna unor
crengi nebiruite.

1947

DORMIȚI, DORMIȚI...
SA VĂ CÎNT, FRUCTE..;

Să vă cînt, fructe, să vă cint.."T

Merele-n iarbă rostogolite, prasade
pe creanga plecată, gutui... Ce
veselă horă de fete gătite ! Şi
viermele doarme pe laurii lui.
Adinei îs rădăcinile-n părnînt. Dar
.gloria-mpre jurul frunții voastre e
In carnea cu miros de floare aurora
boreală răsare ; harbuzul trosneşte,
semințele curg. Şi-i toamnă, şi
amurg...

1948

ca un nimb de tresăriri albastre.

DUPĂ CE.

După ce frunzişul fu plin de şoapte,
după ce soarele privi îndelung lucrurile
cele vii şi moarte de pe pământ, atunci
îşi aprinse toamna-n cer rugurile.
Doar spini în viaţa mea să strîng Nu
bucurii ce-aduc sunsul;

Mi-a fost, se vede, scris din vea&' în
dragoste să n-am noroc. La nimeni răul
să nu-1 fac Şi nicăierea să n-am loc.

Şi-ntr-o zi văzui că totul e gata.
Rotunjimea merelor egal răsuna ;
prasadele, poama ciugulită şi coaptă
în zarea lovită de aripi sclipea.

Frunzele încă nu cădeau. Flori încă
întîrziau pe-un pămînt sunător. Jur-
împrejur atunci izbucniră pădurile : aur,
şi sînge, şi flăcări. Toate mă dor !

3 943

MI-A FOST, SE VEDE, SCRIS AŞA..

Mi-a fost, se vede, scris
aşa, De la-nceputul lumii
chiar Să fie plînsul partea
mea în lungul zilelor
calvar.
Mi-a fost, se vede, scris să plîng
Şi pentru cei cc- nu ştiu plînsul,
Şi mîinc poate totul să dispară
Să-mi pari urît şi prost şi să te
las,

Să n-am prieteni, nici odihnă.
Cu chinul vieții ce-o trăiesc,
Strămoşilor ce dorm în tihnă
Păcate să le ispăşesc.

1972

PENTRU TINE

în neamul meu femeile-s ciudate Cu părul brun de tot şi fața pală Le place mult iubirea. însă toate îşi uită jurămintele şi-nşală.

De-aceea nu-ntreba cît poate ține
Iubirea noastră — nimenea nu ştie;
Iubeşte-mă şi nu-ntreba : că-n mine
E inima străbunilor mai vie

Căci vin din minunata caldă țară
Şi sufletul fierbinte mi-a rămas,
Dar schimbător ca vîntul şi ca marea, Să nu te-ncrezi în mare, nici în vînt, Că-n mine port paragini şi uitarea, Să-nțelenească-al inimii pămînt.

MACABRA
Azi, un gropar a dezgropat
Un craniu ce rînjea la
soare, Macabru, trist şi"
deplasat în țintirimul
numai floare.

SÂRUTÂ-MA..

Sărută-mi ochii grei de-atîta plîns,
Doar sărutarea ta ar fi în stare Să stingă focul rău ce i-a cuprins, Să-i umple de iubire şi de soare.
Sărută-mi gura, buzele-ncleştate Ce vorba şi surîsul şi-au pierdut, îli vor zîmbi din nou înseninate Şi-ndrăgostite ca şi la-nceput.

Sărută-mi fruntea, gîndurile rele
Şi toate indoielile-or să moară, în loc vor naşte visurile mele De viață nouă şi de primăvară.

1972

Cu maxilare descărnate, Cu ochii goi de orice gînd, Părea că-şi bate joc de toate Seninul cerului sfidînd.

Şi m-am gîndit atunci, iubite, Că gura cu-ochii tăi ce rîd, Vor fi de-asemeni oseminte, Un craniu descărnat şi hîd.

fO, PRIMĂVARA...]

POSTUME PV Hi ir a~„ .
tUbLlCATE ÎN V O LU MU **fi**

VERSURI 1964

IARBA

Şi-n trup şi-n spice viața grea s-adună şi, fără să păstrăm vreo amintire, eu şi cu iarba, sora mea cea bună, voioase creştem peste cimitire.

Şi loc de cuiburi cauți» în grădină [Zl]

Ju încă nimica nu ştii de culori de vocea
calelor gravă.

ce sta la fereastră-ntre flori.

Eşti nalta, eşti naltă, copacii spre
umerii tăi se ridică z4ina> tu nu ştii
nimică Şoptesc lingă praguri sălcii.

Acuma tu nu ştii nimica si-ascuih'
tăcerea din arbori si **oameni ***

° a?teaP^ sa an şi să sameni.
Deasupra noastră cerul
întretaie cărări de stele, fără
să ne vadă, şi pentru

Eu văd fața ta calmă încă : mari
ghețuri o acopăr ; ci toate luminile-
n preajma ta sunt bogate. Ce
melodie, ce melodie adîncă !

amîndouă-aceeaşi ploaie din ochii
lui albaştri o să cadă.

Şi eu şi iarba ne-nchinăm la soare ;
de-a lungul primăverilor visăm, şi-i
ducem zării triste la picioare tot
aurul pe care i-1 furăm.

Ni-i dragă lumea pururea frumoasă,
dar paiul vieții noastre e subțire ; si
eu şi iarba vom cădea sub coasă, ca
să ne căutăm prin cimitire.

VARIANTA

Sunt sora ierbii tinere de-afară. Aceleaşi seve curg într-arnîndouă, şi ne-au lăsat aceeaşi primăvară pe gene suferința, ca o rouă.

RĂTĂCIND CU LUNA

Privirea dimineților albastre mirată soarbe boabele de rouă care străbat prin zîmbetele noastre cînd ne-n Cioară toamna pe-amîndouă.

Ne-am copt încet, ca pîinea-ntr-un cuptor şi. spic de aur, sufletul aşteaptă, culegător ales, cu mîna dreaptă s-adune bobul dulce-sunător.

lNTlLNIRE-N NOAPTEA DE PRIMĂVARĂ

Prin vreme,, dintr-o altă primăvară, se-ndrcaptă către mine-agale-o fată (ce, cunoscută mi-i şi-ndepărtată !) ; ea-ntinde mîna, parc-ar vrea să-mi ceară un zîmbet, dintr-acele fără rost, şi mă priveşte-n față, cu mirare, şi tristă, fata asta despre care abia-nflorit — şi-n scoica mea mă strîng, s-adorm, să nu mai simt că-i primăvară, întocmai ca şi-atuncea cîncl o fată (ce cunoscută mi-i şi-ndepărtată !) se-ndrăgostise pentru-ntîia oară.

E-aşa frumos să rătăceşti o noapte, cu luna, ca o amforă, pe umăr, să simți, asemeni fructelor prea coapte, cum cad în tine gînduri fără număr.

Se-ntinde caldarîmul ca o apă, ademenind molatecă piciorul, şi cascle-şi răsfață larg pridvorul, în care luna n-a putut să-ncapă,

fotografii şi oameni spun c-am fost. Aş vrea s-o iau de mină şi să plîng, clar nu ştiu pentru ce nu pot s-o fac — e-n jurul ei un farmec de copac şi-a curs-argint şi miere — prin grădină.. Splendoarea ei poate-a făcut să cadă — pierdute-ntr-o beție de lumină — atîtea flori de-aeaeia pe stradă,

şi ea-i aceea care-n astă-seară îți face
dor de-o vorbă de iubire şi de-un
fermecător odinioară pierdut în nu
ştiu cîte cimitire.

Asemeni unui braț de fată moartă e luna ce te duee-așa, de umăr - stație, tu şi ea, din poartă-n poartă, sa numeri gîndurile fără număr.

Opieşte-te, cuprinde-ți capu-n mîini. fii f[ica] m se poate altfel, plîngi V[a luna]< [ÎLlna] asta n-o s-o stingi decit cu jarul soarelui ele mîini

GÎNDEŞTE-TE, N-AR FI PĂCAT..:

Romanță

ubindu-ne ; şi nu vor sti că-n P'las Ui
cmt atîtea cîntece cind spui cuvinte ce
pe buzele oricui nişte cuvinte simple-
ar K rămas
îmi risipesc c a o miliardară
comoara mea de zîmbete şi
versuri, gi-**n** toate aflu
proaspete-nțclesuri, cum
află flori o zi de primăvară.

Asemen ea fărîmelor de stele
în august, eu alunec către
moarte, de care numai clipa
mă desparte, si scrumu-i
taina strălucirii mele.

Invață-mă cu ce să-ncep întăi şi-n care vor'oe-anume tuturor să spun ce-albastru-i ceru-n ochii tăi, şi cum, de-atîtea lumi luminător,

CÎNTECUL DEŞERTĂCIUNII

Pe gura ta surîsu-i ca un soare • ei poate niciodată n-or să ştie cun fiecare clipă trecătoare cum ne-am durat noi cîte-o veşnicie

Dc la un loc cu pulberea şi iarba am legănat sub soare cîte-un vis şi tînără şi mîndră l-am şi scris, ca vremea să-şi împiedece-n el graba.
Eu voi trăi puțin, însă prea mult cînd. cuget cît cules-am din durere, şi-adesea-mi par şi mie că-s părere, şi nu mă cred, cu toate că m-ascult.
M-am copt asemeni spicelor şi-aştept . să vie secerişul şi să cad. într-un hambar de setndură dc brad, în care stai cu-mîinile pe piept.

Şi, iată de nimica rău nu-mi pare, la gîndul că m-apropii de-acel ceas,, ca de iubirea cîtă mi-a rămas necheltuită-n suflet, şi de soare.

STÎNGÂCIE

Tu ai ținut cînd va întreaga-mi viață în.mîna ta cam mare şi stingace, cum ții un pui,, care-ntr-o dimineață năuc şi fraged iese din goace, scânteietor,

şi-i simți bătaia inimii atunci cum asurzeşte dramul lui de lut, de frică să nu-l sfarmi ori să-1 arunci, dur tu se vecie că n-ai mai avut,
în mina ta, o floare ori un pui, pe care
— asta-i trist — să-1 li iubit, si au e
vina ta că l-ai strivit; se-atîmpiă
dintr-acestea orişicui.

STROFELE POETULUI BOLNAV

De truou-n care mă pîndeşti, durere, m-aş despărți cu inima uşoară, ca să răsar într-o împrăştiere ^ G<. iarbă şi de flori la primăvara.

I-o taină pentru cc i-a trebuit ^ Iui Dumnezeu acest clondir ele singe (dizgrațios şi greu de mînuit), cînd gîndul se putea, de-o pilda, stnnge,

pe-anpa unui flutur, 0:-i între două foi de trandafir, ca^e- aşa frumoase cînd se scutur pA-al straturilor verde cimitir.

De eîte ori îmi simt putrezăciunea m
care sufletul mi-ai răsărit, eu, Doamne,
nu-ți contest înțelepciunea da-mi zic c-a
şasea zi ai obosit.
[CÎND FINUL
COSIT...}

Cînd fînul cosit miroasă a
vară sfîrşită, a flori, spre
zarea pămîntului joasă, eu
seara, cu basmul cobori.

Ş' greierii sună-pămîntul
s-ar zice că murmură,
plin de eîntece-n ceasul
senin, cînd tace şi apa, şi
vîntu/.

ÎNTRE OGLINZI

Aprind candela anume, ea
clipeşte-n ceea lume. Ceea

Şapte uşi s-au dat în lături.
Au intrat, cu paşii rari, şapte
domni în haină neagră,
lăcrămînd sub ochelari.
lume cine-o ştie ? Străvezie, cenuşie...
Lingă doamnele acestea,
despletite, fără număr, s-au
oprit şapte odată şi le-au pus
un braț pe umăr.'

M-am întors țipînd spre dinsul.
,,Cit de cunoscut îmi pari, vreau
să te privesc în față, domnule cu
ochelari !..."

Din pădurile oglinzii, mă
pîndeşte iar. îl simți ? I-am
văzut sub haina neagră vîrful
aripei cu zimți.

Candelă întîrziată, te-am
aprins tîrziu, anume, să
clipeşti doar pentru mine. Tu
clipeşti în ceea lume.

[ACUMA CÎNTECUL S-A SFÎRŞIT...]

Candelă mtîrziată, cine, oare,
ne momeşte ? Ochiul meu,
clipind, clipeşte în atîtea lumi
deodată. '
•10*2

Acuma cîntecul s-a sfîrşit. Nu ştiu
de-i bine ori rău. Din frunzc-am
cîntat. Dumnezeu, lîngă mine
stînd, mi-a şoptit.

De fapi nu era Dumnezeu, *: a rom. Şi cîteodată-avea glas de ■ m. „Sărbătoreşte, mi-a spus el, eîmpii dezmierdate şi creşte..."

Şi ca. o pasăre neînvățată m-am apucat să cînt. Eram mirată şi bucuroasă, şi nici n-am simțit cum trece anotimpul fericit !

Zburați, cântece, zburați de pi- : te, şi scuturați-mă de pământ .0 moarte, şi preamăriți natura-n care încă e linişte şi-nțelepciune-adîncă.

[CA NIŞTE PAŞI'...]

Ca nişte paşi, ea aripi muiate-n lumină trec amintirile peste sufletul meu, şi fermecată de zborul acesta, senină, asemenea zărilor, toamna, sunt eu.

Vin amintirile către inima mea ca navele care se reîntorc de depa: te, şi pe covertă, dulce povară şi grea, ele-mi aduc bucuriile dragostei moarte.

Poate că — cine ştie — chiar tu le-ai trimis, ca-n plasă de fire vrăjite să mă-mpresoare şi să mă ducă spre tine prin poartă de vis, cum duce pescarul prada fără de pasaje.

#34
STRĂBUNII

Simt în mine neliniştitul vostru suflet, străbuni de mult putreziți în țărîna străvechii Ilelade, semizei îndrăgostiți dc-adevăr şi frumos, iluştri nebuni, în fața cărora însăşi puterea timpului cade.

Simt în bătăile inimii mele-arză torul elan, şi-ndrăzneala, şi chinul ce v-a făcut să săpați marmora albă de Păros, ca şi cuvîntul viclean în care pîlpîie sufletul vostru, corăbieri şi pirați.

Curtezane şi filozofi libertini, pentru ce mi-ați lăsat firea voastră-nsetată de aur şi desfătare, de dragoste multă şi-amețeala oricărui păcat, curtezane şi filozofi ai Greciei arse de soare.

Vă simt retrăind în sîngele meu laolaltă, vă blestem, sînt mînctră de voi şi sufăr prea mult —■ moştenirea ce mi-ați lăsat-o e grea şi-i bogată, străbuni putreziți în țărîna Heladei, demult.

1934

CIUTA

Din umbră şi desişuri o ciută naltă sare
Ca-n basmul Genovevei, speriată şi
fugară, cu nările pe dunga de vînt
tremurătoare, neîncrezătoare-n pacea
clin juru-i, se-nfioară,

Picioarele-i sunt nalte, subțiri, atente, pline de tresăriri nervoase, abia s-ating de stîncă. Grumâzu-ntors şi neted, cu şnurul unei vine, de-o grație perfectă, tot mai zvîcneşte încă.

Sub pielea ci lucioasă eu păr catifelat şi sumbru ca-nnoptarea, ca fumul şi ca ceața toții mușchii se-nfioară, şi-n trupul nemişcat auzi cum bate parcă, înspăimântată, viata.

Atentă şi-neordată, pe cer se profilează atît de lămurită, c-o clipă ciuta pare, aşa cum şade-n coasta pădurii şi veghează, o piatră viu cioplită, simbolică-ntrupare.

1934

FLOARE RARĂ

Cimdv.a, pe vrejul sufletului -mei-: o J'loare-a-mbobocit, o floare rară, ce se numea iubirea, însă eu am rupt-o şi-am lăsat-o ea să moară.

De-atuncea sufletul, bâtrin şi ooosit, n-a mai putut să deie altă floare ea dînsa, care timpuriu s-a vestejit, frumoasă şi plăcut mirositoare.

FATA DE CINCISPREZECE ANI

m

Şi-adesea dorul florii minunate şi unice, pe care n-am ştiut s-o strîng pe veşnicie dintre toate, asemeni unui ghimpe m-a durut.

1034

Fata de cincisprezece ani şi jumătate unde-i ? Era la chip ca mine şi cozi purta pe spate ; mi-i dor de voioşia, de îndrăzneala ei, acuma, cînd nădejde şi visuri mi-s uscate.

O caut în inima mea bătrînă şi seacă, în ochii fără zîmbet şi-n gura mea amară pe-adolescenta care nu m-a vestit că pleacă şi care spune lumea c-arn fost odinioară.

Aş vrea măcar alături de mine să mai vină, cu păr rebel, cu suflet de-a pururea bogat,, şi-n ochii goi şi singuri privirea ei lumină să-mi verse şi să-mi zică : ,,Eu încă n-am plecat

ÎNRUDIRE

• • „ moa nu-i vina nimănui

Inima mea-i ca țărna-n care toate îşi au înfipte trainic rădăcina ; iubirea, ura, şi chiar gîndul, poate ca-şi trage clin adîncul ei lumina.
Străbuno, chipul tău i-aşa divin, că piatra-n care-i migălit respiră viață şi-aievea parcă buzele suspfn pe palida şi oacheşa ta față.

SA PI
10

De-aceea cred că cerul m-a făcut cu
inimă cu tot aşa cum sînt şi, cum
vorbeşte biblia, din lut, legîndu-mă
cu totul de pamînt

1934

NAUFRAGIU

Sapho, te vad ca şi aievea, frumoasă străbun
aşa cum vechiul basorelief te arată cu dulci
palori de fildeş şi de lună pe-obrazul supt şi
fruntea ta curată.
Cu ochii adînciți şi arzători, pe care
pleoapele-ostcnite s-au lăsat ca doua
vinete petale-a-unei flori,' iar nările
sculptate chiar se zbat
Basmul dragostei noastre nu î-a uitat apa
cea stătătoare a inimii mele, cum nu uită
Şi nu ştiu ce enigmă mai pluteşte in
jurul pătimaşei tale guri, ce deşiri
nat şi tainică zimbcste plebeicei
batjocure şi uri.
lacul nuferi c-a purtat, sau, în zori, că
noaptea oglindise stele.
Amintirile ca algele şi mîlul mă cuprind; şi
iată-mă împotmolită, tristă barcă, fără

Iar dac-aş îndrăzni să te sărut în lutul
modelat şi ars la soare de peste-atîtea
veacuri ce-au trecut, m-ar frige gura
ta nemuritoare.

1935

Ca cerul peste ape mă aplec peste
sufletul meu singur şi trudit, lumini
şi. umbre ca-n oglindă trec şi toate
doar de tine-au •povestit.
catargul voinții şi cîrmă de gînd, Cine
către țărmuri are s-o întoarcă ?

1935

TORENTUL

Din adîncuri neştiute nici de mine, cheamă
sufletul imaginea pe care a scăldat-o şi
tremură de bucurie şi ele teamă văzînd că
nici o trăsătură n-a uitat-o. ^ •

Astă-noapte ploaia scoborî din nari- un
torent de munte, care-acuma saltă,
străbătut de raze şi-ndrăgit de flori, către
şesul unde îl aşteaptă-o baltă.

SEARĂ DE PRIMĂVARĂ

Cu mu de ochi ceru-ntreabă de tine — ce
mă-nvățaseşi limba să i-o ştiu — şi-a
tresărit noianul tăcerilor din mine la
glasu-i de lumină,, ca o dojană viu.

Copacii de pe strada noastră mă-ntrebară
amestecându-şi umbrele sub paşi, zvonind
din crengi chemări de primăvară şi eu,
simțindu-mi sufletul de-ocnaş

tăceam ; dar iată că tăcerile din mine s-au rupt
ca gheața de pe rîuri şi-au pornit sa punga —
nu ştiu, pentru mine, pentru tine sau pentru
dragostea dintîi, care-a murit. '

1936

Fața ei sclipeşte vrajă-nşelătoare şi-1
ademeneşte, mincinos tezaur ; stele mari şi
nuferi desfăcuți în floare par s-aştepte-acolo
pe-o tavă de aur.

Şi torentul n-are pic de somn pe prund, vrea să
vadă totul bine şi cle-aproape ; cînd va Ci acolo

nămolosul fund lacom o să-1 sugă şi-are să-
1 îngroape.

Şi-n beznă-o să se-ntrebe torentul chinuit
„Dar unde e comoara de nuferi şi de stele în
care-atît crezusem, pe care le-am iubit Şi
viața mi-am jertfit-o ca să ajung la ele ?

MÎNA TA

c:î 0 f/unza mare, pală, ce s-a scuturat pe
iruntea mea, să stcie răcoroasă, şi, cind
pe umeri câteodată mi se lasă eu ştiu de
eşti sau nu eşti supărat.

Io. parul meu ce albe-s degetele mîinii
tale Şi-aşa de visătoare, că de femeie-mi
par ' dar ard şi dor pe brațe pînă la umăr

Mina ta nu-i fără de temei fierbinte, sau
rece, grea ca plumbul, sau uşoară ; eu
vorba i-o-nțeleg, şi ea nu minte, cum are
obicei stăpînul, bunăoară.
goale da-mrzic că au în vîrfuri şi-n podul
palmei ja

Ş.tiu once lmie sau vinişoară albăstrie a
mi mu tale, orişicît de nensemnată după
cum şi dînsa pe de rost mă stic şi sa mu
mai uite n-ar putea vrodată.

[EU NU REGRET...1

Eu nu regret povestea de iubire; clar e nespus
cle trist şi de ciudat să simți că-ascmeni unui
fir subțire ceva frumos din tine s-a sfărmat.

Şi nu mai ştiu anume ce, şi-anume cîn3; căci
toate ca-ntr-un vis s-au petrecut, de-ți vine să
porneşti, de alții întrebînd de-au fost aievea cele
ce-au trecut,

CUM POVESTEŞTE VIAȚA

BELȘUG TRIST

Inima mi-i pom împovărat de
rodii sîngcrii ;
le-am scuturat, şi nu s-au scuturat şi
trebuie să vii.

Ramurile să se-ndrepte vor
către cer şi soare Uşurate, tu
ştii că doare bogăția lor culege-
le cu mina ta pe toate.

La-ncheietura mîinii mele-ascult cum
povesteşte viața, şi mă mir,' şi-mi
amintesc şi-acuma c-ara fost fir de
iarbă, şi-am fost scoică, mai demult»;

Şi poate mai-nainte-am respirat
pe-n tinderile vaste, şi-am
privit în față cerul tainic şi-am
dorit să nu mai fiu ocean, şi-am
fost uscat.

Eu ştiu ce simt copacii care cresc;
şi fructele pe creangă cînd se coc,
ce simt vulcanii care izbucnesc, c-
am fost copac, şi ramură, şi foc.

DARURI

Cu şerpii pe nisip am stat la soare şi-am mers la vînătoare şi-am ucis, în piatră spaima gîndului mi-am scris cînd îmi făcusem brațe din picioare.
Şi cîte somnuri nu mi-au trebuit ca de la capăt truda să mi-o ieu, şi multe le-am uitat dar pururi eu am fost, şi niciodată n-am murit.

mi

LECTURA

Tu eşti în inima mea ca un dar neaşteptat şi mult prea scump, pe care îl cercetez mirată iar şi iar, cu-aceeaşi nesecată desfătare,
Eşti tainica-mi putere şi mîndrie, > de cînd te ştiu mi-i cerul mai aproape şî nu mai pot durerile să vie, să-mi tulbure-ale sufletului ape.
Din cînd în cînd, cu buzele-**O** ating, căldura mîinii tale s-o euleg, şi bucurii
Tu mi-ai făcut țărîna mai uşoară şi inima aşa de dulce grea,, ca ramura ce toamna se-mpovară de greutatea roadei de pe ea.
trecute să-nțeleg eu nu-ndrăznesc, de teamă să nu plîng.

INSOMNIE

Asemeni unui mare cer cu stele, mi te-ai răsfrînt în suflet ea-ntr-un lac, şi-adînci de-atuncea-s gîndurile mele/ ae aur glodul inimii, sărac.

Aceste toate să ți le plătesc nu voi putea, ei lasă-mă măcar, risiptorul meu, să te iubesc, din darurile tale dîndu-ți dar.

1936

O carte-mi ține-ades tovărăşie şi-a mai rămas pe rîndurile ei, ca pulberea de soare străvezie, lumina unui gînd din ochii tăi.

£°?pte' caută mai bine
in burduful tău cusut cu stele capatnul ce mi se cuvine somnul meu şi visurile mele.

Stau astfel vremea fără s-o mai număr $ mă-nşeală visul bun şi mă gîndese că-mi urmăreşti lectura peste umăr, •şi, dacă taci, e pentru că citesc.

1937

In zădar cu fața la perete " m-aş întoarce, că din orice parte ma pnvesc, de dincolo de moarte Şi de vreme, tristele portrete.
să ne-ntîlnim mereu în cîte-o stea, la care încă de copii priveam cînd răsărea-n anume ceas la geam,
şi eu şi tu spuneam : „E steaua mea": *

Şi-asemeni stelei, va fi fost şi-o carte care-n aceeaşi vreme să ne placă mie-ntr-o parte, țic-ntr-altă parte a strimtei lumi ; şi cine ştie dacă ne-am despărțit cîndva cu-adevărat privirile pe cer şi paşii pe pămînt, de vreme ce ni s-au amestecat într-un universal şi orb alint...

Ceasul e, sau inima ce bate?
Din **adine de suflet mai aproane vme să-nfloreasc̆ă sub pleoapă amintirea dragostei bogate**

TRIUMFUL IUBIRII

Motto:
„Lingă fereastră.- unde-n colț Luceafărul aşteaptă...'[1]

Emines cu

Aş vrea să fiu ca aerul uşoară, şi să mă sui la cer, şi să-1 sărut, de bucurie că se desfăşoară deasupra mea şi-a ta şi c-a făcut
Aş vrea să fiu ca aerul uşoară şi să m-ating de toate ce-ai atins, sărutul meu de-a pururea aprins să fie-acela care te-nfăşoară ; cînd-vei privi-ntr-o apă, să mă vezi, si clătinarea fiecărei flori aminte-aducă-ți că de-atîtea ori nc-au cununat macabrele livezi, şi mina mea pe umeri ți-a fost stat acolo,-n întuneric, ochii mei şi-amestecară lacrima cu-ai tăi mult mai-naintea primului păcat.

Ții minte limba-n care mi-ai vorbit întâia oară, şi-n ce țară-anume, şi cîte trupuri am schimbat şi nume, cînd trecătoare morți ne-au adumbrit ?

Eu nu mai ştiu, dar amintirea; ta e ca un fir pe care-), simt prin vreme, Şi[1] nu m-aş rătăci, şt nu m-aş teme decît în elipa-n care m-ai uita.

Atunci, a ti tea lumi ce plămădiră
cu truda lor fiinţa noastră, una,
s-ar sparge-n haos pentru totdeauna
ca să desfacă ceea ce-mpletiră.
Din cer, ca dintr-un pom, cînd s-ar desprii
ciocnindu-se bezmetice-ntre ele,
ca focuri de-artificii ; şi din stele,
ca la-nceput, un soare s-ar aprinde,
împrăştiind pe-ntinderea albastră
noi sateliţi, că viaţa n-o să stea...
Şi fiecare, surghiunit pe cîte-o stea,
am aştepta-o seara la fereastră
şi-am spune tresărind : „E steaua mea".

.VORBELE LA CARE MA-NTORC

Vorbele la care mărntorc uneori ard ca nişte Clacări pe ccmori. Aş vrea să scriu despre oameni săraci, despre dobitoace, despre copaci.

Universul meu vesel sau crud aş ,vrea să-1 sun şi să-l aud, nu ştiu, dar dintr-o dată mi-

Fie, numele meu nu va rămîne, nimica n-am desăvîrşit. în amurg privesc la ape care totuşi curg şi se-ntîlnesc în mările regine.
Sicriul meu va fi mic, va fi mic, undeva, în pămînt fără glorie stind, mîna mea ca o frunză uscată de vînt, o să fie uitată-n curînd.

[IUBIRE A...]

Iubirea.-N jurul ei frumoase-s toate, de-ţi vine să-ngenunchi, şi de mirare ţi-i sufletul mai fraged ca o floare, înmlădiat pe lanuri de păcate.
i jale şi dor, şi-s ca un steag în lumină, multicolor.
Sunt oameni trişti, sunt oameni care mor în ceasu-acesta, însă tu nu vezi decît prea sus — albastrele livezi a unui cer ce rîde tuturor.

Din creştet pînă-n sprintenul călcîi simţi viaţa ca un val domol şi. plin, a cărui spumă spulberă spre sm o bucurie fără de temei,

ce creşte-n tine-asemenea c-un soare,
de-ţi vine să-nlinzi braţele spre zări,
pământul să-l presari cu primăveri,
aşa cum ai zvîrli — glumind —- o
floare.

3937

Prin somn, ca printr-un zid voi auzi cum se
loveşte-un ram de cercevea, cum plînge
lîngă mine cineva încet, de parcă m-aş
putea trezi.

ULTIMA ZI

Cînd wmuri, ştiu că va fi o zi
frumoasă, voi culege-n palme soare şi
voi simți întîia sărbătoare, gîndind că
mii ne n-am a mă trezi.
Şl dintr-o dată totul sub pleoape
căzînd adînc spre liniştea de-apoi,
Copacii, doar de dînşii de-o să-mi pară rău, cînd îi
voi vedea cu ceru-n brață vestind la geam ciudata
dimineață în care toate trebuie să moară.

Mâ va cumprinde-o dragoste nătîngă de mine,
lacrimi tulburi de pămînt în colțul gurii mele-or
să se strîngă şi voi zîmbi, mirată că mai sîntv

Dar pe neaşteptate o să crească [v] o noapte pe
deasupra frunții mele, şi deopotrivă, zîmbete şi
stele, departe, mai departe-or să pălească.
Adună-mă la pieptul tău. Pe-aproape simt țara
amintirilor comune, în care încă dragostea n-apu'ne.
Să mergem. Cu-o bătaie de pleoape am şi ajuns ;
pămîntul c uscat şi cîte ploi pe-aicea n-au trecut, dar
ca-n totdeauna, eu voi fi aproape,
şi totuşi prea departe, lîngă voi.

193?

ȚARA AMINTIRILOR

noi suntem de-asemenea din lut, eu plîng şi
tu zîmbeşti — şi-am şi uitat Mai arde-n
capul crîngului şi-acum frumosul ceas de
vrajă şi de seară ; . pe lîngă noi, tovarăşă de
drum, tăcută, luna plină-o să răsară. Să
mergem reculeşi, destăinuiri prea multe
sunt în liniște, nu-i nime şi inima, de-atîta
frăgezime, se teme c-ai sfărma-o sub priviri.

>202

Din tot trecutul, cum culegi o floare
îndepărtînd frunzişul în pădure, hai, pîn'
nu vine toamna să ne-o fure, să regăsim
întîia sărutare.

Că ţara amintirilor comune
luceşte-n- stropi de lacrimi sub pleoape.
atît de-ndepărtată şi de-aproape
(şi mă-nfior, gîndindu-mă că-apune).
Dar, cade stropul, visu-ntreg apune.

VIS VEGETAL

Motto:

...Crescu Ia fereastra împăratului un brad nalt jşu frumos de era minune eum de crescuse într-o noapte."

(Rodiile aurite din Basmele românilor de P. I s p i r e s c u)

Aş vrea să fiu copac şi-aş vrea să cresc
lingă fereastra ta, te-aş auzi şi-n voie te-
aş privi întreaga zi. M-aş apuca şi iarna
să-nfloresc, ca să te bucuri.
Păsările cele mai mîndre-ar face
cuib pe creanga mea şi nopţile
mi-ar da cercei de stele, pe care,
ca pe frunze, ţi le-aş da. Prin
geamul larg deschis, de-atîtea
ori m-aş apleca uşoară, să-ţi
sărut
cînd părul ce pe frunte ţi-a căzut, cînd
buzele, cu buze moi de flori. Spre toamnă
ma-ş juca, zvîrlindu-ţi mere şi foi de aur
roşu prin odaie, cu-a ramurilor tînără
putere ţi-aş apăra obloanele de ploaie. Şi,
cine ştie, poate că-ntr-o seară de primăvară,
cînd va fi şi lună, va trece prin grădină-o
zînă bună, , făcîndu-mă femeie să fiu iară.
Atuncea sprijinindu-mi de pervaz
genunchiul ud de frunze şi pămînt, cu părul
încă doldora de vînt, cu rouă şi cu lună pe
obraz, eu ţi-aş sări în casă, şi senină (uitînd
de-atîta vreme să vorbesc), cu cîte-un cuib
în fiecare mină întinsă, aş începe să
zîmbesc.

1937

[CÎTE LUCRURI...]

Cîte lucruri au sunat inimii melc ? Grabnic a trecut
pe fața mea umbra, și tu, luminătoarea vremurilor
duse, toamnă, de ce întîrzii ? Soarele tău străbate
departe-n urmă prin zare de copaci desfrunziri. Văd
casa-n amurg tupilată, castanii de aur domnind.
Acolo am fost tînără, acolo, demult, în altă parte
visam să mă duc,

•*im*

acum să mă-ntorc mi-e teamă —
vechile ziduri n-or fi căzut ? Seara
dacă va fi albastră voi mai vedea
umbra unei femei în rochia ei
lungă, frumoasă, umbra unor ani
minunați.

' SCĂLDĂTOAREA-N ZORI

Călcîiiul ei ca soarele scînteie, ducîndu-se spre
lac să-şi spele fața de cer, zglobie trece
dimineața, pierzînd conduri de aur prin alee.

S-adună norii toți să-i facă scară, genunchiul i se-
ndoaie luminos. Ea, dezbrăcîndu-şi haina,
scoboară — s-ar bate pentru dînsa Făt-Frumos.

încearcă-nfiorată primul val, din fund vin peştii,
palma de-i dezmiar fac trestiile semne către mal c-
au început şi apele să ardă.

Plutește printre nuferi zîmbitor. al dimineții
chip împărătesc eînd fără veste broaştele
pornesc să cheme valea toată-ntr-ajutor.
unde pămîntul pururea e ud, nici gîndurile
tale nu s-aud, şi-n ochii tăi. nu tremură
măcar o stea, din eîte altora răsar.

Pe unde-mi vor fi buzele şi nara cea lacomă de flori,
cînd primăvara; cu giezna-n iarbă, părul roi de-
albine, va trece pentru toți, nu pentru mine ?

[ÎN LUMEA ASTA...]

în lumea asta de n-ar fi culori şi sunete,
uşor ți-ar fi să mori; sau, de-ai putea,
măcar un snop de soare s-aduni şi pentru
viața viitoare ;

Cînd viața, ca o insulă~»sorită,' de unde s-
a desprins cîndva o barcă; mă va uita siab
țărmul său, de parcă nici n-aş fi fost, cu
inima răzbită

de frig şi umezeală, fără gînd, mi-oi
număra mătăniile albe a degetelor
mele tot mai slabe, din care cad
falangele pe rînd.
în lumea asta de n-ar fi culori şi sunete,
uşor ți-ar fi să mori, de n-ar fi porni înalți,
cu ceru-n brață şi pe mormîntul tău — atîta
viață.

1937

DIMINEAȚA-N BALTA

Pierzînd conduri de aur pe-o alee albastră,
trece-n ceruri dimineața, să-şi spele-n lacul
lebedelor fața ; călcîiul său ca soarele
scînteie.

[GU OCHII MEI...}

Cu ochii mei închişi eu pot vedea
atîtea lumi, cît numai creatorul,
cercînd azurul trainic cu piciorul, în
ziua cea dintîi închipuia.

Şi-apoi aleg cuvintele, că ştiu că-s
rude cu metalul care-nşaiă, cu
vremea strălucirea lor se spală, dar,
dacă-s bune, sunetul e viu.

Aleg cu trudă vorbe : cînd înalte, cînd
mici, cînd mătăsoase ; drept unelte, doar
ritmul şi cu rima, ci nimic nu-mi place ; a
doua zi, ce-i gata stric.

întocmai ca Manole, simt eu bine, c-am
să-mi durez atuncea mănăstire în
veacuri, cînd te-oi pune şi pe tine la
temelia versului : iubire.
S-a-ncins cu curcubeul la mijloc, şi-n
poală duce stele vestejite, căzute de pe
fruntea sa de foc la roua cea dintîi.
Pe sub răchite,

de-un sînge tainic apa se pătează (fu
printre peşti, pesemne, un omor),
ascute săbii trestia vitează şi broaştele
fac repede sobor.

Cu burta grea de gheme, robotesc
păianjenii de la un ram la altul
spînzurătoarea. Unde-i vinovatul ? Pe-
aproape, prunduri albe licăresc.

De uvma unui pas cu soare scrisă,
respiră cineva prin pomi şi este pe
buza nenufarilor deschisă un început
de cîntec sau poveste.

1937

APUS

în ape foarte limpezi şi-n lumină, ' sunt ginduri care nu pot să ne vină, sunt îngeri ce-şi contemplă transparența şi lasă să le picure din poală luceferi galbeni, pînă cînd prezența lui Dumnezeu devine materială.

Daeă-aş întinde mîna, l-aş atinge, si rănile lui sîngeră lumină, îmi amintesc de-un suflet fără vină, pe care nu-1 mai am, şi-ncep a plînge.

CASA

Voi fi visat, ori am văzut o casă ce stă-n grădina galbenă şi-ascultă cum cîte una frunzele se lasă pe streşină şi mor de toamnă multă ;

cum cîte una urmele se şterg sub iarbă, dar s-audă ea nu poate picioarele copiilor

1937 picioarele copiilor ghiduşi, care-au crescut acolo-n bătătură, treceau furtună veselă prin uşi şi se-ntreceau cu plopii la statură.

Pe unde-or fi ? Şi-n serile cu lună, şi-acum, de larma glasurilor lor, inima ei de piatră mai răsună şi toate-nchcieturile o dor. _

Doi lilieci deretecă odaia de musafiri, în vreme ce-n pămînt scoboară zidul, ajutat de ploaie, să-i caute pe cei ce nu mai sînt.

v

NU-I VINA MEA

cum merg şi ostenesc pe drumuri depărtate,
N-aş vrea să fiu cum sînt, nu-i vina mea;
mi-i drag pămîntul, dragă dimineața, ca celui clintii om ce şe-nchina la soare, aşa ele dragă-mi este viața.

Nu pot urî nimic, nu-i vina mea —.
presimt în toate ochiul de lumină a celui
fără. timp şi fără vină care-a tăiat clin
beznă prima stea.

Şi ca şi valul, sufletul meu clar
zvîcnind de bucurii şi trecător, de
se revărsă-n calea tuturor, in sine
se retrage mai amar.

Nu-i vina mea, n-aş vrea să fiu cum sînt şi-
mi pare şi mie fără de-nțeles, ulcior stîngaci
şi şubred de pămînt, în care toți strămunii s-
au cules.

Vreau să descopăr lumea, niciodată n-am
crezut, cum spun poeții, că-i frumoasă: însă
astăzi, cu lumină pieptănată, dimineața mi-a
intrat în casă.

Fumegam de somn, cînd am simțit
paşii cuiva lîngă perete — ea dansa
cu trupul arcuit sub priviri mirate de
portrete.

Cu picioare goale ea păşea,
în oglindă răsuna cristalul,
dimineața strămutase balul
fetelor-lumini în casa mea.

şi privind, eu mă gîndeam : e bine să
ii tînăr, cînd afară-i soare. Zi
rumoasă, îți voi pune legătoare după
ît şi-o să te iau cu mine.

DIMINEAȚA
PLtNG MORȚII

Colo-n foc ce plînge şi suspină ? Nu-i copac,
nu-s lacrămi de răşină, e strămunul care l-
am uitat, osul lui. cu pomii cununat.

Ochii lui şi mîinile cum gem..: Şi se
lasă flăcărilor ghem, după cum iubirii
se lăsară într-o neştiută primăvară ;
cum iubirii, soarelui şi vieții,
cînd nu-i năpădiseră scaieții,
pe privirea naltă şi pe trup.
Inima lui, pajişte şi stup,

va fi fost ca inima ta plină cînd treceau,
ținîndu-se de mînă şi zîmbeau gîndindu-
sc : „Departe eşti de noi, şi nu ne temem,
moarte".

Colo-n foc, şi-n pietre, şi-n pămînt, nu
simțiți ce trişti strămunii sînt ? Paşii
tăi să fie mai uşori peste ochii lor

este pieptul lor, peste picioare
ubțirele-n fluier şi uşoare, şi pe
împla lor care-a fost vatră
îndurilor, ca s-ajungă piatră.
clocotitori.

Suflctu-i ca ceara de pios,
pentru somnul felelor mlădii,
creşte pretutindinca pc jos,,
părul lor cel galben, păpădii.

Alţii pentru noi or să se-ndure cînd vom fi
cîmpie şi pădure, că mi-i trupul candelă ş i pi
ine pentru foamea dragostei de mîine.

CRĂCIUNUL ALTORA

Oare pentru cine vine
Crăciunul cu clopoţei şi beteală ?
Nn pentru mine,
nici pentru tine,
care eşti departe şi trist
ca la sfîrşitul povestei lui Crist.
Priveşte pomii drepţi din bătătură
— ei cată totdeauna către cer, şi-n
Oare pentru cine
s-aprind pretutindeni lumi ne ?
Ale noastre s-au stins,
şi-n suflet ne~ai nins,
intunecirae.

Mă gîndesc totuşi la mini le
tale sărutate de zînele
nenorocului, -şi-n inima mea
totuna e cîntec de moarte, cîntec de stea.

TÎRZIU

Copacii spun foşnind : „E-atîta soare, că ţi-ar veni
şi toamna să-nfloreşti" şi-asemeni unor frunţi
copilăreşti stau frunzele la geam nerăbdătoare.

ÎNŢELEPCIUN E

înţelepciune este să respiri uşor, şi după
lacrimi să zîmbeşti, petalele ce cad din
trandafiri şi nu s-aud cînd mor, să le
iubeşti.
ruga lor cea verde parcă cer mai multă
ploaie, mai puţină ura.

Nu te gîndi la mîine, nici la ieri. :
Poate naintea spicelor să cazi, stăpîni
cînd nu sîntem decît pe azi, nu te
gîndi la mîine, nici la ieri.

Dar chiar sub ochii mei îmbătrînesc şi
galbene şi triste se desprind ; pîn'
mîine, cine ştie, mă gîndesc... Şi frunze
cad, şi orele pe rînd.

[AŞ VREA...]

Aş vrea acest poem să-1 ridic ca un val,
s-acopăr cu el partea neagră din lume;
totul să fie alb ca-ntr-un mare spital,
fără morți, fără nume.

*

In vreme ce orele zilei, rotunde şi descreseînd
în lumină,
trec pe dinaintea mea, şi se sfarmă-n grădină,
o, s-ar zice că toate se joacă-n lume, numai eu
cu meşteşugul meu nențeles stau aicea fără să
cos, fără să- țes, Cum voi găsi acestora toate un
nume ?

nu sc văd dccît vîrfuril-e de tuş negru ale copacilor desenîndu-se pe fondul cenuşiu al cerului.

Dintr-o dată străbate un şuier lung şi nostalgic — un tren pleacă din gara de alături, fumul locomotivei lasă clăbuci în urmă. Mişcare prin clasă, toate capetele se întorc spre ferestre... In ochii obosiți de rîndurile cărților şi de veghe, trece ca-ntr-o străfulgerare imaginea dragă a casei...

Cineva din fund a oftat...

CREIONĂRI

Oră lungă, plictisitoare — de sfîrşit de trimestru : se scot mediile, se corectează insuficiențele. între cei patru pereți albi, în băncile mai negre ca oricînd, spinările aplecate exprimă plictiseala, iar ochii ascund sub pleoape preocupări străine de oră. Din cînd în cînd, prin telegrafia fără fir, media scoasă în catalog e transmisă celei cu pricina ; o clipă de şoşoteală, de oftat uşurător şi iarăşi tăcere.

— Ei, ia să vedem, ce-i cu Besapara ?

Marusea nu ştie ce-i cu Besapara şi face o mutră de şoricel necăjit. Se ridică cineva din „bancă" şi, cu o voce uşor răguşită, explică chestia Besaparei, firul se leagă şi Marusea continuă... Fără voia mea mă gîndesc la o zi luminoasă de vară, la o plajă însorită, unde să nu vorbească decît marea cu stîncile şi pescăruşii cu valurile. Scutur capul şi mă întorc la istorie ; de altfel s-a pus **o** chestiune interesantă : „Boierimea în timpul lui Alexandru Lăpuşneanu".

Lida a început s-o ocărască pe biata boierime, că era trădătoare, linguşitoare, crudă — doamna aprobă. E un moment de însufleţire, fetele ridică mâna. Pe fereastră

Ghiocei, an. I, nr. 2, aprilie 1934, p. 10.

INSEPARABILELE

Nu ştiu ducă în clasele mici, Lenuţa şi Sanda erau prietene, ceea ce pot spune, e că în anul acesta se-mpă- cau foarte bine — la cataramă — cum zfceau fetele ; dacă într-un capăt de coridor vedeai chipul oacheş şi zîmbitor ai Sandei, chiar dacă prirrtr-o anomalie a văzului n-ai fi observat-o pe Lena, puteai fi sigură că dînsa e acolo la braţul prietenii ei ; dacă una apărea pe uşa clasei cu bereta pe-un ochi şi cu fularul în vînt, îndată te aşteptai să se mai deschidă odată uşa, ca să-i facă loc şi celeilalte ; dacă plecau undeva, plecau împreună, dacă li se întîmpla ceva, Ii se întîmpla la amîndouă (asta ca urmare firească a mseparabilităţii lor). Denumirea de inseparabilele li se dăduse mai în urmă, era un fel de supraporeclă comună, de iapt însă ele-şi aveau cîte o poreclă aparte binecunoscută şi întru totul motivată. Sanda cea oacheşă şi năzbîtioasă, fu numită Titu Maioreseu, nume grav,' plin de seriozitate şi importanţă, care ar părea nepotrivit cu făptură de ţigăncuşă vicleană, dar fetele poreclind-o nu se gîndiseră la portretul din manual, denumirea-i fu dată din cauza spiritului ei ascuţit, a dragostei de a critica si a neîndurării cu care-şi făcea criticele. (Aici se poate vedea şi seriozitatea noastră: cînd dăm porecle, în loc de a ne referi la aparenţă, noi citărn caracterele sufleteşti). Nu era nimeni, care să n-aibă un al doilea nume (la unii chiar şi mai multe) datorită lui Titu Maioreseu, nu era întîm- plare pe care să n-o comenteze cu o bogăţie de spirit, care stîrnea rîsul clasei şi, în fine, tot Maioreseu era aceea care punea capac la toate. Aceste calităţi sau defecte — cum vreţi — o făceau să fie temută, iubită de multe şi urîtă destul.

Cealaltă, Lenuţa, îi ziceam Archimede, poreclă îndreptăţită prin aplicaţia ce-o avea pentru nobila ştiinţă a matematicii şi pentru fizico-chimice. Multe pozne mai făcuse Archimede, datorită acestei înclinaţii. Ca şi Maioreseu, Archimede are totdeauna pe buze o vorbă potrivită sau o glumă — atîta doar că-i mai tăcută şi mai închisă la suflet. De, ce să-i faci, aşa sunt matematicile !

Ghiocei, an. I, nr. 3, mai 1934, p. 37—38.

DESPRE IUBIRILE MARI

Am să vă povestesc un vis. De obicei e un lucru neserios să povesteşti visuri, ocupaţie cu care se îndeletnicesc babele, Freud şi fetele nemăritate.

Totuşi, cu mare risc, o să vi-1 povestesc.

E un amalgam al tuturor lecturilor mele de la 15 ani, toate iubirile mele pentru care am plîns (în orele de algebră), cînd le citeam pe sub bancă.

Mă găseam într-un decor de basm, probabil în insulele Hav^i, portocali, cipri, nenumărate grote luminate (deşi asta nu e imposibil) de lună.

Ştiţi d-voastră cum e în visuri, totul de-a-ndoaselea.

Marea se revărsa nu știu de unde, de sus și totuși nu erau valuri, copacii stăteau echilibristic pe propriul lor vîrf și clin rădăcinile lor parfumate, care nu știu de ce fumegau — răsăreau chipuri.

Iată, Romeo si Julieta, palizi, cu pletele confundate cu vegetația din jur, aleargă pe țărmul abia luminat și se îmbrățișează.

— Iubito, s-aude eiocîrlia !

— Nu, nu, e privighetoarea.

Totuși o ciocîrlia, noaptea s-a sfîrșit și Romeo trebuie să plece în exil.

Sînt tristă. Mă gîndesc că de acum nu se vor întîlni decît în cavou.

Da, e mare iubirea aceasta, care a putut învinge ura și moartea.

Dar n-am anucat să-mi revin și se luminează puternic ; pe o pajiște ia picioarele unui deal, un castel. Parc-aşi fi fugărit o furie albă. Dar nu, e Marguerite Gauthier; Armând Duval îi pune șalul pe umeri.

Cu emoție recunosc fața ei străvezie în care ochii ard fericiți.

în curînci va muri, dar nu înainte ca Armând Duval s-o părăsească, nu, și-aicea-i prea multă tristetă și dac-as putea, aș sili femeile să-ți sărute mîna (o, multe femei pe care le cunosc) ; să-ți sărute mîna, Marguerite, pentru că nu se mtîmplă des inimă ca a ta[20]

Peisagiu! fuge prin fața mea.

Grotele își mișcă stalactitele, ele se lovesc unele de altele și aceasta e o muzică minunată, în care disting clinchetul de pahare.

Pricep despre ce-i vorba. Manon Leseaut și de Gricux petrec. Ei n-au de unde prevedea drumul acela lung-peste ocean, despărțirile nenumărate și moartea într-un pustiu dușman.

Dar nu-i nimic, iubirea lor ti

fruntat ceva mai mult decît

Insă nu vreau să mai stau aici.

E așa de trist să-mi închipui capul grațios al lui Manon îngropat în nisip. Dumnezeule, cîtă liniște !

Și de unde au răsărit munții aceștia ?

Un călăreț ține pe șa o femeie.

Manteluța ei neagră alunecă de pe umeri și Carmen spune : știu că ai să mă ucizi ; o pisică ne-a tăiat drumul, mi s-a zbătut ochiul stîng, însă nu vreau să trăiesc decît liberă.

De data asta n-a mai trebuit să fug ; calul mergea repede. în curînd eram singură și mă așezasem jos obosită.

Atunci am văzut, venind spre mine un bărbat și o femeie, aproape bătrîni. Hainele lor erau simple, fețele liniștite, atrăgătoare.

— Dar voi cine sînteți ?

— Ce căutați aici, în țara iubirilor mari ?

Fără să-mi răspundă, s-au așezat lingă mine, și tacticos, cum fac bătrînii au spus :

— Nu Știm despre ce vrei să vorbești, noi, slavă Domnului, ne iubim de 40 de ani, de cînd ne-am luat.

*

Și m-am gîndit : moartea, destinul, disprețul, nu-ți trebuie decît tinerețe ca să le rîzi în nas.

Dar patruzeci de ani ! Asta e dragostea cea mare !

laşul, luni 1 i» mai 1938.

ÎNGERII

Nu știu dacă exista îngeri. Oamenii s-au gîndit la tot Ceea ce nu sfat și au creat îngerul. Această ființă drăgălașă și totuși imaterială ocupă un loc de seamă în religia și literatura lor.

Nu voi vorbi bineînțeles de îngerul cu sabia în mînă, care a stat la porțile raiului după izgonirea primei perechi, ci de îngerul blond, bucălat şi terestru, de care ne servim pentru metaforele şi nedumeririle noastre.

Poeții (totdeauna oamenii aceştia şi-au făcut un ideal din a

nu pricepe nimic) au crezut că femeia, mai ales cea iubită; e un înger.

De fapt, nu se ştie dacă erau siguri pentru că o mai numeau şi demon, floare, zînă etc. Dar oricum o asociau întotdeauna în mintea lor cu ceva gingaş, supranatural,

Aceasta a fost o mare greşeală şi una din cauzele pentru care îngerul a decăzut.

într-o vreme am stat şi eu printre îngeri (într-un cămin sau internat de domnişoare). Unul vroia să se mărite cu o maşină, altul cu o vilă.

Copiii sînt şi ei îngeri (cînd mamele se supără, nu ezită totuşi să-i numească diavoli) acesta este un fenomen firesc: îngerul trebuie să cadă. în privința copiilor, care în majoritate se ocupă cu stricarea a tot ce există : cuiburi, ghete, mingi, geamuri, care spun minciuni şi-s vanitoşi, şi după Freud chiar libidinoşi.

Nu ştiu la ce s-o fi gîndind lumea cînd le zice îngeri. Cu puțină psihoanaliză, teremenul s-ar explica aşa : ,,aş prefera să te faci înger şi să te sui la cer".

M-am întrebat adesea de ce omenirea a inventat îngerul. Poate din plictiseală.

Dar neamurile cele mai primitive (care n-aveau de ce se plictisi) îl cunosc.

Ori este invenția unui.om urît care suferă de bătături şi de măsele (de aceea îngerul a ieşit imaterial) Şi avea nevastă urîtă (de aceea îngerul a ieşit frumos, cu aripi, aripile fiind o garanție a unei mai rapide dispariții).

Omul acela suferind şi-a mărturisit suferința, ereînd îngerul.

Dar cîte nenorociri i s-au întîmplat de atunci acestui simpatic personaj !

Mamele, poeții şi3 îndrăgostiții l-au coborît printre noi şi l-au banalizat.

îngerul, şi luna, de dînşii trebuie să ne ferim în poezie ca şi i'n viață.

De aceea să nu ne mai comparăm iubitul cu îngerul; , să-1 lăsăm să se urce pe aripile lui străvezii, undeva sus. în alt veac el va coborî din nou în versurile noastre. Va fi proaspăt, nefardat, cu rochia frăgezită de cer şi va ateriza pe umărul unui mare poet, încă necunoscut.

*

Să nădăjduim că va fi un înger cu destulă personalitate ca să nu se lase comparat cînd cu femeile, cînd cu copiii. Vă închipuiți un rol mai nobil, pe lîngă acela de,metaforă.

Poate că una clin mîinile lui va ține' flamura unei păci veşnice şi poala i'i va fi plină cu fel de fel de sticluțe cu elixiruri. pentru frumusețe, pentru bătături, pentru etc.

însă toate acestea sînt visuri. în vreme ce eu scriu, eîrduri de îngeri au ieşit la plimbare pe Carol. Unii sînt înalți, alții nu pot merge, alți stau în cărucioare dar pri- eît de tineri, ei .întind mînuțele lor. albe şi grase spre tot ce este strălucitor şi trecător în lume : vitrine, automobile şi chiar tramvaie.

încă o caracteristică pe care o uitam : rngerii n-au, sau nu se cunoaşte că au sex.

Cu drept cuvînt e o minune, cum de s-au înmulțit aşa." Astăzi îi găsim în gura tuturor poeților, îndrăgostiților sau chiar a oamenilor de stat. cînd vine vorba de. „îngerul păcii".

MAGISTRATA

N-aş vrea să se spună că fac feminism. Feminismul, aşa cum îl văd cu, nu ,.se face", e un fenomen natural, care se întîmplă pe deasupra noastră şi la care contribuim fără să ştim..

O femeie se urcă într-un avion şi trece Atlanticul, alta scrie o carte sau descoperă un nou element chimic, altele din ce în ce mai multe umplu universitățile. Toate fac „feminism". Ceva mai mult. Fiecare bărbat care-şi respectă ca pe un tovarăş soția, fiecare profesor care explică studentelor lui. face feminism şi-n măsura în care Cultura înseamnă dreptate, fiecare om care citeşte o carte face feminism.

Şi, în felul acesta, îl fac şi eu.

Am discutat cu un coleg, viitor magistrat, problema criminalității şi a pedepselor în legătură cu nebunia.

D-sa era de părere că oricum individul trebuie pedepsit pentru că : nici o crimă fără pedeapsă (asta în latineşte).

Şi ochii lui fericiți străluceau de bucurie că şi-a amintit propoziția latinească.'

„Dar, i-am spus eu, dacă d-ta ai fi acela ? S-a speriat „Cum ? Eu sînt sănătos !" ..Oricui i se poate întîmpla într-o bună zi un acces de epilepsie. Sîntem sănătoşi pînă într-o zi. îți cunoşti toți strămoşii ?" „Nu." Şi am căzut încetul cu încetul de acord, că în ciuda faimosului principiu formulat latineşte, un criminal nebun nu poate fi pedepsit.

însă toate acestea după ce viitorul magistrat s-a simțit puțin în pielea acelui nenorocit, care făcea obiectul discuției noastre.

M-am întrebat atunci, cum ar putea un om să judece drept, situații în care niciodată nu s-ar putea el însuşi afla ?

Magistrații (totdeauna bărbați) judecă de-o pildă crimă de pruncucidere, de.avort şi viol, şi totuşi ei nici în închipuire nu pot simți ca o fată care-şi aruncă în fîntînă copilul, ca o femeie care-şi provoacă sau provoacă un avort, sau ca una care este violată.

Totuşi ei trebuie să aplice nişte texte moarte de lege (fapte pentru ei tot aşa de străine, ca acelea care se petrec în clipa asta în altă planetă).

S-a întîmplat ca vreo cîțiva bărbați să- înțeleagă dramele unui suflet feminin. Amintiți-vă de Tolstoi, Flau- bert, Balzac etc.

Dar nimeni nu va pretinde că viitorii şi prezenții noştri magistrați sînt Balzaci şi Flauberți.

Şi, fără să fac feminism, mi-am zis că multe lucruri trebuiesc judecate de femei. Un bărbat nu naşte. De ce>să aibă pretenția de a simți şi a înțelege o mamă ?

E tot aşa de copilăresc ca şi atunci eînd o femeie ar vrea să simtă milităreşte.

Bineînțeles, nu se vor face magistrate din tinerele noastre duduci, preocupate exclusiv de linia buzelor lor fardate.

Toate acestea rămîn adevărate pînă în clipa cînd cineva ar dovedi că justiția nu are nici o legătură cu psihologia şi cu complexul vieții trăite şi că, dimpotrivă, totul se reduce la formularea cit mai corectă a unui text oarecare.

laşul, mai 1938.

STUDENTA

Tînără şi bizară creatură, studenta a apărut în viața tîrgurilor noastre universitare acum 60-70 de ani.

în alte țări, mult mai de timpuriu, dar niciodată nu cred să fi fost (cel puțin la noi) mai rău înțeleasă și mai puțin iubită.

într-o toamnă coboară din tren la Iași. București. Cernăuți sau Cluj. are un taior nou, o servietă la fel. e întovărășită de mama sau de tata.

Obrazul ei nefardat se întoarce la dreapta și la stînga și cu mîndrie și entuziasm ; ea strigă din ochi tuturor : sînt studentă !

E adevărat că tutela mamei o supără, dar va rămîne singură ; și într-adevăr mama pleacă.

în neprimitoarea cameră mobilată, stă pe marginea patului și nu poate dormi ; își amintește de grădina de-a- casă, de frații mai mici, de cîinfele din curte, toate sînt parc-ar fi murit, și studenta plînge.

La universitate, a doua zi totul e copleșitor... larma, zidurile prea înalte, îndrăzneala viitorilor ei colegi. Undeva în colțul inimii, studenta se gîndește : voi învăța, voi avea note mari, pe urmă o să cîștig bani și o să-i trimit acasă.

Desigur, i se face curte, chiar dacă nu-i frumoasă, e tinără. Studenții îi fac loc lingă dînșii și se întîmplă s-o privească lung cîte un profesor.

Ea se gîndește la gospodăria grea ele acasă. O vede pe maică-sa aplecată deasupra fierului de călcat și dintr-o dată pășește agresiv, privește' drept la oameni ca și cum le-ar spune :

Eu am să înving...

Dar felul ei de a fi nu place nimănui : nici proprietă- resei, nici colegilor, nici profesorului sau asistentului care au privit-o lung.

Nu s-a împlinit luna. și studenta vede că n-au să-i ajungă paralele : îi trebuie cărți, masa e scumpă și dacă se .duce necoafată la curs, colegele zîmbese.

Atunci își face prieteni, împrumută cursuri, învață să zîmbească plăcut.

Și felul ei de a fi nu place nimănui. ..Emancipată", spune doamna proprietăreasă, cînd o vede vorbind cu băieții.

Studenta nu dezarmează. Dar în fiecare vacanță i se spune acasă : cartea e scumpă și nu-i pentru fete, caută să te măriți curînd.

I se găsește chiar un pretendent.

Ea spune : nu-1 iubesc și se gîndește : li-f greu de mine.

Acum, fără voia ei se gîndește la bani, la un măritiș avantajos, la moarte și tocmai în clipele acestea de grea cumpănă apare El (scris cu literă mare). îi vorbește frumos, o îndeamnă să se .distreze, să fie curajoasă.

Se duc la cinematograf, la berărie, la ștrand.

Cei de-acasă află și-o întreabă dacă domnul are gîn- duri serioase.

în vremea asta vin și trec examenele.

Cîteodată studenta se încăpățînează să le dea, însă obține note mai mici.

Ceva i s-a destrămat în suflet și parcă tot ce-a făcut o dată e un film.

încep s-o plictisească oamenii, bănuitori și străini, ar vrea să fie mică și să se întoarcă acasă.

Studenta despre care scriu, cîteodată se mărită, să-și uite sufletul cîrpind ciorapi.

Alteori se sinucide, pentru că El, prietenul care-i vorbea frumos, a lăsat-o. Foarte adeseori se fardează prea tare și are aventuri amoroase.

Foarte rareori reaiize/iză ceva.

E profesoară, avocată, doctoriță. însă nu uită cînd trece pe stradă să suspine :

— Oh ! studentele din ziua de azi !

laşul, 13 iunie
193?,

[ORAŞUL CU MINUNI]

¡DOMNIŞOARA VANDA]

:..Cînd gospodinele treceau spre piață, d-ra Vanda stătea de acuma în fața tejghelei, ocupată să ajusteze o rochiță sau să picteze un obraz trandafiriu. Ele îi dădeau vesele *bună dimineața*fata răspundea, iar dacă se simțea veselă din vreo pricină oarecare amîndoi obrajii săi făceau două gropițe cînd ea surîdea și fiecare se'simțea atunci mulțumit privind-o.

Toată lumea din orașul acela o iubea pe d-ra Vanda. Ea se purta cu micii săi cumpărători întocmai ca o zînă bună, îi ridica de subțiori pînă la rafturile de sus ca ei să-și aleagă păpușa, fetițelor le îndrepta moțul clin păi-, băieților (care veneau să cumpere paiațe și maimuțoi), le' aranja mai bine reverul hăinuței „marinar" și pentru fiecare din clienții ia avea buzunarele rochiei pline cu bomboane, pișcoturi și fructe zaharisite. Și-n orașui acela erau copii mulți și se cumpărau mereu păpuși.

însă nimenea nu bănuia că se petrece în micul atelier al d-rei Vanda un lucru grozav. Atît de măiestrite ieșeau păpușile din mîna cea subțire și albă a fetei, că sufletele copiilor mici, morți de curînd, crezîndu-le trupuri vii, intrau în păpușile de pîslă și porțelan și rămîneau întemnițate acolo. Adeseori seara, cînd d-ra Vanda lucra de zor lîngă lampă, un murmur ciudat, un suspin ușor înfiora aerul și ea ridica o clipă ochii și asculta speriată, dar îndată se liniștea zicîndu-și că i s-a năzărit și totuși, fără voia ei. d-ra Vanda se gîndea că prea sînt mari și rugători ochii cei neînsuflețiți ai păpușilor, prea o urmăresc aceste priviri dureroase ce parcă ar vrea' să plîngă și nu pot. însă ele unde să-i vină-n minte d-rei Vanda că zeci de suflete de copii stau închise-n trupușoarele de porțelan și pîslă, că sufletele acestea sînt vii și simțitoare și că sufăr de-a nu se putea sluji de trupurile acelea moarte și plîng de durere că s-au prins în aceste capcane frumoase.

Cine ar fi crezut că luminosul, coloratul atelier de păpuși e un iad, unde suflete fragede se pîrjolesc ?

Fără îndoială că nimeni, d-ra Vanda rîdea făcînd gropițe in obraji, ridica de subțiori clienții mărunți care priveau pe rînd ochii mari și stranii din rafturi exclamînd : „Pe-aceasta, pe-aceasta" — și soarele lumina colțul acela tihnit și părea că rîcle la fiecare petec colorat întîlnit, pe fiecare obraz trandafiriu și mai ales în părul frumoasei vînzătoare.

Un domn foarte zvelt şi tînăr care locuia în casa de vizavi de o săptămînă, de cînd se mutase acolo, nu mai părăsea fereastra dinspre stradă ; oricine trecea, îl putea vedea acolo, palid şi atît de visător parcă n-ar fi trăit pe lumea aceasta. într-o dimineaţă, cînd d-ra Vanda se aşezase abia după tejghea, el veni cu faţa toată surîzătoare şi ceru o păpuşă : „Pentru o nepoţică de-a mea", adăugă grăbit, deşi d-ra Vanda, făcînd drăgălaşele sale gropiţe în amîndoi obrajii, îl poftea să-şi aleagă una fără cea mai mică umbră de îndoială că scopul său ar fi altul deeît acela de-a cumpăra o păpuşă. Tînărul trecu după tejghea, dar nu învrednici cu nici o privire minunatele păpuşi, pe care ea, binevoitoare, le arăta, cu toate acestea el spunea mereu : „Da !" şi clătina plin de voie bună capul la fiecare vorbă a d-rei Vanda, privind-o atît de mult şi fier- binte în ochi, încît fata se făcuse rnai trandafirie decît păpuşile ei şi nu mai ştia ce să spună.

Atunci, ciudatul cumpărător tresări ca trezit din somn şi — peste măsură de grăbit — alese la întîmplare o păpuşă. Dar cînd d-ra Vanda îi întinse pachetul alb dreptunghiular, el, ca şi cum nici nu l-ar fi văzut, cuprinse în palme capul fetei şi vorbi cu un glas şoptitor şi parcă trist : „Te iubesc, d-ra Vanda, te iubesc".

Din ziua aceea- vînzătoarea de păpuşi fu şi mai frumoasă. gropiţele din obrajii săi răsăreau mereu şi dimineţile ea cînta cu o voce puternică şi clară, care tăcea pe trecători să întoarcă totdeauna capul şi să surîdă, fiindcă toţi ştiau în oraş că.d-ra Vanda se logodise cu-n tînăr, străin ce-i drept, insă parc-se foarte de treabă şi bogat.

Mai erau vreo cîteva zile pînă la nuntă, era seara tîr- ziu şi, ca ele obicei, logodnica cea fericită lucra lingă lampă. Cu o pensulă subţire, ea desena arcul unei guri de păpuşă ; deodată se auzi un foşnet în spatele ei şi nişte zgomote uşoare. Speriată, d-ra Vanda se ridică şi privi jur împrejurul ei. '

Din rafturi, din cutii, de pretutindeni, păpuşile înviate ca prin minune săreau ţinîndu-şi cu graţie rochiţele cu o mină, săreau cu rîsete mici răutăcioase, veneau lîngă d-ra Vanda şi se agăţau de fustele ei, vorbind toate deodată, cerîndu-i parcă socoteală, şi d-ra Vanda îşi acoperi cu amîndouă mîinile ochii şi, strigînd, aleargă pînă în stradă.

Ce credeţi ? Cînd au venit vecinii, păpuşile- viclene erau la locul lor şi nimeni n-a vrut să creadă povestirea caraghioasă a fetei. D-ra Vanda fu dusă la spital şi. Doamne, ea e atît de blîndă. toţi o iubesc acolo, căci toată ziua stă nemişcată, tăcută, ferindu-se să clipească măcar şi numai cînd Alee a rugat-o, plîngînd, să-i spună ce-i cu dînsa, ea a surîs, făcînd pentru ultima oară drăgălaşele ei gropiţe şi a zis punîndu-şi degetul pe buze : ,,Te înşeli eu nu sînt Vanda. eu sînt o păpuşă".

TOTO

Cele ce vreau să povestesc s-au petrecut de asemenea într-un mic oraş, un oraş cu străzi prost pietruite şi cu mulţi pomi, unde fiecare ştie totul despre celălalt, în- tr-atît sînt de puţini şi de plictisiţi oamenii acolo/

Un om din cale afară de ciudat locuia în oraşul acesta, omul acesta era nu prea înalt, cam gros şi şchiopăta de-a binelea de un picior, avea nişte ochi foarte strălucitori şi un surîs din cele "mai plăcute din cîte mi-a fost dat să văd.

Pînă aici, nu-i aşa, nimic ciudat. Dar omul nostru, cu toate că arăta ca toţi oamenii, părea că ţine cu tot dinadinsul să se deosebească prin purtarea lui de ei. Aşa, de-o pildă, el avea o casă mare de piatră, cu nenumărate ferești înguste, şi boltite pe care însă nu le deschidea niciodată : în jurul casei era o imensă grădină unde nu- cred să fi lipsit vreun soi de plantă, cea mai mare parte a vieţii sale omul cel'ciudat şi-o petrecea acolo, îngrijind cu o neistovită dragoste fiece firişor de iarbă şi totuşi nimeni nu văzuse pe dinăuntru acest mic paradis, adică vom vedea numaidecît că aproape nimeni.

Cînd mergea pe stradă, el avea totdeauna o carte în mină, din care citea mergind şi se lovea mereu de oameni, de felinare şi case. iar dacă îi vorbeai, după ce te privea o clipă batjocoritor, făcea un „Hm", care părea că vine din burta lui rotunjită şi pleca şchiopățind mai departe, şi totuşi nu era rău, nu, Doamne fereşte ! dimpotrivă, marea lui avere (căci era foarte avut) şi-o cheltuia pentru un singur lucru, ca să facă bucurie copiilor. Nu-şi poate cineva închipui ce dragi îi. erau. Ținea să fie prieten cu fiecare, la început se adresa copilului cam în felul acesta : „Toto, ia vino la moşul, să fim prieteni". Şi, ciudat, copiii n-aveau frică de el, i se repezeau deodată în brațe, orieît ar fi fost de mici şi sperioşi. Din pricină că nu vorbea decît cu copiii şi din pricină că fiecăruia, pînă a nu-i şti numele, îi spunea Toto, lumea îi zicea „Toto". în oraşul acela trăiau, desigur, cei mai fericiți copii. Dacă vreun micuț zdrențăros, cu nasul vînăt şi murdar, stătea vrăjit lingă vitrina magazinului cu jucării, Toto răsărea ca din pămînt lingă el. Privea cîteva clipe, dus pe gânduri, vitrina, se schimba de pe un picior pc celălalt şi după ce tuşea de cîteva ori, ca pentru a-şi stăpîni o mare emoție, îl ruga pe copil să-i facă plăcerea de a-şi alege o jucărie, dar una oricât de scumpă, pe care, iată, va plăti-o el imediat. Puțin timp după venirea lui în oraş, Toto cunoştea toți copiii şi era cunoscut de toți : cînd el trecea prin grădina publică, toți omuleții işi lăsau jocul şi-1 înconjurau, i se agățau de haine uneori pătîridu-i-le şi rupîndu-i-le din prea mare zel, şi Toto lăsa imediat cartea şi începea cine ştie ce poveste caraghioasă, de să te strîmbi de rîs.

Poate că-n celelalte oraşe vor fi existînd copii care să nu creadă în existența zânelor şi a lui Moş Crăciun, în orăşelul nostru însă, datorită lui Toto, aşa ceva ri-avea cum să se întâmple.

în noaptea Crăciunului, un Moş Crăciun cu barbă, cu sac doldora şi cu poveşti blînde cum îi şade bine unui Moş Crăciun, colinda toate casele unde erau copii, şi asta mai înainte ca ei să adoarmă, aşa că fiece copil putea să-1 vadă şi să-1 tragă de barbă convingîndu-se că nu-i o arătare. Oamenii răi spun că Toto plătea pe cineva, îl deghiza în Moş Crăciun şi-1 trimitea să împartă jucăriile cumpărate de el mai dinainte ; dar eu sînt sigură că era un Moş Crăciun adevărat — atâta doar că Toto îi dădea lista tuturor copiilor, chiar şi a celor mai săraci şi convenise cu el să nu mai vină după miezul nopții.

Primăvara, prin mai, Toto dădea în grădinile lui o mare serbare, bineînțeles numai pentru copii. Cînd o mamă voia să-şi amenințe copilul, spunea : ,,N-am să te las să te duci la serbarea lui Toto"-. Era tot ce putea să fie mai trist pentru un copil din oraşul acela — căci serbarea era într-adevăr minunată.

înehipuiți-vă : Toți copacii erau plini de becuri colo- rat£, poate mai mult de o sută se legănau printre frunze ca nişte fructe ciudate, nisipul era nespus de fin pe poteci, galben ca aurul. Mesuțe mici, pline cu toate bunătățile, erau răspîndite printre flori, la cea mai mică adiere de vînt copacii risipeau o pulbere argintie şi tufişurile mai mici se frîngeau de atîtea nimicuri delicioase cîte agățase Toto în crengile lor.

Cînd intrau pe poarta larg deschisă a grădinii, copiii rămîneau cu gura deschisă, şi de atîta plăcere şi bucurie nici nu puteau rîdc. Atunci, de pe alei veneau adevărate zinc subțiri şi sprintene, învăluite în întregime în văluri străvezii de toate culorile şi prinzindu-le mînuțele lor durdulii sau, luîndu-i de-a dreptul în brațe, începeau să-i poarte prin paradisul acela pregătit pentru ei. Odată grădina plină de voioşia copiilor. Toto apărea şi el într-un costum grozav de

caraghios, cu papuci imenşi cu vîrfurile întoarse pînă la frunte, cu pantalonii strimți tare şi coloraţi ţipător şi cu o bonetă împodobită cu clopoței pe cap, şi cîte nu scornea el ca să-i facă să rîdă întruna,

Se zice că sărea asemeni unei mingi, că mergea în patru labe în mijlocul lor, imitînd un cîine sau un urs ; dealtfel Toto ştia să imite orice.

Şi-am uitat să vă spun că în tot timpul acesta o muzică nepămînteană, duioasă şi veselă totodată, venea prin ferestrele care, contrar obiceiului casei, erau deschise. Un singur om nu-1 putea suferi pe Toto, preotul. Preotul acesta era mereu ursuz şi bănuitor, el nu putea să-i ierte lui Toto că nu trecuse niciodată pragul bisericii şi că nici nu se sinchisea să-i dea bună-ziua pe drum. „Domnilor, obişnuia să spună amicilor săi mai apropiați preotul, acesta-i însuşi necuratul, Dumnezeu mi-i martor c-am zărit sub haina lui caraghioasă vîrful unei cozi, priviți-i mai bine chipul, mersul şi obiceiurile. Ce ascunde oare el în casa aceea unde nici rază de soare nu pătrunde ? Dragostea lui pentru copiii noştri e, de asemenea, un lucru care-mi dă de bănuit". '

Iar dacă cineva, amintindu-şi zîmbetul plăcut al lui Toto încerca să protesteze, preotul îşi ieşea cu totul din fire şi continua cam în felul acesta : ,,Te întreb, de unde vine el, cum îi cheamă, ei da, cum îl cheamă, doar nu vei vrea să zici că ~Toto> (şi cu cît dispreț pronunța preotul silabele acestea) e un nume ? De unde are banii pe care-i zvîrle aşa şi ce vrea, la urma urmei, cu săriturile şi mutrele lui caraghioase ?" (Aici preotul rotea fioroşii săi ochi şi îndată se apleca la urechea tovarăşului, cu un aer misterios.) .;Să-ți spun eu ce vrea — vrea să prăpădească sufletele copiilor noştri nevinovați" (Preotul n-avea, dealtfel, nici un copil.)

Ascultătorii simțeau fiori neplăcuți şi în sinea lor trebuiau să recunoască, totuşi, că prea mult mister plutește în jurul acestui Toto şi că se poate că nu-i lucru curat la mijloc.

Dar copiii nu era chip să fie scoşi de sub vraja darnicului vrăjitor. S-a întîmplat chiar că o fetiță, pe care mama ei, evlavioasă, a oprit-o să se ducă la serbarea anuală din grădinile lui Toto, a încercat să se sinucidă.

De atunci nici o mamă nu s-a mai împotrivit ca Toto să-i fericească după inima lui copilul. Şi apoi. orice ar fi spus preotul, Toto iubea prea mult copiii, ca să nu-ți fie simpatic : dacă era vreunul bolnav în oraş, el întovărăşea pe doctor cînd venea în vizită. îşi deşerta buzunarele miraculoase la capătîiul patului mic,' oferea imediat bani pentru cele mai scumpe doctorii şi în tot timpul acesta chipul său era atît de galben, ochii aşa de rătăciți că îți făcea rău să-1 priveşti. In schimb, era o adevărată plăcere să-1 vezi pe Toto, cînd se năştea în orăşelul acela un nou copil. Nu. Bucuria lui nu se poate descrie. Cred că cel mai mohorît dintre oameni ar fi rîs. văzîndu-1 cum face pe nnd ca oaia, ca găina şi ca rățoiul, arbora în ziua aceea cele mai aprinse şi mai ciudate haine şi-şi freca mîinile scurte şi groase cu atâta mulțumire, de puteai să juri c& i se naşte iui, şi nu cine ştie cărei familii nevoioaşe, o nouă odraslă.

Mulți ani au mai trecut astfel în oraşul cu cei mai fericiți copii, şi Toto era mereu neschimbat, ajunsese să intre în viața normală a tirguşorului şi nimeni în afară de preot nu-şi mai bătea capul cu misterul său ; poate străinii rari care picau din cînd în cînd pe acolo.

Şi într-o zi o veste zguduitoare trece prin toate casele oraşului : „A murit Toto'". Şi toți^rau aşa de mirați, parcă pînă în ziua aceea n-ar fi ştiut că Toto o să moară şi et
odată, ca toată lumea.

Ei, şi ştiți ce s-a găsit în camera cea mai misterioasa din misterioasa casă a lui Toto ?

Un sicriu de argint cu capacul de sticlă şi în el. îmbălsămat, trupul unui copil de trei ani. copilul lui Toto care murise demult.

OMUL CU CIZME ROŞII

M o t lo

VRĂJITOAREA : îmi- pierd mintea de bucurie că văd iarăşi pe tînărul Satan la mine,
MEFISTO : Te opresc, babo, să mai rosteşti acest nume.
VRĂJITOAREA : De ce. ce ți-a făcut ?
MEFISTO : De multă vreme încă numele-acesta a trecui m rândul poveştilor — şi totuşi oamenii nu stau mai bine — au scăpat de cel rău dar răii au rămas. Zi-ml d-le baron, sînt cavaler ca şi alții.

în iarna aceea — e foarte multă vreme de atunci — Margareta M.. soția generalului M., dădea un mare bal la ea acasă. Salonul cu toate luminile aprinse era plin de

lume — să tot fi fost vreo 11 noaptea, buna dispoziție începuse tocmai să crească, datorită şampaniei şi ochilor atîtor femei frumoase. Se aflau acolo cele mai tinere şi mai elegante doamne din oraş, toate străluceau ; poate că-n zilele celelalte ele aveau destule cusururi, dar nimic nu se băga de seamă acum ; rochiile cu grijă lucrate, veselia, luminile nenumărate, în sfîrşit, tot farmecul unui bal la Margareta M. făcea ca fiecare din femeile acestea să fie mai frumoasă. Dar două din ele erau cu adevărat ¿fermecătoare. Una era cKra Cristina — conducătoarea gră- diniții de copii. îşi prinsese-n părul ei blond-cenuşiu o mică diademă : rochia de catifea neagră, garnisită la mînici şi la poale cu blăniță albă, o făcea să pară încă mai subțire şi mai distinsă.

într-un cuvînt, d-ra Cristina semăna în seara aceea cu 0 domniță din basme. Cealaltă era chiar Margareta M. ; purta ca-ntotdeauna o rochie galbenă-deschis, lungă şi foarte largă în jurul picioarelor, însă strînsă la mijloc ; bi ațele, gîtul şi pieptul pînă la jumătate rămîneau goale 5 şi pielea ci foarte brună se armoniza cu galbenul rochiei. Părul neobişnuit de des şi lung al soției generalului era strîns pe ceafă şi deasupra tîmplelor ei gingaşe, cu doi trandafiri de un roşu-negru, care îşi desfăceau petalele, l-ar fi venit cuiva greu să spună care dintre aceste două avea mai mult farmec.

în clipa cind începe istorisirea de față, balul începuse de-a binelea. Doctorul Cox îşi turna cel de-al doisprezecelea rom. poate cel de al treisprezecelea pahar, lăudînd cu însufleție vinul generalului ; notarul, într-un grup alăturat. îşi debita nesecatele răutăți, şi d-ra Cristina, agitînd, enormul său evantai de pene, încerca să refuze un dans : „Sînt obosită, dacă nu te superi, valsul următor e al du- mi tale", rostea dînsa înbujorată. dar vocea uşor plictisită 1se schimbă deodată.

'„Ia te uită, ia te uită" — şi evantaiul său arăta cavalerului, spre mijlocul salonului. Un om înalt, cu umeri largi şi păr blond — cam lung — stătea cu spatele şi îi vorbea ceva Margaretei — picioarele lui erau băgate, pînă la genunchi, în nişte cizme roşii.

Vreme de cîteva secunde fu tăcere, toți ochii erau pironiți pe ciudatul personaj, pe care nimeni din cei de față nu-1 cunoştea şi care venise într-un costum atît de nepotrivit, la un bal select ca cel al Margaretei M.

însă lucru într-adevăr uimitor, în loc să-1 dea afară, Margareta începu să valseze cu el, mai înainte chiar de a-1 fi prezentat cuiva. Şi necunoscutul valsa dumnezeieşte.

Aplecat cu un fel de duioşie spre ea, înlănțuind-o strîns şi totuşi nespus de delicat cu un braț, el luneca pe podeaua sclipitoare, şi abia atunci privitorii îşi dădură seama cît era de frumos, ce fine erau hainele lui şi cît de bine-i veneau acele îndrăznețe cizme roşii.

Balul acela rămîne fără pereche ; în cîteva clipe dansul, discuțiile, jocul de cărți, totul însufleția pe oaspeți, ei puneau o pasiune care nu le era în obicei, în fiecare dintre lucrurile acestea.

Şampania nu îmbăta pe nimenea, dar dădea, fiecăruia mai mult spirit, ochii frumoaselor femei străluceau ca cele mai scumpe pietre şi omul cu cizme roşii se-nvîrtea printre toți. Spunea că numele lui e Adâm, auzise de balul generălesei şi-şi luase îndrăzneala să vină neinvitat ; era străin, desigur, călătorea spre Egipt şi în drum poposise şi în țara noastră ; oraşul acesta, prin aşezarea lui, îl atrăsese. Nu regreta alegerea ce făcuse, şi cînd rostea acestea, ochii săi cenuşii ardeau ca jăratecul — şi-ndată ridica paharul continuînd : ,,Cele mai frumoase femei trăiesc în acest oraş". Rar Se naşte om care să vrăjească pe cei din jur cum îi vrăjea Adam. Vocea

1» — Cîntarea munților

lui avea un timbru atît de dulce, că-şi aţinteau urechea să prindă cea mai mică mo-

dulare ; dinții extraordinar de albi şi regulați, împreună ou voeea aceea făceau ca rîsul lui să fie cel mai frumos cîntec şi, apoi, farmecul lui izvora din fiecare gest, clin toată făptura lui de uriaş blond, şi poate chiar din adîncuri necunoscute nimănui.

îndrăcită petrecere mai fu în seara aceea la Margareta M. ; şi astăzi îşi mai aduc aminte bătrînii de dînsa.

Stăpîna casei, mai sprintenă ca o pasăre, era pretutindeni, gata să-i ghicească fiecărui musafir dorințele, dar mai cu dinadinsul se opreau ochii săi negri, neliniştiți, spre chipul ciudatului Adam : poate că nu era decît curiozitatea care o făcea să-1 privească astfel, dai- nu numai Margareta, ci şi Cristina şi d-ra Vanda. care pe vremea aceea nu înnebunise încă. şi toate femeile ce se găseau acolo nu încetau să-1 observe şi căutau să-i placă. lai' Adam se oprea lîngă fiecare, găsea pentru toate vorbe măgulitoare, priviri calde şi lucrul acesta îl făcea din inimă, cu atîta naturalețăşi respect, că femeia îl,urmărea cu pliviri pline de părere de rău, cîndse ridica de lîngă ea.

Afară era de mult ziuă şi nimeni nu se îndura să plece. Adam părăsi salonul de dans, ca să s-aşeze, probabil, la cărți, dar peste cîteva minute, cînd Margareta se duse să-1 caute, nu-l-găsi şi doctorul Cox pretindea că nici o clipă nu-rvăzuse acolo.

Omul cu cizme roşii intrase în pămînt. La urma urmei, poate plecase neobservat , pe uşă, ca toată lumea, totuşi dispariția lui stîrni un murmur de dezaprobare şi femeile simțeau un fior rece sub sînul stîng, la gîndul că poate au valsat o noapte întreagă cu un ora care apare şi dispare ca un demon.

A doua zi se petrecu poate cea mai mare minune din oraşul cu minuni : Adam — omul cu cizme roşii — fu văzut pe stradă

în tovărăşia lui Toto (pe vremea aceea Toto trăia).- Ei vorbeau întruna, ca nişte vechi prieteni, şi pînă seara Adam şi-a mutat bagajele în casa oblonită a.lui Toto, şi-a rămas acolo pînă la sfîrşitul întîmplărilor, pe care vreau să le pun în ordinea în care au venit.

Întîi, s-au schimbat, după balul Margaretei, obiceiurile oamenilor din oraşul nostru ; în fiecare seară era un bal, o serată sau o sindrofie vŞi nici de la una nu lipsea Adam, ziua, în schimb, rar îl vedeai, se-nchidea în casa cu ferești oarbe, ca într-un mormînt. Lumea vorbea sumedenie de lucruri despre cele ce-ar fi făcînd Adam K.. în spatele călătorilor că s-aşterne la picioarele lui Adam care coborî- seră din sanie şi totuşi e un lup — ochii lui strălucesc ca nişte luminări şi în lumina lunii i se vede părul țepos de pe spate ; alții vin pe urmele lui, o întreagă haită şi femeile privesc, ghemuite în sanie, c-o groază crescîndă, cum se gudură toți acești lupi în jurul cizmelor roşii, ca nişte cățeluşi, şi Adam s-apleacă şi vorbeşte cu ei, scărpinîndu-i pe spinare. Din seara aceea, singură, Margareta s-a bucurat de atenția şi tovărăşia omului ciudat. D-ra Cristina e bolnavă rău ; mama ei, bătrînă, îşi frînge mîinile şi-1 imploră pe doctorul Cox s-o salveze, şi doctorul se agită de colo jiînă colo cu şuvițele albe căzute pe othi ; el ştie că nu se mai poate face nimic şi buzele lui încearcă fără rost cuvinte de mîngîiere, iar degetele tremură tare, abia mai mînuiesc seringa. „Toți lupii vin la picioarele lui" strigă cu ochii rătăciți şi obrajii roşii de febră, d-ra Cristina, şi mai rosteşte şi alte cuvinte încă, repezi şi-ncîlcite, pe care nimeni nu le-nțelege. Dintru început se zbuciuma, se ghe- muia în fundul patului, acuma însă vorbeşte, numai fără şir, mama ei îi ține mîinile şi-i răcoreşte mereu buzele arse. Şi iată că se deschide uşa şi intră Adam : e mai palid decît oricînd, şade tăcut în picioare lingă uşă. Nimeni nu-1
bagă în seamă.

Doctorul Cox se îndepărtează de patul bolnavei şi îi spune bătrînei c-ar trebui să vină preotul.

[1] Lipsă în manuscris.

Bătrîna pare că nu pricepe, roteşte ochii prostită în jurul ei şi deodată îl vede pe Adam, şi întinzîndu-şi degetul uscat şi tremurător spre colţul lui întunecos, strigă cu ochii.ieşiţi din orbite : „Diavolul, Diavolul, uite-1 cum aşteaptă să-i ia sufletul".

Dar cînd se întoarse doctorul să privească unde îi arată bătrîna, locul e gol.

Peste cîteva clipe, soseşte preotul.

„Cine te-a trimis ?" întreabă Cox.

„Toto, răspunde preotul." îmbrăcîndu-şi patrafirul.

Şi totuşi omul cu cizme lungi şi roşii dispăruse.

Puţini erau acei ce nu credeau că el fusese însuşi diavolul. Toto răspundea la toate întrebările strîngînd din umeri şi făcînd : „Hm !" Cît n-ar fi dat preotul şi doctorul Cox, şi chiar notarul, să-1 poată zări puţin în casa mai ferecată şi mai atrăgătoare ca oricînd a lui Toto ; în cele dinţii zile de la moartea Cristinei mişunau mereu spioni în jurul casei şi prin grădina ei. Notarul, mai ales, era îndrăcit să-1 scoată de acolo pe „bandit", cum îi zicea el, nu voia să creadă în poveştile cu necuratul ; el îl văzuse cu ochii lui cum ieşea din casa muribundei şi cum intrase la Toto şi toată ziua, începînd de-atunci, spiona împrejurimile.

„Vreau să-1 prind şi să-1 trag la răspundere'; să aflăm cine e şi ce afaceri învîrte ; din cauza lui s-a prăpădit fata".

Şi toţi îi ţineau isonul, condamnînd pe omul cu cizme roşii care disprețuise iubirea Cristinei, plimbîndu-sc mereu cu nevasta generalului ; şi de aici, şi încă şi din alte fapte — dacă nu chiar din toate faptele — locuitorii micului oraş scoteau argumente pentru a susține că necunoscutul fusese însuşi .necuratul. într-o noapte, Toto trecu chiar pe sub nasul unei santinele care dormea tun, în tovărăşia unui om înalt, acoperit de o glugă blănită ; se duceau spre pă- dure, unde o sanie bună îi aştepta şi, cu toate că ningea tare, vizitiul povestea că omul cel înalt avea cizme roşii.

La urma urmei, eu nu văd nici o piedică, nu-i aşa, ca insuşi diavolul să-şi fi ales drept reşedinţă orăşelul nostru ; e doar un loc din cale afară de plăcut, şi apoi e oraşul unde se întîmplă minuni fără ca să intervină Dumnezeu,

IVAN TURBINCĂ, POVESTIRE PENTRU COPII

Zilele acestea am văzut la teatru Ivan Turbincă **şi** m-am gîndit că, Ia urma urmei, aceasta nu-i poveste numai pentru copii,.,

Copiii nu pot înregistra din frumuseţile acestui basm decît cîteva efecte ilariante (dracii şi moartea puşi la respect în turbincă) sau cel mult se pot bucura de viaţa fără sfîrşit şi pururea cheflie a lui Ivan.

De fapt, povestea e mai degrabă pentru bătrîni şi pentru o filozofie senină : viaţa şi moartea, bine şi rău, toate au un rost şi să te împaci cu ele, e cea dintîi condiţie a fericirii,

Ivan, în alegoria acestui basm, ar reprezenta omul în genere, omul mediocru, bun la suflet, dar superficial, şiret şi poate tocmai de asta, deloc înţelept, răpit de satisfacţiile naturale şi imediate ale vieţii, dar temîndu-se de Dumnezeu şi de ţar,

Ivan n-are nimic deosebit, dar e nespus de simpatic din pricina nepăsării, mai bine zis a bucuriei cu care îşi cheltuieşte viaţa,

Cît de caracteristici sînt îndrăznelile,' poznele lui Ivan, care se ştie protejat de Sfîntul Petru şi umilinţa lui cînd trimisul lui Dumnezeu îl dojeneşte (de fapt el nădăjduieşte

pînă la ultima clipă şi nu presimte decit vag grozăvia vieţii fără sfîrşit cu care Dumnezeu îl pedepseşte). Comportarea lui e mereu unitară, căci de frica gândului sau a singurătăţii el continuă să petreacă. însă cit tragism este în chipul acestui Ivan, care nu mai are -turbincă năzdrăvană, care nu mai poate muri şi care nu mai poate să ştie ce să facă din viaţa lui nemărginită — a obţinut veşnicia.

O înţelepciune (poate seculară pentru că originile acestui basm sînt populare) ne învaţă că veşnicia nu-i de nasul nostru, că Dumnezeu însuşi poartă poate această veşnicie ca pe o povară şi moartea pe care am voi, ca şi Ivan, s-o pecetluim într-un sicriu, este un dar şi un repaos...

Minunate sînt evocările iadului şi ale raiului, cu adevărat dramatic momentul cînd beţivul Ivan aude bătaia tobei : Război ! se gîndeşte el şi imediat ne dăm seama (dar numai pentru o clipă şi asta e frumos), că Ivan mai poate fi şi altceva decît este, că undeva în sufletul acesta chefliu zace un ins al datoriei.

Apoi o pătrunzătoare poezie trece de la un capăt la altul al poveştii.

îl simţim pe Dumnezeu aproape, un ochi luminos deschis deasupra noastră, un părinte, care ne lasă să ne facem de cap, dar veghează. •

în drumul către împărăţia cerului, întrebînd din om în om, simţim restriştea bietului Ivan, oştean împărătesc, care-i atît de plictisit de libertate, că, fără să-i ceară nimeni, se face portar la rai.

E aceeaşi filozofie ca în Faust : numai munca îl satisface pe om.

Poveste pentru copii ? Poate. Dar fiecare o trăim şi eu şi d-ta şi toţi sîntem Ivani, care am vrea să ajungem la rai, care nu ştim ce să facem cu viaţa, dar dorim veşnicia. Neam întîlnit cu sfîntul Petru şi i-am cerut turbinca unde am băgat de-a valma dracii şi moartea de care ne temem r~ neam crezut puternici şi am uitat că noi, cu toate do- i'urile pe care le avem, sîntem în mâna cuiva mult mai puternic, care, la rîndul lui. surîde şoptind : „poveste pentru copii" -

Iaşul, sîmbătă 4 aprilie 19/.&

G. CĂLINESCU — *ENIGMA OTILIEI*

Două sînt felurile bărbaţilor de-a scrie despre femei : Cel dinţii este felul lui Tolstoi, în *Ana Karenina.* Eroina este „obiectiv redată", văzută parcă printr-un suflet de femeie.

Cealaltă este aceea a d-lui G. Călinescu, în *Enigma Otiliei.* Aici nu vedem femeia decît prin prisma bărbatului, a aceluia care o iubeşte.

Ciudat ! Atitudinea lui Tolstoi este uneori aproape crudă. Şi totuşi nici o altă femeie, din cărţi sau din viaţă, nu ne devine simpatică, prietenă chiar, în gradul în care ne este Ana Karenina.

în romanul domnului G. Călinescu, pentru a cunoaşte pe Otilia avem nevoie de Felix, eroul masculin al cărţii. Lectorul simte multă compătimire s.i simoatip dar mult mai atenuată decît în Ana Karenina.

De ce ? *

Pentru că nu pricepe decît frumoasa imagine a Otiliei, oglinda fiind sufletul, iubirea lui Felix. Este într-adevăr multă poezie în felul acesta enigmatic în care ni se destăinuieşte Otilia, cu vaporoasa ei fiinţă, înconjurată de volane şi bucle. Ea ne încîntă într-atît, încît, la sfîrşitul romanului cînd aflăm că Otilia a devenit o doamnă foarte picantă, gen actriţă întreţinută, nimic din slăbiciunea noastră pentru dînsa nu dispare. Ne întrebăm doar atît — ea

şi Felix — „unde-i Otilia" ? şi o pătrunzătoare mîhnire ne cuprinde cind închidem cartea.

Dar să încercăm a dezlega enigma Otiliei. E voi'ba d€ un exemplar de femeie de rasă (însă nu extraordinară), „Cazul" ne e clar : atrage ca un magnet multă ură (femeile) şi multă iubire (bărbaţii). Aceste două sentimente egal de pătimaşe sînt ca nişte raze puternice care se întîlnese deasupra chipului gingaş al Otiliei, transfigurînd-o. De aici şi enigma, căci altfel am cunoaşte-o pe adevărata Otilie numai graţie unei lumi normale, egale.

De fapt, eu am întîlnit-o pe Otilia pe stradă (o vreme am fost prietene). Nu mai poartă volane, are poate peste bucle, un basc, pantofi cu talpă de crep. Mi-am dat seama că nu-i făcută pentru a ajunge doamnă picantă, gen actriţă întreţinută (am în materie de artă o intuiţie surprinzătoare, care, dacă aş fi bărbat, s-ar numi îndată talent), Cu toate că-i spune lui Felix : „noi, fetele, sîntem proaste", Otilia e foarte deşteaptă, curajoasă, lipsită de prejudecăţi, aşa fel încît emanciparea numelui ei, ca şi superstiţiile altora sînt ridicole alături de dînsa. Otilia e spontană şi e frumoasă, în acel fel în care-i poezia, adică fără să se ştie bine de ce.

I se oferă două categorii de bărbaţi.

Pascalopol sau Felix (categoria Stănică fiind exclusă, cînd e vorba de Otilia). Pascalopol este bărbatul cam în vîrstă. bogat, elegant, instruit, gata să-i dea totul fără să-i ceară nimic, el o înţelege mai bine ca Felix, Dar nenorocirea este că nu poate fi cîtuşi de puţin Felix, Acesta din urmă e un ambiţios, tînăr, cast, sensibil şi tocmai din cauza asta o ridică pe undeva sus, unde-şi propune s-ajungă, dar după mulţi ani, cînd va fi bogat ca şi rivalul său. Dealtfel nu bogăţia îi lipseşte, ci experienţa sau intuiţia lui Pascalopol. Ii cere Otiliei sa aştepte şi ea răspunde : „Succesul nostru

(al fetelor) în viaţă e o chestie de viteză, la treizeci de ani tu te-nsori, iar pentru mine începe declinul.'"

însă nimic n-ajunge pînă la Felix. El şi-a creat, o dată pentru totdeauna, o Otilie ideală (făcută din volane mai ales).

Ea zice : „Pot fi soţia ta şi fără binecuvîntarea lui popa «Ţuică»", dar Felix se culcă pe cealaltă canapea şi adoarme spunînd, în chip de „noapte bună", sînt foarte fericit. , £>e fapt, dacă Felix ar fi fost puţin ca Pascalopol, n-ar fi- dormit pe cealaltă canapea şi „enigma" Otiliei făcea loc Otiliei reale, iubită tot atît de „interesantă"... Această biată Otilie, doamnă picantă, după mulţi ani îi spune lui Pascalopol că dac-ar şti că Felix sufere, „nu s-ar da înapoi să-1 înşele cu dînsul".

Oricum, cînd voi mai întîlni-o pe stradă, am să-i-spun : „Nu trebuia să-1 înşeli nici pe Pascalopol, nici pe Felix (au ei grijă de asta, niciodată n-au făcut altceva decît să ne înşele !). Dacă nu-i prea tîrziu, studiază, căci dacă e adevărat că o femeie care nu place nici unui bărbat e un monstru, nu-i mai puţin adevărat că tu, care placi... tuturor bărbaţilor, poţi fi o bună pianistă, de o pildă.

Suplimentul ziarului ***laşul*** luni 2 mai, 1938.

VICTOR MĂGURA — *TÎMPLE ÎN FLĂCĂRI*

Astăzi toată lumea (tînără) scrie poeme. Odată cu bobocii, au apărut anul acesta cîteva volume subţiri, îngrijite ca exterior şi, din pricina numelor noi de pe copertă, atrăgătoare.

Trebuie să fii un nefericit şi aşa-zis om, ca să te apropii de o carte cu poezii — chiar proaste — fără seriozitate.

Oricum este în ea o mărturisire, o încercare de a birui banalul, de a găsi frumusețea. Deocamdată, n-a reuşit. Dar mîine ? Şi presupunînd că nu va reuşi niciodată,

aceasta nu scade întru nimic emoția cu care acel tînăr necunoscut a trăit şi şi-a mărturisit poemele. Trebuie să ne apropiem de poezie cu pietatea cu care te apropii de un mort : cine ştie dacă el nu trăieşte undeva deasupra noastră şi dacă nu se va întoarce cîndva...

Dar toate acestea n-au decît prea puțină legătură cu dl. Victor Măgură şi cu poemele sale. Am vrut să spun numai, aşa în treacăt, că poemele proaste şi poeții tineri sînt cei spre care trebuie să privim, pentru că totul există la dînşii în potențial.

Dl. Victor Măgură are o atitudine interesantă față de propriul său lirism. Cochetează şi se preface nepăsător. Lucrul acesta, pe alocurea$_r$ e de-a dreptul copilăresc :

> însă eu voi spune deschis :
> N-am vrut decît să vă mint,
> Nici un acord de argint, Nici
> o petală de vis...

întocmai ca un copil care, după ce a recitat, îndemnat de familie, *Regina ostrogoților,* se supără şi scoate limba.

Ceea ce mai este neplăcut la dl. Măgură şi nu atît de neplăcut pe cît de dăunător artei «ale, sînt amintirile literare, artistice şi muzicale, care revin în fiecare pagină :

> Cu trupu. RODIN în granit
> (pag. 3)
> Te profilai clar ca o melodie
> a vienezului STRAUSS
> (pag. 7)
> asemeni vchii NIOBE
> (pag. 19)
> Mă vei compara desigur ■ cu
> RILKE
> (pag. 41)

Toate acestea sînt de prisos şi supără. întîl, pentru că începem să ne îndoim că dl. Măgură a trăit în intimitatea acestor mari nume şi apoi, pentru că avem impresia că vrea să ne sperie... Şi, mai la urma urmei, ce te faci dacă eu nu l-am citit pe Rainer Maria Rilke ? De ce să te prinzi de surtucul cuiva ? Oare singur nu poți ieşi deasupra, în lumină ?

Desigur, e vorba numai de obsesia unor emoții artistice recente ; dar vreau să arăt d-lui Victor Măgură impresia ce poate face. încolo, sînt lucruri frumoase, neaşteptate:

> Cum să mai visez ? Cum să vorbesc de viață
> şi iubire
> Eu care am uitat de mult
> Culoarea catifelată a
> frunzelor

Sau din ciclul, mai reuşit, intitulat ***Sanatoriu :***

> Cînd îşi sunau zorii la
> geam clopoțeii
> Sora Katerina cîntă în
> grădină
>
> Soră, soră,
> Sînt îndrăgostit de mii ni le tale, De
> ochii adinei cu umbrele norilor,
> Toamna îmi scutură-n
> suflet petalele, Dar
> nădejdea m-a umplut
> cu zborul cocorilor.

Unele poezii ar trebui citate integral • poate cu greşeli, dar sînt pline de o suferință discretă şi totuşi intensă, în alte părți sînt redate cu multă pricepere stări jumătate sufleteşti, jumătate fizice :

Pe cînd sufletul —
albă văpaie
prin trupul dens
transparent, se răcoreşte-n
ploaie călcînd peste inimi
atent.

Nicăieri însă dl. Victor Măgură nu-şi dă drumul aşazisei inspiraţii. Preferă să fie preţios şi pedant puţin, decît.liric ca un robinet uitat deschis. .

Lipsa obişnuitei belteli, concentrarea uneori supărătoare "a sentimentului, gravitatea sinceră, adolescentă, aş zice, cu care-şi priveşte propria lui inimă pe care o ţine sub ochii noştri cu delicateţă şi timiditate — toate acestea sînt calităţi puţin comune şi dl. Victor Măgură cîştigă încrederea şi simpatia lectorului.

Şi într-adevăr, nici încrederea, nici simpatia nu sînt dezmînţite. Poezia se desfăşoară cu încetul şi se înfiripă, o recunoşti — e cea adevărată, e cea îndelung căutată :

'.Noi' sîntem fluturii albi ai morţii.
Cînd ne plimbăm singuratici pe alei,
Zările-şi închid cu zgomot porţile
învîrtind zornăitor, chei.
Oamenii vii ai tlrgului se opresc înfricoşaţi lingă ziduri,
Privindu-ne pe sub gene cu ochi imenşi. Nefireşti. Pegaşii
constelaţiilor descind din ceruri la scară. Haideţi, suflete
triste, urcaţi-vă iute-n căleşti.

laşul, anul VI, Seria a Il-a, nr. 34. Duminică, 8 mai 1938.

Cele dintîi calităţi ale cărţii d-nei Georgeta Mircea Cancicov sirrt spontaneitatea şi naturaleţea. Ceea ce e plăcut la d-na Cancicov e că d-sa nu ţine să ne captiveze printr-o intrigă complicată sau subtile analize sufleteşti ; cotidianul este unica intrigă, se descrie întîmplări banale, pe care însă autoarea ştie să le facă interesante, ceea ce nu e puţin lucru. E vorba de un sat întreg ; eroi mai mult sau mai puţin „principali" nu există. Ion, Profira. Rusu şi Lucreţia toţi sînt la fel de importanţi în ochii autoarei.

Satul, el însuşi, cu copacii, casele, animalele, e unul din eroii cărţii. Avem de fapt un singur personaj : Moldovenii. Ca o fiinţă cu multe feţe şi multe braţe aceşti Moldoveni săvîrşesc sub ochii mereu curioşi ai cititorului actele milenare : moartea, iubirea, naşterea, munca ogorului,lor. Fondul sufletesc al acestor oameni ne este dezvăluit rar şi prin adevărate izbucniri asemănătoare celor ce se petrec mereu în natură. Citind anumite pasaje, te gîndeşti că ţăranii sînt mai complicaţi şi mai fragili sufleteşte, decît ne închipuisem, de pildă partea intitulată *La Păuleţ.*

Cartea e plină de dialoguri, pentru care autoarea are o deosebită predilecţie şi pricepere. Nu se poate nega o oarecare asperitate — poate voită — o dorinţă de realism, cu orice chip, un stil abrupt, parcă înadins stîngaci, ca şi cum d-na Cancicov s-ar teme să nu fie furată de condei, în paguba realităţii aceleia aşa de vii şi de dragi d-saîe. De-a dreptul zguduitoare este partea intitulată *Face, Taţa Ioana.* O femeie se chinuieşte să nască într-o casă de ţară, cu paiele aşezate pe jos ; celelalte, care au venit s-o înso- v ţească, sînt tot jos, împrejurul ei, beau rachiu şi-o sfătuiesc cum să nască mai repede. Toată scena e luminată de focul din plită : „Măi Antoane, trimite-1 pe Aleeu la Gheor- ghe Ipate să-i dea puşca. Dacă n-o speriem, rămîne cu copilul în ea. Spune-i să

tragă după casă, spre geam, trei focuri !" Iar alta zice : „Fă Ioană, ia pune-te tu şi joacă o
sîrbă ca bărbaţii şi caută să uiţi".

Ni se pare exagerată mulţimea interjecţiilor şi a strigătelor de tot felul, dar nu negăm că autoarea le va fi auzit în realitate ; în text însă toate acestea strică şi-ţi dau

impresia unor țărani care nu pot vorbi articulat, ceea ce e fals. Țăranii sînt sfătoşi, au o limbă colorată, savuroasă, redată dealtfel şi de d-na Cancicov, care ne apare ca o admirabilă observatoare, o cunoscătoare a vieții de la țară şi desigur posesoarea unui ingenios talent.

Jurnalul literar, nr. 1, 1939.

MARY WEBB — *VULPEA* (Traducere de Dora Arion)

Cartea aceasta e scrisă aşa de uşor şi naiv, cum respiră copiii.

E vorba de o fată Hazel Woodus, care se mărită cu pastorul Eduard, fără să-1 iubească, numai pentru că Eduard îi promitea să fie bun cu vulpea ei, cu pasărea bătrînă şi iepurele năpîrlit, întreaga menajerie a tinerei Hazel, prietena tuturor animalelor. Tot aşa de asexuată ca o frunză, Hazel simte pentru Eduard o dragoste de soră ; el e bun, citeşte frumos din biblie şi i-a cumpărat rochii multe. Dacă bogatul şi impetuosul fermier Jack n-ar fi intervenit, Hazel şi Eduard ar fi ajuns cu vremea nişte soți fericiți, însă fermierul, cu dragostea lui brutală, trezeşte în Hazel nişte sentimente tulburi ; instinctul o cheamă spre castelul lui Jack, şi iubirea spre muntele cel mic al domeniului, lîngă caprele lui Eduard.

Hazel nu cunoaşte lumea, legile societății îi sînt cu totul străine. Ea îl părăseşte pe Eduard ca să-1 urmeze pe fermier, însă firea sîngeroasă a acestuia, (vînător pasionat de vulpi) o dezgustă şi Hazel revine lîngă soțul ei.

Dar tot ținutul cunoaşte aventura ei, mama lui Eduard cît şi Mar te, servitoarea lor, încep s-o disprețuiască şi s-o persecute pe Hazel. Atunci ea îşi aminteşte castelul aproape gol, tovărăşia loială a lui Jack şi cum era stăpînă şi liberă acolo, întocmai cum ar fi făcut şi vulpea ei, Hazel se duet încotro crede că-i va fi mai bine.

Fermierul, fericit şi triumfător, o primeşte. Hazel e însărcinată încă de la prima ei vizită la castel şi scandalul nu mai poate fi evitat.

Singur Eduard nu încetează s-o iubească. Sufletul lui pur simte că Hazel rămîne nevinovată. Toată vina e a mea, îşi zice el, că n-am fost un bărbat pentru Hazel.

O delegație vine la pastor să-i ceară să demisioneze sau să-şi alunge nevasta. Eduard demisionează. Acum Hazel îşi iubeşte bărbatul şi nu cere decît să-i poată dovedi aceasta; dar în vreme ce Eduard discută cu delegații, se aud eîinii de vînătoare a lui Jack şi Hazel îşi aminteşte că vulpea ei nu-i în cuşcă. înainte ca cineva să bage de seamă, ea aleargă în întîmpinarea vînătorilor şi zăreşte vulpea urmărită de cîini. Hazel o ridică în brațe şi caută să fugă, însă acum nu-i aşa de sprintenă ca pe vremuri şi eîinii o înconjoară şi o sfîşie.

întreaga operă emană o generozitate înteîntătoare şi o puritate în sensul moral al cuvîntului, cum nu întîlneşti decît la nordici. Fiecare pagină poate fi un poem în proză. Iubire de viață şi poezie, iată cum poate fi definită cartea scrisă de Mary Webb.

Iar cît despre Hazel Woodus, ea se înalță cu talia ei feciorelnică printre cele mai interesante figuri feminine din literatura mondială.

Jurnalul literar, nr. 2, 1939.

MARCU BEZA - *CARTEA CU AMINTIRI*

O carte cu amintiri din copilărie şi adolescență. Dl. Beza are o frază frumoasă şi o senzibilitate vie. totuşi e ciudat

cum, cu fcoate acestea, amintirile d-sale nu sînt cu totul interesante. Ai prea mult impresia unei oglinzi plimbate pe deasupra unui frumos peisaj. Dar parcă ar fi fost mai plăcut ca oglinda aceea să nu fie aşa fidelă ; am avea în cartea d-lui Beza o realitate mai transfigurată, o lume mai puţin adevărată dar mai vie. Asta poate din pricină că în materie de amintiri, ca şi de poezie, personalitatea autorului are mai mult rol decît materialul pe care-l tratezi sau tehnica pe care o întrebuinţezi.

Reţinem totuşi figurile aşa de vii ale celor două bunici; episodul cu gura beciului şi frumoasa figură a lui Cona *ne* aminteşte unele personaje ale lui Delavrancea.

In general, cartea d-lui Beza e ca acele acuarele corecte pe care le-ncearcă fetele de pension cu talent, care plac ■în măsura în care promit ceva mai frumos şi poate îndepărtat.

Jurnalul literar, 12 februarie 1939

CUPRINS

î Î i r . v

Prefaţa - . . * . • ; • • * • *. . XXVII

*Tabel cronologic . . : * * * • ♦ * : * XXXV*

*Nota ediţiei . " I « - * ♦ • • • .....*

POEZII

Pomii cei tineri ...»•♦ - 4

Cine va cînta I ' ' ' « • • • • * g

Departe sunt volburi 6

Nu ştiu cum s-a făcut ^ * *

Lampa . " . . • • ' * • *_ *b * * ^

în dimineţile clare . ^ I " • • • • ' ; ; ; Clipă, desfă-ţi aripile Q

Viaţă, nu mă părăsi ; j • 1 • • • • : • g

Auzi . . . . i ■ ' ' -¿o

Amiază • • ♦ • ' ' ' * , jţ

înger din lumină 1 " I n

Cînd cel iubit • • ♦ ^ 1" * 1 * - 12

Flori .....* ' I * * - * - ' 12

întoarcere " ' * • • * • ' t ! ' ; 33

Copilăria mea • ' • • • ' ?

Multe chipuri Noapte
Gerul acela Primăvara
Mă scald în zi Pădurea
Cavalerul Mama . Ion
Dimineață de'
primăvara Zeii
Insulă Rădăcina
La marginea
cimitirului'

Spital ■ . . Febră
Solii p Amin tu lui
Icoan
a
înge
rii
Păsări
le
Bă trina
Zînele ăvar
;

Militarea munților (1945)
Aştept anul unu
Zăriți veşnicul munte ?
Doamne, »ajung pîn> Ia tine
Peste timpiiie viitoare
Pentru pace mă rog
Cin tarea adormiților ' •

Aceste mîni , ...
Cînt .....
Moartea Proorociței
Dumnezeu.....
Nu pot înțelege de ce ,
Din orașe arzîncl .....
Iartă-mă, frate.....
Am fost departe de oameni . De-
am fi-mpărțil pe dreptate . Din
dragoste de oameni
Mama .....
Voi n-ați aflat ?.....
Mă gîndesc la oamenii risipiți .
Veac mare, veac larg . în
pădurile țării mele .
Sîngele ..... ; :
Ospăț I
Ei sînt săracii . , . . ; ; Munții
lumii, pe inima mea . Florile şi
fiecare sens luminos al lumi
Serile i
Testament pentru fata mea .
Am văzut şi eu oameni plecînd
Prin el am cunoscut norodul .

Țara luminii
(1946)
(Imnuri pentru pămînt) Țara
luminii .
îngerii morții ¡¡¡Îl ploaia î
Nu vă scuturați, florilor ; Z
Primăvară

I
în pădure I ; : î I
în crîng ; : ; 1 ; Î

Oamenii mă uimesc : ; ; Noapte .
Confesiuni ,
Nici o frunză nu
se clatină' sus
Fata .... Bărbatul .
; ; Toamnă . ; ;
îngerul . ; ; Zîna
Lumina asta ; : Călătorie " ;
;
Ții minte-ntăia ploaie ?
Anotimpuri file de stejari ; Raiul . .
. ; Logodnă . ; ; Bătrânul rege . ;
Duhurile pământului Oglinzi -
« T *
Cineva trebuia să iubească ; ;
Rugăciune
Frumoase-s cîmpiile vieții ;
La-nceput, prin ferestre deschise ;
întoarcere
Spital

J
Doamne, n-am isprăvit l ; . ;
Doamne, unde-ai să ne-așezi pe
noi'? Trebuie să plec astă-seară
Cel puțin, legănați-vă, ramuri ; ;
Plecînd .... .
Copilul meu, să nu mă cauți ; ;
Cortul singurătății . ; ; ; "

36
87
88
90
91
92
93
93
94
95
96
9
7.
9
8
98
99
10
0
10
1
10
2
103
104
105
105
106
107
108
109
110
11
1
11
2
113
114
115

Echinox . • :..... ' . • • ... 117
Zîne de rouă 118
Imnuri pentru pămînt . . . . îl?
Imn pentru soare 121
Riuri sfinte, mări netulburate .....
122
-
Urcați ca fumul, imnuri liniştite! , ... 123
Pustnicul 124
N-auzi cum bat şi cheamă ?..,..... 125
Irisula scufundată 126
în asfințit ...;.«; 128
Nuntă . . 2 ; ; ; ; : . ; 129

Din periodice

Ântuvie 142
A.ș vrea un basm ; ; ; _ : ; ; ; ; : . . . 131
Primăvara , ; ; ; : ; ; ; ;:. : ; . . ". 132
Gelozie . ; ; ; : ; : ; ; ; ; ; . . . 133
Toporași 134
Macii . Î 135
Dorința : : : 5 : ; ; ; ; ; • ; ;" . . 136
Toamnă : 5 5 ; 5 « ; v. . 137
Caisul 137
Cuvîntul Evei 138
Dragostea mea s 139
jucăria ş 139
Rochia ; ; ş 140
Qrădinărie ♦ î 142
Atavism ;;;;;; 142

învrăjbire i li:;;;;;;;.:, 143
Blestem ; ; Ş J ; ; { ; ; ; ; ; ; ; ; **144**
..Lacul 144
Calul de la birja de noapte 146
Ultimul sărut..... ; ; ; ; ; :
; ; ;.....**147**

263

2

Logodna de primăvară Risipire ....
Vis vegetal Murim... ca mîine
Capricii .... Romanță .... După
scriptură Cîntarea păstoriței . . . .
Rugăciune în pădurea de brad
Regret.....
"Fragment . .. .
Ziua mea netrăită Amurg ....
Interior In cimitir . . Flori
adormite Săracii .... Fata bătrînă .
. Mai sunt cîteva veri Aşteptînd Ca
florile ne- Dragostea
-am supus

Postume . '. Visul e-
aproape . Veac de
sînge . . Acum,
dimineața . Albastre
sunt serile Dormiți,
dormiți . Să vă cînt,
fructe După ce
Mi-a fost, se vede, scris aşa I l 1 ! I '
Pentru tine 171
Macabră..... 172
Sărută-mă ....

Postume publicate în voi. *Versuri,*
1964 ; I : '

148
149
149
150
151
152
153
153
154
155
156
157
157
157
158
159
160
160
161
16
2 ;
17 163
a
163 1
164
165
17 165
166
167
167
168
169
170

[O, primăvară] 17*
Iarba 175
Variantă..... 176
Intîlnire-n noaptea de primăvară 1 ..... 17<;
Rătăcind cu luna..... 17'
Gîndeşte-te, n-ar fi păcat 178
Cîntecul deşertăciunii ..... *7i)
Stîngăcie 180
Strofele poetului bolnav 181
[Cînd finul cosit] 182
Intre oglinzi .....
țAcuma cîntecul s-a sfîrşit] ..... li!:uJ
[Ca nişte paşi...] 184
Strămunii..... 185
Ciuta ..... iafv
Floare rară..... 186
Fata de cincisprezece ani .....
înrudire 1:87
Sapho 188
Naufragiu..... 189
Seară de primavara..... iiU 1 Oft
Torentul ..... m
Mîna la..... 191
Belşug trist 192
fcEiâ nu regret...]..... 193
Cum povesteşte viața .....
Daruri 134

Lectură , ;
Insomnie . , Triumful iubirii . , Vorbele la care mă-ntorc
[Iubirea...] .... Ultima zi . . Țara amintirilor . . Vis vegetal . [Cîte lucruri...] . ; Scăldătoare-n zori . ; [în lumea asta...] . ; [Cu ochii mei...] . . Dimineața-n baltă . . Apus .....
Casa.....
Nu-i vina mea . . ; Dimineața Plîng morții . . Crăciunul altora . . înțelepciune . .
Tîrziu..... i .
[Aş vrea...] . . .

Inseparabilele 213
Despre iubirile mari ... 01 q
îngerii .....~ •„, I

Creionări
[Oraşul cu minuni]
[Domnişoara Vanda].....
..... 228
Toto
Omul cu cizme roşii .....
..... 235

PUBLICISTIC
A

Ivan Turbincă, *povestire pentru copt'* , G. Călinescu — *Enigma Otiliei* . Victor-Măgură — *Tîmple în flăcări* . Georgeta Mircea Cancicov — *Moldovenii* Mary Webb — *Vulpea* .... Marcu Beza — *Cartea cu amintiri* . .

«Magda Isanos are meritul de a fi scos din uz o tematică desuetă, lacrimogenă, de un intimism excesiv, creîn- du-şi un univers poetic nou, conceput pe o dimensiune sufletească deosebită, sub semnul unei arderi profunde. Feminitatea încetează prin poeziile ei de a fi sinonimă, ca pînă atunci, cu sentimentalismul. Lirica Magdei Isanos este prologul poeziei de azi răscolită de problemele şi gîndurile vieţii, ridicată în planul universalului uman şi cultivată cu sensibilitatea gestului matern.»

MARIN BUCUR